

KAITSELIIDU MODERNISEERIMINE LK 6

KAITSE KODU!

4' 2005 (58)

KAITSELIIDU AJAKIRI

**SÕJATRAUMAD
JÄÄVAD KOLLITAMA**

**LUURELAAGER
VANAMÕISAS**

ISSN 1406-3387

9 771406 338004

ERNA RETK 2005

ERNA RETK 2005

Fotod: 8 x Ivar Jõesaar

Kaitseväge juhataja tervitab Ernale saabunud Saksa võistkonda.

Salmistu rannale kogunenud publik dessandimõllu ja tulevärgi ootel.

Ehtsana näiv tulevärk kastab maabujad esmalt märjaks, seejärel puistab liivaga üle.

Meredessant – just nagu päris sõjas.

Moodsale sõjale omane meditsiiniülesanne – haavatud põgenikud lahingupiirkonnas.

Kontrollpunktis Golf said võistlejad end kolme ülesannet täites märjaks kasta.

Finišipäeva hommikul tuli võistlejail kõõluda ligi 90 meetrit "spidermanide" pununud ronimistakistustel.

Lõpujooks on läbi, päästev veoautokast paistab.

Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!
Asutatud 11. september 1925

Väljaandja Kaitseliit
Ilmub kuus korda aastas.

Peatoimetaja:
kpt Ivar Jõesaar

Makett ja küljendus:
Matis Karu

Reklaam ja levi:
Virgo Tamm
kaitsekodu@hotmail.ee

Toimetus:
Riia 12, Tartu 51013
Telefon 731 4151
Faks 731 4150

Toimetuse e-mail:
kaitsekodu@kaitseliit.ee
kaitse.kodu@ksk.edu.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.

Kaitsejõud Internetis:

www.kaitseliit.ee
www.mil.ee
www.mod.gov.ee
www.ksk.edu.ee
www.vdcol.ee
www.erok.ee
www.nppk.ee
www.orkester.mil.ee
www.erna.ee

KAITSE KODU!

4²⁰⁰⁵ (58/504)
KAITSELIIDU AJAKIRI

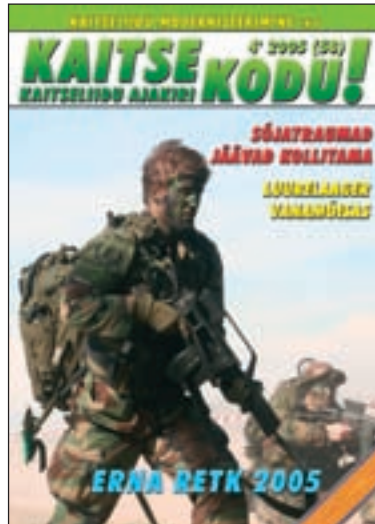
SISUKORD

KAANELUGU:

ERNA: MÜÜDID JA TEGELIKKUS

Erna retk on muutunud omalaadseks aastakokkutulekuks paljudele Eesti ja sõbralike riikide militaarspordihuvilistele. Ränga võistlusega kaasas käiv maine, tõsielusündmustel põhinev eellugu ja suures osas Erna Seltsi koondunud vabatahtlike abistajate õlgadel püsiv võistlus pakub igal aastal ka vanadele Erna-huntidele ka midagi üllatavat. Omalaadseks Eesti riigikaitsealaseks kaubamärgiks kujunenud Erna retk muutub korraldajate sõnul järgmisel aastal veelgi põnevaks ja ajaliselt pikemaks. **LK 25**

Foto: Ivar Jõesaar

KAITSELIIDUS ON PEIDUS KODANIKUÜHISKONNA VÕIMEKAIM INSTRUMENT Ivar Jõesaar

Kaitseliidu Tallinna maleva meredivisjoni pealik vanemleitnant Toomas Peek sõnastab Kaitseliidu moderniseerimise ideelisi aluseid. **LK 10**

SÕJATRAUMAD JÄÄVAD KOLLITAMA

Tiiu Meres

Miks on vaja mõelda missioonisõdurite peretoetusprogrammile. **LK 19**

KODUTÜTREKS JA NOORKOTKAKS SAAB LAAGRIS PÄIKESELOOJANGUL

Viire Villandi

Reportaaž Tartu linna ja maakonna koduütarde ja noorkotkaste laagrist Annimatsil. **LK 35**

Mõeldes Kaitseliidu tulevikule	LK 6
Kaitseliidu edasisest arendamisest	LK 7
Kaitseliidu moderniseerimine	LK 8
Kaitseliit: Kus oleme? Kuhu edasi?	LK 15
Tagavaravägi nr 12	LK 21
Hiinlased luurelaagris Vanamõisas	LK 28
Mis oleks Erna ilma pioneerideta?	LK 31
Naiskodukaitse välikokakursuslased käisid Ernal praktikal	LK 32
Sakala maleva noored sõitsid pärnakatele külla	LK 37
Kodutütred ja noorkotkad suurlaagris	LK 38
Kuidas minust rühmapealik sai	LK 39
Kaitseliit tuli jalgapillis kaitseväge meistriks	LK 40
Omaalgatusliku vastupanu õigsusest ja riigikaitseliste küsimuste rahvahääletusest	LK 41

KAITSELIIDU PIRRUD KAHEL OTSAL LÖKENDAMA

Kaitseliidule on saanud justkui hea aeg. Korraga on tunnistanud riigi tsiivil- ja militaarvõimu kandjad, poliitilised ringkonnad kui ka arvamusiidrid, et Kaitseliitu on hädasti vaja ja teda tuleb edasi arendada. Muutunud maailm meie ümber ja Eesti riigi teisenenud positsioon selle sees sunnivad Kaitseliidule vaatama kui universaalsele abivahendile paljude hädade vastu. Et need moodsad hädad ja võitlusvahendid nende vastu on alles täpsemalt kirjeldamisel nii meil kui ka Euroopas ja ÜROs, ei ole veel konkreetset sõnastatud seegi, mida oodatakse Kaitseliidult hädade vastu astumisel. Kuid aeg selleks on küps.

Kaitseliidu suuresti muutumatul kujul püsimine läbi kõigi viimase poolteiste aastakümne poliitiliste tormide ja katsete teda etnograafilise muistisena maha kanda on olnud võimalik tänu kinnihoidmisele läinud sajandi alguse Vabadussõja vaimust kantud põhimõtetest ja 1934. aasta kodukorrast. Päevapoliitikast üle ulatuv selge isamaakaitsemise aade ja kodukord, mis tugineb ärkamisajast saadik kogutud ja pika aja vältel ära proovitud seltskondliku tegevuse reeglistikule ei vajaks ka täna ümberhindamist, kui Eesti jätkaks vaid enese südikusele ja naabrite heatahtlikkusele tuginevat neutraalse ja üksiseisva väikeriigina siin Põhjala veerel. Paraku oleme end sisse võidelnud kahte õhtumaade kõigi aegade mõjuvõimsaimasse riikide ühendusse. Ning sellega kaasnevaid tagatisi, ohte ja ülesandeid ei saa kuidagi võrrelda suure sõja eelse ajaga, mil kaitseväge põhilisel märklehel oli ohuallikana kujutatud täitorniga figuur.

Just see enneolematu aeg meil ja maailmas sunnib täpsustavalt ümber mõtlema ja sõnastama põhitõdesid alates isamaakaitsemise aatestikust Kaitseliidu normdokumentide, ülesehituse, ülesandepüstituse ja ühiskondliku staatuseni välja. Et moderniseerimine saaks tehtud parimal mõeldaval viisil, kutsub Kaitse Kodu! kaitseliitlasi kaasa mõtlema ja oma mõtteid toimetusele saatma. Et hiljem ei saaks öelda, et me ei märganud, kui pirrud olid kahel otsal lõkendamas.

Ivar Jõesaar, kpt

SUMMARY

Modernization of Kaitseliit

Estonian society has understood the necessity to interpret Estonian national defence once again according to present state. Estonia has been a member of NATO more than a year with all the rights and responsibilities. NATO as military alliance offers to its members security that bases on collective defence.

As Estonian security depends on our allies, also our allies depend more than ever on Estonian ability to provide international security. Estonia can't be just a consumer, but must also be able to produce security.

For today new security risks have emerged that demand new abilities from guarantors of international security (also from NATO). It is clear that Estonia, as a member of NATO, has to continue keeping the defence forces up-to-date with developing modern military abilities that enable

us to be trustworthy ally. Inevitably this applies also to Kaitseliit as it is organization with an important role in Estonian national defence. Pp. 8-9.

War traumas keep on haunting or Why is it necessary to think about family support programs for soldiers who have been deployed to international operations

Science noticed the psychological effects of war in connection with World War I. During four years about eight million men died, four empires were destroyed and many main concepts of western civilization started to crumble.

Systematical research of mind damaging factors of war started not until Vietnam War. Here exerted pressure veterans, who had experienced the results of war themselves. For now the bigger western countries have comprehensive programs for developing the endurance of mind. Solely after Gulf War, U.S. Depart-

ment of Defence spent 200 million dollars on psychological and psychiatric researches.

Intervention of high quality requires specialists with good training. As Estonian soldiers are deployed to international operations, Estonia needs to act systematically in that area. Pp. 9-20.

Erna – myths and reality

Erna Society has no complex structure. Erna Society is non-profit association where rigid chain of command doesn't exist. It makes the system flexible, but adds also some disadvantages. The advantages are fast possibility for reaction and solving problems without waiting for guidelines. The disadvantage is that people don't always obey the order. The society is based on volunteers.

Estonian Defence Forces need activity where work and entertainment are combined. The Erna Raid also introduces Estonia for soldiers from foreign countries. All we need to do, is to develop the competition even more. Pp. 25-27.

NAISKODUKAITSE TÄHISTAS AASTAPÄEVA

Laupäeval, 3. septembril tähistas Eesti isamaaline naisteühendus Naiskodukaitse mitmesuguste üritustega organisatsiooni 78. aastapäeva.

Valgas Lõuna-Eesti Ühistöö muuseumi seinal avati mälestustahvel Naiskodukaitse Valgamaa ringkonna viimasele sõjasele esinaisele Ellinor-Juliane Aaremäele. Pärnus Ammende villas korraldati aastapäevakonverents ja Naiskodukaitse tänase esinaise Dagmar Mattiiseni vastuvõtt.

Naiskodukaitsjaid on praegu veidi üle tuhande ja nad tegutsevad Kaitseliidu eriorganisatsioonina kõikjal Eestis.

KAITSELIIDU OHVITSER ALUSTAS TEENISTUST BOSNIA-HERTSEGOVIINAS

Bosnia-Hertsegoviinas Tuzla lähistel alustas augusti keskel teenistust kapten Ülar Vommi, kes teenib järgneva poole aasta jooksul Euroopa Liidu juhitava rahutagamissiooni Althea rahvusvahelises staabis juhtimiskeskuse staabiohvitserina.

Kapten Vommi üheks ülesandeks on ette valmistada Kaitseliidu baasil komplekteeritud jalaväerühma ESTGUARD-I saabumist Tuzlasse. Tegemist on esimese välismissioonile lähetatava Kaitseliidu üksusega, mis hakkab tegutsema Tuzla lähedal Austria alluvuses koos Tšehhi rühmaga. ESTGUARD-I on alustanud väljaõpet Ra-

huoperatsioonide Keskuses ja saadetakse missioonile käesoleva aasta detsembris.

Seni Kaitseliidu peastaabis teeninud kapten Vommi lähetus Bosnia-Hertsegoviinas kestab tuleva aasta veebruarini.

EESTLASED SAID ERNA RETKEL KOLMIKVÕIDU

Kautlas 6. augusti hommikul lõppenud viiepäevase sõjalis-sportliku võistluse Erna retk 2005 võitis kaheksa riigi 25 võistkonna konkurentsis Scouts-pataljoni esimene võistkond Luu-repataljoni ja Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste ees.

2.–6. augustini kestnud 12. Erna retke jooksul katsusid võistkonnad võistlustrassil asuvates kontrollpunktides jõudu laskmises, veetakistuste ületamises, haavatu transportimisel ja talle esmaabi andmises jms. Ülesannete hulka kuulusid ka paljurahvuselise põgenikegrupi evakueerimine õnnetusse sattunud sõiduki juurest ja raadiosidealased ülesanded. Lisaks tuli võistlejatel umbes 130 kilomeetri pikkusel rajal vastu astuda aktiivsele vastutegevusele.

Erna retk korraldati esmakordselt 1993. aasta suvel, mil grupp ajaloo huvilisi läbis 1941. aasta Erna luureüksuse ajaloolise raja. Erna grupp oli Talvesõjast osavõtnutest moodustatud luureüksus, kes tegi 1941. aasta suvel dessandi Punaarmee tagalasse Salmistusse. Kriitilises olukorras otsustas luuregrupp loobuda varjatud tegevusest ja asus päästma Kautla metsadesse põgenenud tsiviiliskuid, pidades maha ränga lahingu vaenlase ülekaalukate jõududega.

TALLINNA MALEVA VÕISTKOND SAAVUTAS LÄÄNEMERE RIIKIDE LASKEVÕISTLUSEL ÜLDVÕIDU

Mart Puusepp, major

Kaitseliidu Tallinna maleva võistkond koosseisus Kalvi Abel, Argo Altmäe, Steve Kümnik (Ühendmalevkonna Põhja kompaniist) ja Oliver Purik (Toompea malevkonnast) osales 17.–19. juunini Taanis traditsioonilisel Läänemere riikide vabatahtlike riigikaitseorganisatsioonide laskevõistlustel – Läänemere karikavõistlustel.

Võistlustele saabunud võeti vastu Politseikompanii nr 9132 väljaõppekeskuses (kompanii väljaõppekeskus!), milleks oli vana mereäärne mõis. Kompanii oli selle omateenitud raha eest ostnud ja koristanud. Keskuses olid kasarm ja söökla. Samas asus ka lasketiir. Pärast majutust tehti kompaniiülema kapten John-Lund Gregersen'i juhtimisel ringkäik kohalikku viikingimuuseumi.

Võistluspäev algas traditsiooniliselt võistkondade rivistuse ja lipu heiskamisega. Võistlus ise koosnes laskmisest kolmest relvaliigist: praktiline laskmine tehti 9 mm Heckleri & Kochi püstolist. Lasiti maastikule paigutatud erinevate mär-

kide pihta, kusjuures ükski võistleja ei saanud enne starti rajaga tutvuda. Lugesid kiirus ja erinevate tabamustega kogutud punktid.

Individuaalselt oli parim juba eelmisel aastal Rootsis võitnud Taani võistleja Jorgen Koch. Teine ja kolmas koht kuulusid Tallinna võistlejatele, vastavalt Argo Altmäele ja Oliver Purikule. Hästi läks ka Kalvi Abelil, kes oli viies. Meie selle ala parimal mehel Steve Kümnikul jäi aga üks märk laskmata ning vaatamata paremuselt teisele ajale oli tema koht teises kümnes. Kokkuvõttes sai meeskondliku esikoha Taani, Eesti oli teine.

Teise alana oli kavas laskmine püstolkuulipildujast Heckler & Koch MP5. Võistlus koosnes kolmest harjutusest 100 m tiirus märklehte: 10 lasku lamades 44 sekundiga, 6 lasku lamades + 6 lasku põlvelt 72 sekundiga ja 100 m jooks ning seejärel 6 lasku lamades + 6 lasku põlvelt 120 sekundiga.

Võistlus kujunes Tallinna võistkonnale edukaks. Võitis Oliver Purik, teine oli Kalvi Abel, kolmas Michael Bern-Martens

Taanist, kuues Steve Kümnik ja kaheksas Argo Altmäe. Võistkondlikult saadi kindel esikoht suure eduga Rootsi ees.

Kolmas ala oli laskmine Taani armee standardrelvast ründevintpüssist M/75. Lasti 200 meetrilt erinevatesse märklehtedesse ja piiratud ajaga. See oli harjutus, milles Taani sõjaväelastel on võimalik täita laskenorme vastavalt pronks-, hõbe- või kuldmärgile.

Meile tuli kahjuks see, et pärast kolme proovilasku ei saanud võistlejad märklehte näha, et teha sihtimises korrektiive. Kavas oli kaks harjutust ja vahepeal mingit infot tulemuste kohta ei antud. Läks hästi, sest võitsime kõiki peale Taani võistkonna.

Individuaalselt sai esikoha taanlane Stig Hansen, teine oli Rootsi võistleja Terne Linden ja kolmas eestlane Oliver Purik. Kokkuvõttes saavutas Tallinna maleva võistkond üldvõidu Taani ja Rootsi ees. Võistluste üldseisus on nüüd Eestil ja Soomel kummalgi viis üldvõitu, Rootsil üks. Taani ja Leedu pole veel karikat enda kätte hoiule saanud. Järgmisel aastal on korraldajaks Leedu Küttide Panevežise ringkond. ■

MÕELDES KAITSELIIDU TULEVIKULE

Jaak Jõeriüt, kaitseminister

Kaitseliidu tulevikku käsitleval esimesel kevadseminaril Laidoneri muuseumis küsiti minult, milline on minu/kaitseministeeriumi arvates Kaitseliidu tulevik. Kordan siin vastust, mille mõte oli järgmine. Olemuselt tugineb Kaitseliit initsiatiivile alt-poolt, Eesti kodanike vabale tahtele. Seepärast hoidun ühemõtteliselt ütlemast, milline peaks see organisatsioon olema valitsusest vaadates. Olen kasvanud kaldu demokraatia poole ja kuulan huviga, milleni viivad arutlused nii sellel kui ka järgnevatel seminaridel.

Kõigile headele kaasamõtlejatele aga soovitan arvesse võtta vähemalt mõningaid järgmisi tõsiasju.

Kaitseliit sündis Eestis siis, kui maailm ja ka Eesti olid hoopis teistsugused kui täna. Idee oli ja

võiks olla endiselt inimeste loomuliku riigikaitsetahte kanali säilitamine. Konks on aga selles, et riigikaitse reaalsus, selle olemus on maailmas üksjagu muutunud. Maailm me ümber on läbipaistvam, haavatavam, keerulisem ja väiksem kui varem. Eraldumised ei õnnestu. Koostöö on maagiline vormel kõikjal.

Kaitseliidu taassünd koos terve Eesti taassünniga 1980. aastate lõpul käis läbi vaevade, kuid oli Eestile äärmiselt oluline. Eesti iseseisvuse taastamise protsessis oli kaitseleilastel väga oluline roll. Seda ei tohiks me kunagi unustada!

Tänane Eesti ühiskond on veel arenev, ent üht-teist on riigi reeglilikus ehk õigusruumis ka valmis. Raamatupidamise mängureeglid näiteks on kõikjal ühesugused, eriti kui kasutuses on märkimisväärne kogus riigi raha. Maksumaksja nõuab õigusega

oma raha kulutamise täpset arvestust.

Kaitseliitlased võiksid organisatsiooni sees leida mõistliku püsiva tasakaalu nende soovide vahel, kelle ambitsioon ulatub Eestist välja, ja nende vahel, kes soovivad vaid koduõuel toimetada.

Kaitseliidu varade tagastamine on kohati piinlikult veninud. Kiirendagem seda protsessi. Aga ka varade kasutamine on jätkuvalt avalikkuse huviorbiidis, seda ei maksa unustada.

Kaitseliitu ei taha keegi ära kaotada, need kuulujutud on alusetud. Igatahes riigi/kaitseministeeriumi tasemel ei ole selliseid mõtteid. Elevantilutornides istuvate isemõtlejate eest ma ei vastuta. Loobugem kahtlustest ja põhjendamata hirmudest ning koondagem nii mõtte- kui ka tegude energia selle väärrika ja tubli organisatsiooni tulevikule. ■

KAITSELIIDU EDASISEST ARENDAMISEST

Tarmo Kõuts, viitseadmiral

Julgeolekusituatsiooni üldine muutumine ajal, kui Eesti saanud NATO ja Euroopa Liidu liikmeks, nõuab Kaitseliidu edasiarendamist. Lähtuvalt selle organisatsiooni erilisest tähendusest Eestis otsustasin esile kutsuda avaliku arutelu Kaitseliidu tulevikust. Kui puhkes Kaitseliidu tulevikku puudutav diskussioon, formuleerisin enda jaoks paar põhimõtet otsust, mis ma ka käesoleva aasta mai lõpul Laidoneri muuseumis peetud Kaitseliitu puudutaval konverentsil välja ütlesin.

Esiteks: Kaitseliitu on vaja ajakohastada.

Teiseks: Kaitseliitu on Eestile vaja.

Kolmandaks: Kaitseliidus on vaja selgelt määratleda sõjaliste võimekuste tootmine ja kaitsetahte arendamine.

Kaitseliit on oma olemuselt üks auväärsemaid organisatsioone Eesti ühiskonnas. Ta sündis riigile ja rahvale keerulisel ajal Vabadussõja keerises ja hoidis endas kõige üllamaid voorusi: isamaa-armastust, kodanikujulgust ja tahet seista vajadusel, relv käes, selle maa heaks ka ülekaaluka vastase vastu.

Kaitseliit on oma taasloomisega läbinud tänase Eesti ühiskonna mured ja vaevad. Kõik riigikaitsestruktuurid vaevlesid 1990. aastate algul ideelises ja organisatoorses kriisis. Kuid kõik riigile julgeolekut tagavad organisatsioonid on arenenud – saanud jagu oma kasvuraskustest. Nii ka Kaitseliit.

Väidan, et kui 1990. aastatel oli ühiskondlik kuvand Kaitseliidust paraku suuresti seotud alkoholi ja tulirelvadega, siis nüüd seotub see pigem Erna retke, abipolitseinike ja jaanuarikuu tormi tagajärgi likvideerivate vormi kandvate vastutustundlike kodanikega. Kaitseliit organisatsioonina on kindlasti muutunud eelneva aastakümne raskustest tugevamaks, peale tuleb uus ja teotahteline põlvkond, kes on saanud sõjalise koolituse Eesti kaitseväes.

Kuid tuleb arvestada, et organisatsiooni ajakohastamise protsess on jätkuv ja katkematu. Kui eelneva kümnendi jooksul oli Kaitseliit organisatsioon, mille tegevusemärgid olid seadusandlikult ebatäpsed või määratlemata, siis nüüd

on olukord teine. Tema tegevust reguleerib märtsis 1999 kehtima hakanud Kaitseliidu seadus. Seda seadust on täiendatud viimati detsembris 2004. See on piltlikult öeldes Kaitseliidu põhiseadus. Nii nagu Eesti Vabariigi põhiseadust ei ole vaja aasta-paari tagant fundamentaalselt ümber teha, ei ole vaja muuta ka Kaitseliidu seaduse aluspõhimõtteid.

Kui Eesti Vabariigi põhiseadus oli vaja üle vaadata Euroopa Liiduga ühinemisel, on kindlasti vaja NATO konteksti arvesse võttes ajakohastada ka Kaitseliidu rolli. Samas ei tähenda see organisatsiooni põhjalikku reformimist, sest ka edaspidi toetub Kaitseliit samadele teotahtelistele, isamaalistele, visadele eesti meestele ja naistele, kellele ta on tuginenud taasloomisest alates.

Loomulikult on vaja vastu võtta ka rida madalama tasandi seadusandlike akte, mis määratlevad Kaitseliidu rolli. Kuid kas on vaja imestada, et Kaitseliit elab siiani 1934. aasta kodukorra järgi? Pigem mitte, sest ka kaitseväge toimis peaaegu kümme aastat 1930. aastate määrustike järgi. Nüüd on aeg ajakohastada Kaitseliidu seitsmekümne aasta vanune pärand. Kuid seda tuleb teha arukalt, mitte tegemise enda pärast. Asju tuleb teha selleks, et neist oleks tulevikus kasu nii organisatsioonile tervikuna kui ka kogu riigile. Kõik, mis oli

hea ja sobilik 1930. aastatel, ei ole ju tänapäeval sellepärast veel halb, et on loodud seitsekümmend aastat tagasi.

Kaitseliidu kui relvastatud kodanike organisatsiooni riigikaitse eesmärgid on integreeritud "Kaitsejõudude struktuuri ja arengukavasse 2010". Kui tuletame meelde, et arengukava koostati 2003. aastal ja kinnitati 2004. aasta kevadel, on selge, et sellest tulenevad muudatused ei saa organisatsiooni kui tervikut mõjutada momentaalselt. Muudatused ei olegi veel organisatsiooni kui tervikut mõjutanud.

Kaitseliit on viimastel aastatel olnud reservõppekogunemiste läbiviimise selgrook. Kogemusi on saadud, kuid seda on vaja arvesse võtta edasises planeerimises. Võib-olla on vaja teha mingeid muudatusi reservõppekogunemiste korralduses, kui on näha, et püstitatud ülesanded ei ole organisatsioonile sellises tempos realiseeritavad. Kuid ärgem unustagem, et Kaitseliit ei ole "lahinguväljal" ükski. Kaitsejõudude peastaap ja maavägi on esmasel koostööpartnerid nii väljaõppe korralduse kui ka esile kerkinud probleemide lahendamisel. On selge, et senine praktika, kui saja kaitseväelase kohta on vaevu üks-kaks instruktorit, vajab ülevaatamist. Miks mitte kaasata Kaitseliidu väljaõppeprotsessi ka meie väljaõppekeskusi? See juba toimib – nii ametlikult kui ka mitteametikult.

Kaitseliidu roll on tulevikus ühelt poolt seotud maakaitseüksuste väljaõppe ja formeerimisega ning teiselt poolt välismissioonidega maailma n-õ rahu-likumates kriisikolletes (eelkõige Balkanil). Osalemine välismissioonidel on väljakutse nii senisele Kaitseliidu väljaõppekorraldusele kui ka organisatsioonile tervikuna. Samas on see ka motivatsiooni suurendav tegur, mis parandab koostöövõimet partneritega ka Euroopa Liidu sõjalise koostöö kontekstis. Näiteks detsembris missioonile minev valverühm asub teenistusse koos neutraalse Austria Vabariigi relvajõududega.

Soovin kõigile kaitseväelastele tugevat tahet edaspidiseks ja kinnitan veel kord: kui Kaitseliitu ei oleks olemas, tuleks ta kiiremas korras välja mõelda. Ja enam-vähem sellisena, nagu ta meil on olemas. ■

KAITSELIIDU MODERNISEERIMINE

Kaitseliidu moderniseerimisel peab olema tagatud, et sõjaliste ülesannete rohkemine ja laienemine ei pärsiks organisatsiooni mittedõjalisi tegevusi.

Lauri Almann

Püüdes määratleda Kaitseliidu moderniseerimise lähtealuseid, toon esmalt esile kaks minu hinnangul olulist aspekti, mille lahtimõtestamine Eesti ühiskonnas nii organisatsiooni kui ka üksikindiviidi tasandil aitab paremini mõista kaitseministeeriumi lähtekohti antud küsimuses.

Kaks olulist lähtealust

Esiteks, juba rohkem kui aasta on Eesti NATO täieõiguslik liikmesriik koos kõigi sellest tulenevate õiguste ja kohustustega. NATO kui sõjaline liit pakub oma liikmetele kollektiivkaitsel põhinevat julgeolekut, parimat võimalikku.

Samas tuleb rõhutada, et iga liit on täpselt nii tugev, kui tugev on tema nõrgim liige. Kõigil tuleb anda jõukohane panus, kõigil tuleb võrdväärsel alustel kanda koormat. Peame mõistma, et meie olemegi NATO. Nii nagu Eesti julgeolek sõltub meie liitlastest, sõltuvad ka meie liitlased rohkem kui kunagi varem Eesti suutlikkusest panustada rahvusvahelise julgeoleku tagamisse. Tuleb mõista, et Eesti ei saa olla ainult julgeoleku tarbija, vaid peab olema võimeline ka tootma julgeolekut.

Teiseks, maailm meie ümber muutub väga kiiresti. Täna on esile kerkinud uued julgeolekuriskid ja ohud, millega toimetulekuks on rahvusvahelise julgeoleku tagamisel osalevatel toimijatel (sh NATO-l) vaja uusi sõjalisi võimekusi, uusi lahendusi informatsiooni ülimuslikkuse ja otsustusprotsesside kiiruse tagamiseks. Eesti koos teiste liitlastega NATO on aktiivne osaline NATO transformatsioonis. Kitsamas tähenduses on transformatsioon protsess, mille eesmärgiks on tagada nii iga NATO liikmesriigi relvajõudude ja struktuuride kui seeläbi ka NATO kui terviku suutlikkus reageerida praeguses julgeolekukeskkonnas nüüdisaegsetele ohtudele ja kriisidele.

Tuleb rõhutada, et transformatsioon ei ole reform selle klassikalises tähenduses, kus seatakse ajaline siht teatud seisundi saavutamiseks. Üldises plaanis tähendab transformatsioon pigem tahet, suutlikkust ja valmisolekut muutusteks. Iga struktuur peab paratamatult kohandama end vastavaks keskkonnaga, milles ta toimib. Valmidus arvestada keskkonnas toimuvate muutustega on määrava tähtsusega aspekt organisatsiooni jätkusuutlikkuse tagamisel. Ainult seeläbi on võimalik tagada avatud mõtteviisil tuginev võime tulla toime muutuvate nõudmistega ja uute väljakutsetega.

Mida tähendab transformatsioon Eesti riigikaitsestruktuuridele? On selge, et NATO liikmesriigina tuleb Eestil jätkata kaitsejõudude ajakohastamist eesmärgiga arendada moodsaid sõjalisi võimekusi, mis võimaldavad meil olla tõsiseltvõetav liitlane. Paratamatult puudutab see ka Kaitseliitu kui Eesti riigikaitstes olulise rolliga organisatsiooni.

Fotod: 2 x Ivar Jõesaar

Kaitseliidu osa NATO transformatsioonis

Kaitseliidul on täna täita väga olulisi ülesandeid sõjaliste võimekuste arendamisel. 2004. aastal kinnitatud Kaitseliidude struktuur ja arenguplaan kuni aastani 2010 täpsustas Kaitseliidu rolli kaitseväge operatiivstruktuuri ettevalmistamisel. Arvestades olemasolevaid inim- ja raharessurside piiranguid võib aga Kaitseliidule püstitatud sõjaliste ülesannete täitmine etteantud mahus osutada keskpikas perspektiivis liigselt ambitsioonikaks, päädides teatud võimekuste osas poolikute lahenduste ja puudustega valmisoleku osas.

Vabatahtlikkus kui organisatsiooni aluspõhimõte lisab ülaltoodule täiendava mõõtmise. Rõhutan, et eelõeldu ei ole kriitika tänase Kaitseliidu aadressil, vaid üleskutse tõese ja ausa pildi saamiseks, sest kompromisse kvaliteedi arvel me endale lubada ei saa. Siit tulenevalt peab Kaitseliidu moderniseerimise protsess hõlmama eelkõige juhtimisprotseduuride korrastamist, kaitseliitlastele olemasolevatele võimalustele lisaks uute arengusuundade avamist ja organisatsiooni logistilise poole arengut.

Tänapäeva julgeolekukeskkonnas ei saa ükski NATO liitlane lubada endale luksust arendada struktuure, mis ei ole suutelised vastama nüüdisaegsetele väljakutsetele ega ole sõjaliselt kasutatavad. Selle vältimiseks on Eesti koos NATO liitlastega otsustanud astuda jõulisi samme. Siinjuures on igati positiivne, et Kaitseliidule on juba täna antud väga oluline roll Eesti rahvuslikus lahendis vägede kasutatavuse suurendamiseks, mis kahtlemata on väärtuslik arengumootor Kaitseliidu sõjaliste võimekuste moderniseerimisel.

Täiesti uue aspektina näeb kõnealune lahend ette Kaitseliidu osalemist välisoperatsioonidel. Rahvusvahelistel missioonidel saadavad kogemused ja oskused aitavad oluliselt parandada Kaitseliidu suutlikkust sõjaliste võimekuste arendamiseks. Esimese Kaitseliidu rühma lähetamine juba 2005. aastal on väga oluline samm ja hea näide transformatsioonist, andes Kaitseliidule tulevikuks uue täiendava arengusuuna.

Kaitseliidu mittesõjalised ülesanded

Kaitseliidul on lisaks sõjalistele ülesannetele täita ka olulisi mittesõjalisi ülesandeid, mille osas näeb kaitseministeerium tulevikus suurt arenguperspektiivi, sh tsiviilvõimudele abi osutamise

Eesti Reservohvitseride Kogu korraldatud Kaitseliidu moderniseerimise teine seminar Kaitseliidu Koolis Alu mõisas 29. juunil 2005.

seotud võimekuste arendamine, osalemine otsingu- ja päästetöödel, Kaitseliidu roll ühiskonna kaitsetahte säilitamisel ja kasvatamisel jms. Arvestades tugevat regionaalset kandepinda on Kaitseliidul suur potentsiaal teadvustada koduvallas aktiivse ühiskondliku tegevuse kaudu riigikaitse tähtsust ühiskonnas ning kaasata kohalikke omavalitsusi riigikaitsealastes tegevustesse ja koostööle.

Leian, et ühe võimaliku alternatiivina Kaitseliidu edasiseks ajakohastamiseks võib esile tuua organisatsiooni senisest selgema eristamise ajaga kaasas käivaid sõjalisi võimekusi tootvaks (sh üksuste ettevalmistamine operatiivstruktuuri tarbeks kaitseväge võrdsete standardite alusel ja välismissioonidel osalemine) ja kaitsetahte kasvatamisele orienteeritud ning tsiviilvõimudele abi osutavaks sambaks.

Selline eristamine võimaldab pakkuda Kaitseliidu liikmeskonnale lisavõimalusi – aktiivsema liikmeskonna baasil, kes on valmis pühendama rohkem aega sõjalisele väljaõppele, on võimalik oluliselt tugevdada kaitseväge operatiivstruktuuri ja mehitada üksusi välismissioonidel osalemiseks.

Mõistagi peab sellega kaasnema ka vastavate lisamotivaatoritena toimivate kompensatsioonimehhanismide väljatöötamine. Samal ajal säilitatakse vajalik väljund ja alternatiiv kaasalöömiseks ka liikmetele, kellel pole võimalik või kes ei soovi aktiivselt panustada otseselt sõjaliste võimekuste arendamisse. Sel viisil tagame vajaliku paindlikkuse ning Kaitseliidu avatuse liikmetele, kes tahavad keskenduda pigem mittesõjalistele tegevussuundadele.

Eesti riigikaitset on viimasel kümnendil iseloomustanud kahe-suunaline liikumine – ambitsioonide ja ressursside järk-järguline lähenemine teineteisele. Tänapäevase keskpika perioodi plaanide kujul on leitud suhteliselt hea tasakaal, kuid parandamisruumi veel jagub.

Hetkeolukorra analüüs

Kõikide Kaitseliidu ülesannete ja tegevussuundade kvaliteetne ja samaaegne elluviimine tänapäevaste põhimõtete ning inim- ja raharessursside juures on keeruline. Ambitsiooniks peaks olema teha pigem vähem, aga kvaliteetselt. Edasiste sammude kavandamiseks tuleb aga esmalt teha Kaitseliidu, kaitseväge ja kaitseministeeriumi koostöös põhjalik hetkeolukorra analüüs ja esitada aus hinnang Kaitseliidu suutlikkuse kohta täita püstitatud ülesandeid.

Samavõrd oluline on saavutada selgus, millised on Kaitseliidu ja kaitseliitlaste endi soovid ja ootused organisatsiooni ajakohastamiseks.

Kaitseministeerium on seisukohal, et Kaitseliidu ajakohastamine peab olema tasakaalustatud ja läbimõeldud protsess, mis ei tohi kaasa tuua täna Kaitseliitu koondunud inimeste motivatsiooni pärssimist. Olen veendunud, et organisatsiooni ajakohastamise kaudu on võimalik arendada Kaitseliit struktuuriks, mis on suuteline ette valmistama tänapäevaseid ja rahvusvaheliselt kasutatavaid sõjalisi võimekusi, säilitades samal ajal tugevad ajaloolised traditsioonid ja kandva rolli ühiskonna kaitsetahte kasvatamisel. ■

Lauri Almann on kaitseministeeriumi kantsler.

KAITSELIIDUS ON PEIDUS KODANIKUÜHISKONNA VÕIMEKAIM INSTRUMENT

Kaitse Kodu! küsimustele Kaitsealiidu moderniseerimisest vastab Kaitsealiidu Tallinna maleva meredivisjoni pealik vanemleitnant Toomas Peek

Ivar Jõesaar

Tänavune kevad tõi Kaitsealiidu korruga mitmes mõttes kõneaineks. Riigikontroll, kaitseministeerium, kaitsejõudude peastaap ja Eesti Reservohvitseride Kogu asusid Kaitsealiidule uut tegu ja nägu otsima. Miks on hakatud rääkima vajadusest Kaitsealiitu moderniseerida?

Eelnevalt lepime kokku mõned üldpõhimõtted, millest lähtudes Kaitsealiitu vaatleme. Käsitleme Kaitsealiitu üldiselt ja umbisikuliselt ning vaatleme tema suhetumist tänapäevases julgeoleku-, õigus-, majandus- ja sotsiaalses ruumis ehk ühiskonnas.

Kaitsealiidust rääkima asudes peaksime esmalt küsima, kuidas on muutunud Eestimaa kultuuriruum ja Kaitsealiidu ilmavaatelised alused võrreldes sellega, millega tegeldi 100, võib-olla ka 50 või 15 aastat tagasi. Olukord on tänaseks totaalselt teisenenud. Muutunud on näiteks isamaa mõiste. Suletud süsteemis, olgu see siis sõjajärgne Eesti Vabariik või ka vaenulik Nõukogude Liit, oli isamaa selgelt määratletud maatükk ja isamaa-armastusel konkreetne mõde. Ka pärast taasiseseisvumist oli see mõiste veel ühtne. Nüüd, kui oleme astunud uutesse kooslustesse Euroopa Liitu ja NATOsse, ei ole see asi enam nii selgelt ühene. Meie isamaa on saanud osaks muust ruumist, mille piirid ulatuvad lääne pool ookeanini välja.

Peame uuesti mõtestama oma isamaa-armastuse, oma kodumaa, oma kaitsetahte selles valguses ja mõõdetes, mida multinatsiooniline Euroopa Liidu ühisruum ja NATO pakuvad. Iga kaitsealiitlane peab teadvustama oma

Kaitsealiidu Tallinna maleva meredivisjoni pealik vanemleitnant Toomas Peek on visionäärina aidanud sõnastada Kaitsealiidu moderniseerimise ideelisi aluseid.

kohta uudes olustikus. Kaitsealiitlastest Eesti kodanik Alutaguselt on samal hetkel ka Euroopa kodanik ja liitlasarmee sõdur. Kaitsealiidu lihtliige saab nende dimensioonide kaudu, kuhu riik on jõudnud, hoopis teise vääristuse. Ta pole enam ükski, tema käitumine pole enam mingi üksiku jao, rühma või malevkonna käitumine, vaid see on liitlasarmee sõduri/ohvitseri käitumine, mida vaatab ja tunnustab oluline osa maailmast. Ta peab aru saama, et ta esindab suurt kogukonda, ta peab teadma, et ta on palju vinge mees, kui kaitsealiitlane iial enne olla on saanud.

Meil räägitakse vajadusest Kaitsealiitu muuta. Milles see muutumise vajadus väljendub?

Üks põhjusi, miks Kaitsealiit peab muutuma, on see, et tänane lääne ühiskond, millega oleme liitunud, on palju läbipaistvam ja avatum. Kõik on meile harjumatu avalik. Sa võid arvutis vaadata, mis relvastus on näiteks Soome sõjalaeval, mis on selle kuueelarve ja kapteni palk. Lähtutakse ratsionaalsest eeldusest: kõike, mida me ei tea, saame suure täpsusega konstrueerida, lähtudes ettevõtte mudelist, elu vajadustest ja kehtivatest standarditest.

Selline avatus kehtib väga paljudes asjades ja seetõttu on seal ka välistatud mõttelaad, et olen siss või salasõdur põosas. Kui kaitsealiitlane tahab täna olla rahvusvahelise sõjaõiguse subjekt, peab ta Eesti isamaa kaitsjana kandma ka väga selget identiteeti. Tema kuvand, atribuutika, käitumine peavad olema selgelt määratletud. Kaitsealiit peab muutuma selgepiiriliseks, et temaga saaks arvestada. Kaitsealiit ei saa olla enam mingi määramatu ja hägustunud piiridega salajõud kusagil põosas, mis on hoidnud poliitikut viis-teist aastat hirmul.

Ka poliitikuil on aeg aru saada, et reguleeritud ühiskonnas pole ruumi umbmäärasele relvastatud jõule. Eesti on selleks õigusriigina piisavalt hästi arenenud, meil on kehtiv relvaseadus, ühingu seadus jne, mille kaudu saab realiseerida oma riigikaitsetahtena väljenduvat militaarsuutlikkust. Ja kui tekib mõni huvirühm, kelle militaarsuutlikkus ei väljendu mitte riigikaitsetahtes, vaid näiteks *machoks* olemise vajaduses või lihtsalt huvis relvadega tegelda, on neile täna ka muid võimalusi: nad võivad minna Eesti profisõduriks või näiteks Prantsuse võorleegioni.

Kaitseliitlastele ja Kaitseliidule on aga vaja anda kätte selgelt määratletud õiguslikud võimalused, et täita kodanikuühiskonna arendamiseks vajalikud tingimused.

Liitlasriigina on Eestil liitlaste ees kohustused, mida on vaja täita. Riigivõimul ehk rahva mandaadiga valitsejail on aeg otsustada, kuidas ta täidab neid kohustusi meie uuel suhestumisel Euroopa ja liitlasarmeeaga. Riigijuhid võivad eraldada raha ja osta meile teenima Norra või Soome sõdurid, kasvatada oma palgasõjaväge või delegeerida osa kohustusi ühiskonnas kantud vabatahtlikule militaarsuutlikkusele ja seda administreerida.

Järelikult, kui meil Kaitseliitu poleks, tuleks see välja mõelda?

Kaitseliit on avalik-õiguslik institutsioon, mis administreerib riigikaitsetahena väljenduvat militaarsuutlikkust tsiviilühiskonnas ja milleks on olemas sotsiaalne tellimus.

Kui vaadata tänast Eesti riiki, siis oleme kaugel kodanikuühiskonnast. Kulutame oma vara ja rikkust riigi valitsemisele suhtarvudes võrdset Ameerika Ühendriikidega, püüdes kõiki esmapilgul vajalikke institutsioone maksimaalselt täita ja mehitada ning riiklikult administreerida. Samas on riigil teatud kohustused, mis tulenevad tema riigiks olemisest, näiteks päästeteenistus jne. Kui riik tahab seda kohustust kanda, on vaja selleks ka eelarves raha eraldada. Praegu on nii, et täna Eesti riik lõpetab päästekompaniides teenistuse ega delegeeri seda kohustust kellelegi edasi. Raha aga kulutatakse muude vajaduste katteks.

Riigil on valida, kas ta elab ökonomisemalt ja panustab kodanikuühiskonda või haldab riiklikult kõike, mis lisaväärtust ei tooda ja ühiskonda rikkamaks ei tee.

Kodanikuühiskonnaga seondub ka võimu võõrandumise küsimus. Selleks, et demokraatlik riik oleks järjekestev, on oluline, et kõigil otsustel oleksid järelkajad ja ühiskonna toimimissuundadel tegijad. Demokraatliku riigi säilimise ainumõeldavaks aluseks on poliitiline rotatsioon ehk järelkasvu taastootmine kodanikuühiskonnale. Seega oleks sotsiaalse tellimuse osatähtsus kahekordne – liitlasriigi kohustused pluss kodanikuühiskond.

On kaks võimalust: teostada kodanikuühiskonda teeseldud tehinguga, nagu seda tehakse totalitaarsetes või väheküpses ühiskondades, kus ühis-

kondlikud vajadused konstrueeritakse ja seejärel raporteeritakse reipalt töövõitlustest, või viia see ellu tõelise tehinguga, kus ühiskonna liikmed võtavad tegelikult osa riigi valitsemisest ja riigikohustuste kandmisest.

Tegelikult ei tuleks Kaitseliitu vaadata mingi altpoolt kasvatatud institutsioonina, mis on olemas tänu sellele, et teatud huvirühm tahab viljelda riigikaitset tegevust riigi rahaga. Kui oleme Kaitseliidu tegevuse printsiibi ülesandepõhiselt lahti mõtestanud ja lähtume võrdse kohtlemise printsiibist, saame öelda, et riik on otsustanud ühte protsessi administreerida, andes selleks ülesande ja eraldades vajalikud vahendid. Ja sellest ülesandest johtuvalt annabki riik kaitseliitlastele vajalikud tingimused, hariduse ja oskusteabe ning varustuse. Muidugi ka teatud vajalikud garantiid. Siis oleks õiglus jalule seatud võrreldes teiste huvirühmadega, kes tahaksid ka oma huviala viljelemiseks riigilt hüvesid küsida.

Mis takistab Kaitseliidul täna olemast kodanikuühiskonna alustala?

Kui vaadata kõiki seniseid Kaitseliiduga seotud seadusandlikke akte, olgu see praegune Kaitseliidu seadus või muud aktid ja nende menetlemise käik Riigikogus, kumab neist läbi valitsejate hirmupitser. Seetõttu ei kanna seni Kaitseliidu haldamiseks loodud õigusruum endas selget ja nüüdisaegseks suhestumiseks vajalikku regulatsiooni.

Kaitseliitu liikumapanevad väärtused – isamaa-armastus ja kaitsetahe – ei peaks olema poliitilise kauplemise ja hirmu objektiks. Need on pühad tunded, mis pärinevad ajaloost ja on ajatud. Kuid need peavad olema õigesti suhestatud tänapäeva olustikku. Kaitseliidu tähtsust peaks vaatama nendest väärtustest lähtuvalt, kusjuures sõjalise poole pealt eelkõige siiski ülesandepõhiselt.

Selleks, et kodanikuühiskonda ellu kutsuda, on vaja kokku leppida kohustuste jagamises. Kui üks institutsioon võtaks kõik riiklusele kuuluvad kohustused enda kanda, peaks ta arvestama, kui kallis see talle tuleb. Soov kaitsta oma kodu on iseloomulik ja loomulik. Kuid ometi on selle soovi ellurakendamine pälvitud seni riigivõimu umbusalduse. Usaldamatuse taga on tegelikult riigikaitseküsimuste ebamäärane defineerimine ülevaltpoolt. Asi oleks selgem isegi siis, kui Eesti riik otsustaks, et ta ostab kogu riigikaitse sisse näiteks Vene-

maalt või Norrast ega kuluta kodus senitigi. Siis poleks tema kodanikel mingeid lootusi ja ootusi.

Seega, mida täpsemalt määratletakse, kuidas riigil on kavas teostada oma ühiskonna- ja riigikaitset nüüd ja tulevikus, seda selgem on sõnum erinevatele huvirühmadele.

Kes peaksid meil seda kodanikuühiskonda looma?

On loodud müüt, et meil on hulk inimesi, kellel pole midagi teha. Kui aga vaatame praegust avalik-õiguslikku sektorit või korporatiivset-klubilist tegevust, on seal tuhandeid organisatsioonid-liikumised-vennaskonnad, mis kõik konkureerivad kodanike vabale ajale. See, kes teatab, et olen üks, mul pole oma vaba ajaga midagi teha, nopitakse kohe üles. Käib karm konkurents, sest vaba aeg, mis jääb pere, taastootmise ja töökäimise kõrvalt, on piiratud ja lõplik suurus. Keegi pole kunagi analüüsinud, kui palju meil võiks olla riigikaitsehuviga inimesi ja kui paljud neist võiksid leida rakendust näiteks Kaitseliidus. Selle järgi, kuidas meie riigieelarvet kogu aeg lapitakse ja kuidas sellise väikeriigi haldamiseks ressursse kasutatakse, on näha, et vajadus kodanikuühiskonna tekkeks on suur.

Täna on selleks veel vaba ressursi ja tahet. Mida aeg edasi, seda enam võetakse inimesi muudesse, ka euroopalikesse ühendustesse ja kui me siis tahaksime panna neile institutsioonidele kodanikuriigi ülesandeid, on alles jäänud piiratud ressurss. Siis saab inimesi hõivata ehk üheks-kaheks päevaks, kuid pole enam võimalik luua süsteemi, kus kodanikualgatusele ja vabale tahtele tugineb mingi riikliku funktsiooni täitmine, nagu seda on näiteks Taanis merekaitse, lennukatastroofide haldamine, naftareostuse likvideerimine ja osa piirivalvest. Või Soome vabatahtlik tuletõrje, merepääste jne.

Kogu see tegevus on seadusega reguleeritud. Tööandjalt ei võeta tema töötajat nende ülesannete täitmiseks nn vägivaldselt ära, vaid selle taga on kogukonna suhtumises toimunud muutus ja toetus. See eeldab, et ühiskonnas tegutses korporatsioonid ja organisatsioonid võtavad endale sotsiaalseid kohustusi. Selline brutaalne majandusliberalism nagu meil on ikkagi vaid teoreetiline. Oodatud oleks selline keskklass, kes võtab endale vabatahtlikult majanduslikke kohustusi, et tegutseda ka homme jätkusuutlikus ja terves kogukonnas. Kui

KAITSELIIDU TULEVIK

vaadata tänaseid lääne suurfirmade juhte, siis panustavad nad palju enam, kui liberaalne majandusteooria neilt nõuab. Arvan, et ka meil on aeg sellise sotsiaalse tellimuse jaoks küps.

Mis takistab Kaitseliidul olla tänapäevane?

Arvan, et eelkõige ahistab teda vana-
nenud õigusruum ja seejärel ahistavad teda kivilinenud töekspidamised. Ma välistan väite, et Kaitseliidus on ebaprofessionaalsed või mittevõimekad inimesed. Küsimus on administreerimise ilmavaatelistes alustes ehk kuidas on asjad korraldatud. Kindlasti ei saa Kaitseliitu süüdistada piiratud teadmistes. Kaitseliidus on praegu kaasatud tunduvalt rohkem kesk- ja kõrgklassi oskusteavet kui mõnes muus organisatsioonis, kuid seda pole piisavalt organisatsiooni ja ühiskonna hüvanguks ära kasutatud.

Kaitseliidu tugevuseks on tema ridadesse kaasatud arvamusiidrid. Need on juhid, kes on piisavalt haritud ja kannavad kõrgemat vaimsust. Aga praeguse Kaitseliidu haldussuutlikkus ehk kiirus ja otstarbekus ei vasta kaasatud eliidi ootustele. Kaitseliit ei suuda tegutseda reaalselt. Lahingus oleks olukord kindlasti teine.

Kuna Kaitseliit konsolideerib endas hulka oskusteavet ja vastutusvõimet, võimaldab see võtta tal suuri ülesandeid, jagada need osaülesanneteks ja organisatsiooni kehandi kaudu tagada, et leitakse vajalik oskusteave nende täitmiseks.

Ühegi kollektiivi üksikliige pole vastutusvõimeline, seda ka materiaalselt mitte, riigi antud suurte ülesannete täitmiseks. Vastutuskindlustuse mõttes konsolideerib organisatsioon erinevate inimeste intellektuaalse ja nende rikkusest tuleneva vastutusvõime. Kaitseliitu on seni käsitletud äärmiselt lihtsustatult, talle on antud ainult sõjaline ülesanne, mis on väga piiratud tegevus x-päeval. Ei saada aru, et see on tohutu jõud, mis on juba ühendanud endaga olulise osa keskklassi ja elitaarset klassi ning konsolideerinud nende oskusteabe, oskused ja vastusvõime.

Kuidas peaks Kaitseliit selgitama temas kätkevad võimalusi organisatsiooni olemust mittemõistnuile?

Kaitseliidus kätkevad suutlikkuste väljatoomise protsessi võib võrrelda mõni aeg tagasi Eesti Reservohvitseride Kogule (EROK) missioonide otsimisega. Pakuti, et EROK peamine ülesanne võiks

olla vennastusprintsipi kandmine ja sotsiaalne ühendamine. Nüüdseks on aru saadud, et see on institutsioon, mille peamine omadus on see, et ta administreerib tsiviil-militaarsuutlikust. Ja selles on ta ainulaadne, sest sotsiaalset ühendamist võib kogeda ka mujal. Kui kirjeldada tänast kriisiolukorda maailmas, kus sõda on piirideta ja toimub enamasti varjatuna tsiviilühiskonna sees, ongi seal vaja spetsialisti, kes oleks võimeline sõdurina ellu jääma ja tagama ka oma kaastöötajate ellujäämine selles varjatud lahingutegevusega tsiviilümbruses.

Ka Kaitseliitu on seni käsitletud äärmuslikult primitiivse, üksnes puhtsõjalise organisatsioonina. Kuid elu püstitab hoopis rohkem väljakutseid. Vaadeldagem näiteks Eesti kaitseväge ja riigi ees seisvaid sotsiaalse rehabilitatsiooni kohustusi ehk vajadust taasintegreerida kaitsevälased teenistusejärgselt tsiviilühiskonda. Selleks on mõtetu luua uus eraldi organisatsioon kaitseväge juurde. Kaitseliit oma algusest saadik olemasolevate vennastusorganisatsiooni tunnustega on just õige koht, kus ealistel või tervislikel põhjustel kaitseväest lahkunud saaksid sotsiaalselt rehabiliteeruda. Miks panna tegevarmeele funktsioon, mis on Kaitseliidul nagunii olemas? Kui vaadata kogu sotsiaalset tellimust, mis Kaitseliidule esitatakse, on see ju nii väärikas, et kahurite hulgal ei ole mingit tähtsust.

Üks põhimõttelisi möödarääkivusi, mis täna võimaldab kõrvalseisjail vabatahtliku kaitsetahte kandjat tõugata-lükata, on see, et riigikaitset käsitletakse ainult sõjalisena. Riigikaitsest eraldatakse vägivaldselt tema mittesõjalised funktsioonid. Räägitakse küll mõningaist institutsioonidest, mis kätkevad turvameetmed, looduskaitset ja abipoliitseiniku tööd. Kuid ikkagi võib Kaitseliitu vaadata kui musta kasti, mis sisaldab kõiki neid tunnuseid, ootusi ja seda oskusteavet, mida on ühiskonnal vaja kodanikuühiskonna edendamiseks, kuid mida ei saa veel süsteemselt kasutada, sest need on suhestamata ja puudulikult administreeritud.

Me ei peagi eraldi rääkima neist kümnest tuhandest liikmest, kes on võimelised kandma ka militaarset suutlikkust, laskma püssi, roomama ja lahingut pidama ning läbi viima muidki koostegutsemis-
oskust nõudvaid operatsioone. Kõik see kokku näitab, et Kaitseliit on üks väärika-
maid ja võimsamaid kodanikuühiskonna
instrumente, mis on täna väga jõhkralt ala-
väärtuslikku seisundisse surutud.

Arvan, et Kaitseliidu transformeeru-
mine peaks algama kõige üldisematest il-
mavaatelistest alustest. Lisaks Kaitseliidule peavad ka kõik ametnikud ja poliitikud, kes riigikaitsealal tegutsevad, hoolt kandma, et toimuks organisatsiooni õige suhestumine tänapäeva ühiskonda.

Mida me tahame Kaitseliidu liikmelt?

Eelkõige peaks kaitseliitlane aru saama, millistest printsippiidest lähtudes on organisatsioon kokku kutsutud, mis missiooni see kannab ja millised kohustused on sellele organisatsioonile pandud. Siis saab kaitseliitlane vastavalt oma oskustele, võimetele, teadmistele, vastutusvõimele vabalt valida pakutavate ülesannete hulgast selle segmendi, kuhu ta tahab panustada, st kinkida ühiskonnale oma vaba aega. Kaitseliitlane peab aru saama, et on loodud selline kehand, kus ta saab oma kaitsetahte realiseerida. Kaitseliitlase vabatahtlikkus on vaba otsus organisatsiooni astuda ja vabadus valida endale võimetekohane või ajalises mõttes sobilik kohustus. Vabatahtlikkus ei tähenda seda, et kaitseliitlane tuleb tahtma midagi erilist, vaid talle jääb ikkagi piiratud valik just neid ülesandeid ja sellisel kujul, milleks on sotsiaalne tellimus. Hetkest, kui ta võtab kanda kohustuse, lõpeb vabatahtlikkus, sest siis ta peab kandma ka vastutust kohustuse täitmise eest. Kui ta seda ei taha, astub ta organisatsioonist välja.

Ka staažikatelt kaitseliitlaselt ootan edaspidi head tahet ja mõistvat suhtumist, mis lubab mõista, et korrastavas Kaitseliidus pole enam kogu seda seinast seinaga huvitavat tegevust, mis oli siin taastumisejärgsetel otsimisaaastatel. Tuleb aru saada, et riiklikult määratud ülesannetega organisatsioonis on piiratud hulk tegevusi, mis võivad olla ka repressiivsed. Riikluse kohustused on ikkagi mittevabatahtlikud, kuivõrd nad tulenevad riikluse olemusest ja põhiseadusest.

Kaitseliit on tublisti arendanud oma sõjaaja suutlikkust. Mehed on kirjutatud sõjaaja üksustesse, neid on õpetatud ja kokku harjutatud. Vanad olijad aga kurdavad, et malevail ei jätku enam raha ja pealikel aega Kaitseliidu seltskondliku tegevuse arendamiseks.

Lihtsustatud loogikaga saab riigikaitse jagada kaheks: on sõjaline ja mittesõjaline pool. Sõjaline pool joonistub

Fotod: 2 x Ivar Jõesaar

välja selgete raamidega, sellesse kuuluvad üksuste tootmine ja lahinguülesanded. Kui toome Kaitseliitu astuja otse sõjalist ülesannet täitma, on see ju sundajateenistus ehk kutsealuse repressiivne kasutamine. Aga meil astub kodanik vabatahtlikult avalik-õigusliku institutsiooni liikmeks, vennaskonda, millel on lisaks püssilaskmisele ka muud tunnused.

Kui vaatame riigikaitse mittesõjalist poolt ehk n-õ tsiviilpoolt, kustkaudu kodanik tegelikult riigikaitseorganisatsiooni tuleb, on selle struktuur hoopis keerukam kui sõjalisel poolel. Siin on aktiivsete väljaõppinud kaitseliitlaste sektor, kust kasvab välja missiooniküpsete kaitseliitlaste sektor, kes võivad roteeruda riigikaitse puhtsõjalisele poolele, et täita vajadusel välismissioonidel lahinguülesandeid. Aga nad saavad sellises eriti aktiivses rollis olla heal juhul paar-kolm aastat. Siis tulevad nad sealt mittesõjalisele poolele tagasi ja liiguvad vastavalt oma elukorralduse, haridustee, tervise või mis iganes muude olude sunnile näiteks väheaktiivsete kaitseliitlaste sektorisse.

Ja ega me ole kaitstud sellegi eest, et nendega juhtub mingi õnnetus. Sel juhul, samuti vanaduses võtavad nad koha sisse organisatsiooni vennaskonnafunktsiooni täitvas sektoris. Organisatsioon ei unusta neid, toetab nõu ja jõuga, aitab moraali ülal hoida, ja kui on tegemist silmapaistvalt teenekate liikmetega, toetavad nad omakorda oma väärrika olemasoluga vennastusprintsipi, aidates Kaitseliidul motiveerida oma eeskujuga alles sinna astuvaid noori.

Kui keskendame kogu oma tähelepanu ja ressursid vaid sõjalistele ülesannetele, aga mittesõjalise poole jätame tähelepanuta ja n-õ omas mahlas vinduma, tähendab see pikemas perspektiivis, et me ei saa enam mehi lahinguüksustesse. Sundajateenistus on meil ju kokku kuivanud ja juurdekasvu ei tule ka Kaitseliidust, sest meil pole enam piisavalt suurt mittesõjalist osa, kelle seast valida mehi sõjaaja üksustesse.

Kuidas peaks tänapäevaselt sõnastatud ideestikuga Kaitseliit toimima hakkama?

Kui räägime Kaitseliidu transformeerimisest moodsasse keskkonda, peaksime hetkeni, mil saame tegevusmandaadi, st kui poliitikutel annavad märku, et nad on valmis kodanikuühiskonna mudeli tekkeks ja osa riigi üles-

Ühiskonna ootus on, et Kaitseliit haldaks organisatsiooni igapäevastes toimingutes sama edukalt, nagu seda suudetakse väliõppusel.

anded Kaitseliidule alla delegeerivad, hoidma väga üldist joont. Siis on juba tehniline küsimus, kuidas me seda protsessi administreerime.

Selles tuleks toetuda juba süsteemi-analüütikuile, kes teevad organisatsiooni logistilis-institutsionaalse mudeli, mis oleks ergonoomiline, alluks juhtimisele ja kontrollile ning oleks üles ehitatud avatud süsteemi printsiipi kasutades – kui Kaitseliidu ülesanne muutub, ei pea kogu organisatsiooni ümber ehitama, vaid piisab, kui kohendada vastavat osa, kusjuures juhtimiskanali ja institutsionaalne infrastruktuur jääksid paigale.

Selle uue suhestumise üheks lõppesmärgiks peaks olema kaitseliitlase kui institutsiooni liikme vääristamine ehk talle selgete ülesannete, kohustuste ja nende täitmiseks ka ressursi andmine. Kodanikuühiskonnale kohaselt peame delegeerima talle ülesande, õiguse ja vastutuse. Praegu on riik pannud Kaitseliidule kohustusi lõdvalt ja vastu tahtmist, delegeerimata õigusi ja vastutusvõimet, tagamisest rääkimata. Organisatsioon ei pea endale pandud ülesannete täitmiseks raha kerjama, vaid nii ülesanne kui ka selle täitmise tagamiseks vajalikud vahendid peavad tulema ülevalt alla.

Organisatsioon saab maksumaksja raha ja administreerib kaitseliitlasi. Riik eraldab ülesannete täitmiseks vajaliku ressursi, mille hulka kuuluvad vahendid, oskused ja kogemused ning koolitus. Riik kulutab raha administreerimi-

seks ehk suhestamiseks kõikidesse muudesse riigi osistesse.

Kui riik teeb otsuse, et ta annab osa riigikaitseülesandest – nii sõjalisest kui ka mittesõjalisest – Kaitseliidule, peab ta seda ka tsiviilühiskonnas administreerima. Ta peab aru saama, kuidas mehhanism töötab, kuid ei saa ette kirjutada mingeid üksikasju.

See, kuidas Kaitseliit seda ülesannet administreerib, kuidas ta tagab jätkusuutlikkuse ja oskusteabe, milliste instrumendide ja atraktsioonidega ta saavutab uute liikmete organisatsiooni tuleku, on Kaitseliidu enda mure. Riigil ei jää üle muud, kui osa asju Kaitseliidu otsustada jätta, muidu võetakse talt ära avalik-õigusliku institutsiooni tunnused ja Kaitseliit muutub tavaliseks kutselise sõjaväe osaks.

Kaitseliidule saab ette kirjutada vaid seda, millise suutlikkuse, võimed ja kvalifikatsiooni ta peab mingi aja jooksul tagama. Kuidas ta seda teeb, on tema mure.

Järelikult ei tähenda Kaitseliidu moderniseerimine mitte tema tegevusvaldkonna kitsendamist sõjaliste ülesannete suunas, vaid uute ülesannete ning vastavate tunnuste ja tunnustuse andmist?

Kui me defineerime Kaitseliitu juba täna ühe kodanikuühiskonna võimekaima instrumendina, on küsimus selles, kuidas kodanikuühiskonda luua. Kaitseliit on Eesti suurimaid avalik-õigus-

KAITSELIIDU TULEVIK

likke kogusid, kes on kaasanud oma ridadesse palju ühiskonna eliiti, võib-olla on see suhe siin isegi parem kui muudes organisatsioonides. Peame arvestama inimeste kuulumisvajadust ja seda, et müük toimub läbi eristumise.

Kaitseliit on kahtlemata eriline. Sellel on nn salaorganisatsiooni tunnused, siin on omad riitused, ametinimetused, autasud ja ajalugu ning saladus (riigisaladus) toimib.

Paljudele on tähtis kuuluda kogukonda, kuhu ei saa lihtsalt liikmemaksu tasumisega, vaid kus tuleb võtta kanda rida koormisi ja kohustusi. Me ei vaata, millistest kaalutlustest lähtudes on kodanikud Kaitseliidu liikmeks astunud – võib-olla edevusest, võib-olla seetõttu, et nad saavad siit endale mingid tunnused ja võivad osaleda teatavas vaatamängulises tegevuses. Kaitseliit on äärmiselt keeruline institutsioon, kuid seda on kahetsusväärset käsitletud jõuguna, kes tahab vaid püssi lasta.

Võime ju teha uue organisatsiooni, aga väärikust me ei saa. Uue organisatsiooni puhul ei saa vastata küsimustele, mida sa oled varem korda saatnud, milliseid väärtusi kannad. See on usalduse küsimus. Kaitseliidul on ju need kriteeriumid konkurentsilt paremad kui mis tahes täna sünnitataval organisatsioonil või kodanikuühiskonna alusel. Ta on Eesti riiklust saatnud selle esimestest päevadest ja kodanikkonda administreerinud.

Äkki tuleb sellest ka idee, et Kaitseliidu peastaap võiks olla vaid jaoskonnana maaväe staabi mõne osakonna alluvuses?

Oluliselt erinevaid tulemusi annab see, kas küsimuste lahendamisel laskutakse detailidesse või lähtutakse ilma vaatelised alustest. Meil hakatakse kohe üksikuga tegelema. Kaitseliit on üks keerulisemaid institutsioone ja üks suuremaid võimalusi Eesti ühiskonnas üldse.

Kaitseliidul on olemas arengukava aastani 2008. Kui palju me saame sellest lähtuda?

Kaitseliidu arengukava häda on see, et kui sealt võtta ära kõik müügikõned, siis ma ei näe seal organisatsiooni järkjärgulist ülesehitust. Selleks, et organisatsiooni edukalt juhtida, peab nägema tema korralduslikku haldussüsteemi, logistikasüsteemi ja infooloogilist mudelit jne. Kindlasti on arengukava aluseks, mille peale tuleb luua käsitlus, kuidas

Kaitseliidu sotsiaalne roll ühiskonnas on nii avar, et selle tähtsust ei saa mõõta üksnes kahurite hulgaga.

organisatsiooni teha, milliste mandaatide ja ressurssidega. Selleks, et arengukava reaajas tööle läheks, peab see sisaldama hulga rohkem informatsiooni.

Suuresti Eesti Reservohvitseride Kogu eestvõttel on Kaitseliidu transformeerimise protsess käima lükatud. Mida on seni saavutatud?

Tehtud on ehk rohkemgi, aga formaalselt võiks EROK poolt alustatud arutluse Kaitseliidu koha üle tänapäevases ühiskonnas jagada kahte olulisse etappi. Esimesel seminaril oli oluline see, et pärast kõiki suviseid ründeid Kaitseliidu vastu kogunes Viimsisse Laidoneri mõisa Eesti sõjaväeeliit, riigikaitset korraldav eliit ja riigikaitset valvav eliit ehk riigikaitsekomisjoni liikmed ning nad kaardistasid olukorra, tõdesid muutuste vajadust ja võtsid vastu otsuse edasi minna.

Teisel korral Alu mõisas koos olles tehti samuti viljakad otsused. Lepiti üsna konsensuslikult kokku ilmavaatelised alused, et protsess võiks minna edasi avatud diskussioonina. Kodanikuühiskonda ei saa ehitada salaja. Poliitikutele anti selge sõnum, et aeg oleks määratleda, mida Kaitseliidust oodatakse. Samuti kinnitati formaalne ajakava.

Kuidas peaks arutelu edasi minema?

On kaks teed. Sisemine tee, kus Kaitseliit tegeleb oma korrastatuse ja mu-

deli väljapakkumisega ise. Teine tee on see, kus poliitikud võtavad vastu otsuse viia täide kodanikuühiskonna loomise kavatsus, kus osa sõjalisest ja võib-olla väga suur osa mittesõjalisest riigikaitsest teostatakse Kaitseliidu kaudu.

Poliitikute selge otsus seda protsessi jätkata ja suunata peaks väljenduma Kaitseliidu uue seaduse vastuvõtmises. See seadus ei saa olla poliitikute ettekirjutus, mille järgi mingit uut organisatsiooni tegema hakatakse. Praegu on Kaitseliitlaste koduülesanne kaasata riigis olev oskusteave, sotsiaalteadlased, süsteemianalüütikud ja organisatsioonipsühholoogid, et kuvada organisatsiooni logistiline ja ratsionaalne mudel.

Kui organisatsiooni selline globaalses mõttes töötav mudel on valmis, peaks seminaride kolmandas etapis kindlasti kaasama Kaitseliidu sees oleva oskusteabe ja administreerimiskogemuse. Siis oleks sõnajärg kaitseliitlastest madalama ja keskastme juhtide käes, et kuulata nende arvamusi ja ettekujutusi igapäevajuhtimisest ja teatud protsesside lahendamiseks.

Seejärel tulevad seadus ja kogu muu regulatsioon.

Samuti peame üle vaatama kogu tunnustamise ja tunnistamise süsteemi, mis valitseb kogukonnas, kuhu oleme sisenenud. Meil on kaks võimalust: need omaks võtta või mitte iialgi omaks saada. ■

KAITSELIIT: KUS OLEME? Kuhu edasi?

Indrek Raudsepp, kapten

Nii nagu inimestel, ilmnevad ka organisatsioonidel vanusega kaasnevad muutused. On õppimisaeg, on tegus aeg ja on vananemine.

Õppimisaeg on see, kui organisatsioon kujuneb välja selgetele eesmärkidele vastav optimaalne tegutsemisstruktuur ja organisatsioonikultuur. Õppimise käigus on lubatud eksida, kuid õppimine eeldab pidevat tegutsemist ja tagasisidet. Siis saab teha järeldusi ja muudatusi ning organisatsioon võib jõuda tegusasse keskikka. Tegutsemisajal toimub täisjõus tegevus. Vananemine toob kaasa organisatsiooni ja tegevuskeskkonna lahkeli ning eeldab struktuuride ja kultuuri revideerimist ja eesmärgipüstituse uuendamist.

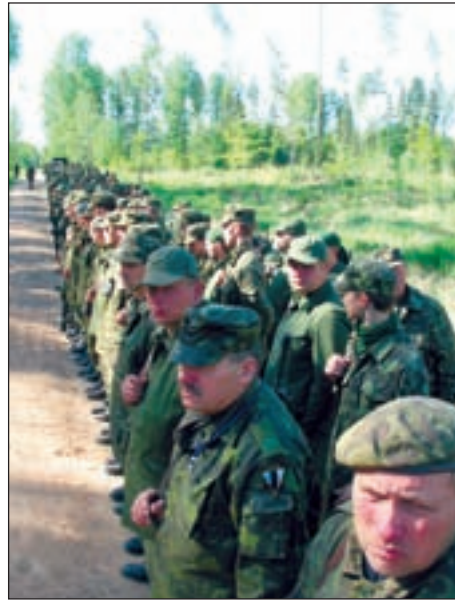
Kui vana on Kaitseliit?

Kaitseliit on hiljuti tähistanud juubeleid – 85 aastat loomisest ja 15 aastat taastamisest. Kui neid numbreid võrrelda inimeaga, näitab üks, et organisatsioonil on justkui soliidne vanus, kuid teise alusel hakkab meheiga alles paistma. Kui vana Kaitseliit siis öieti on?

Minu hinnangul on tegemist noore organisatsiooniga. Kui Kaitseliit 1990. aastal taastati, võeti üle küll ajalooline struktuur, kodukord ja põhikiri, kuid organisatsioonikultuuri jälgendati vaid pärimuse järgi. Kultuur on alati laiem kui normdokumentidesse ülestähendatud reeglid. Ja kultuuri järjepidevus eeldab kultuurikandjate olemasolu. Paraku polnud Eesti riikluse kaitseks loodud organisatsioonil erinevalt paljudest teistest organisatsioonidest mõtet eksisteerida ka eksilis. Nii oligi suuline pärimus katkenud ja tegelikult löid uue taustaga inimesed vanade reeglite järgi sarnase sisuga organisatsiooni.

Õigusjärglase tiitli saamisega oli suur tähtsus organisatsiooni varade tagasi saamiseks. Enne Kaitseliidu seaduse vastuvõtmist 1999. aastal oli erinevatest Eesti kohtutest saadud õigusjärgluse suhtes nii eitavaid kui ka tunnustavaid kohtulahendeid. Seaduse kehtestamisega muutus Kaitseliit samaks organisatsiooniks enne Teist maailmasõda tegutsenud Kaitseliiduga. See oleks pidanud olema õige hetk üldise noorenduskuuri läbiviimiseks. Paraku ei eksisteeri Kait-

Fotod: 2 x Ivar Jõesaar

Efektiveim väljaõppevorm on reservõppekogunemine, millest ei ole aga Kaitseliidu kodukorras sõnagi juttu.

seliit riigis sõltumatu ajaviiteklubina, vaid see on üks osa riigikaitse süsteemist. Ja et just sel ajal oli riigikaitse süsteemi fookus suunatud NATO vihmavarju alla saamisele, jäi kõrgem tahe Kaitseliidu sisuliseks ajakohastamiseks selgelt ilmutamata.

Küll aga sai Kaitseliit endale formuleeritud ülesande, mida ta oli nagunii jõudumööda täitnud – esialgu territoriaal-, edaspidi siis maakaitseüksusi ette valmistades. Selle nn üksusepõhise ülesande täitmiseks käivitus täiesti uutal alustel toimuv väljaõpe, organisatsiooni sisse loodi paralleelstruktuurid, kuid ajaloolisi põhidokumente ei ole muudetud. Seega on vahepeal toimunud sisulised muudatused, kuid organisatsioon ise ei ole teisenenud. Kaitseliidu kodukord, mis peaks olema iga liikme igapäevase tegutsemise juhik, ei lähe enam tegelikkusega kokku.

Sellest skisofreenilisest olukorrast on kõikidel juhtimistasanditel aru saadud ja nii on käivitunud küll arengukonverentsid, küll seaduse muutmise töörühmad. Kuid iga organisatsiooni edaspidisest käekäigust huvitatud pool püüab tekkinud tühikuid täita oma mättast lähtudes. Riik küsib, mis ma oma raha eest saan, Kaitseliidu juhtivkoosseis mõtleb, kuidas õigustada riigieelarvest raha saamist, avaliku arvamuse liidrite seisukohavõttud on seinast

seina ja lihtkaitseliitlane istub kodus ning murrab pead, miks ta küll seda kõike kaasa teeb.

Kaitseliidu kaks mõõdet

Olen jaganud mõttes Kaitseliidu sisuliselt kaheks – on see Kaitseliit, mis taastati ja peab vastavalt 1934. aastast pärit kodukorrale koosolekuid, arendab majandustegevust, omab territoriaalset struktuuri ehk on vabatahtlik organisatsioon. Teine Kaitseliit on riigikaitse süsteemi osa, seal kehtib üksusepõhine väljaõppearvestus.

Püüan võrrelda sõjaeelset Kaitseliitu praegusega vabatahtlike liikmetega organisatsiooni vaatenurgast.

1938. aastal oli Kaitseliidus püssikandjaid kaitseliitlasi ligi 20 000 ja tegemist oli ühe Eesti Vabariigi suurima kinnisvaraomanikuga. Organisatsiooni liikmeskond ei koosnenud "surnud hingede nimekirjast", vaid enamik sinna kantutest olid tegusad liikmed. Maa oli Kaitseliidule eraldatud küll riigi poolt, kuid hooned ehitati neile enamasti oma vahenditega. Kui suutlikud oleme me selles vallas praegu? Raske võrrelda, kuid arvan, et kasvuruumi on veel küllaga. Me ei ole suutnud isegi meile seadusega kuuluvat kätte võidelda, mis siis veel rääkida meie käes oleva kasudega haldamisest. Teised ajad, teised inimesed. Kuid see näitab meie suutlikkust tsiviil sfääris.

Võime muidugi öelda, et Kaitseliit on eelkõige sõjaline organisatsioon. Tõsi küll, poolsõjaväelaseks, kus aktiivsed (teigusad) tsivilistid moodustavad sõjaväelise ülesehitusega struktuure põhieesmärgiga täita pooleldi formeeritud maakaitseüksuste rolli. Kuid kas ainult?

Mulle hakkas ennesõjaaegse Kaitseliidu tegelik tähendus ja ulatus selgeks saama, kui sõitsin kord ühe päevaga läbi kõik sõja eel Tartu malevale kuulunud maatükid. Palju väikesi maalapikesi kesse küla, ühel kohalikul lauluväljak, mõnel kohaliku üksuse kodu. Aga paljud täis ehitamata. Sain selgeks, et tegemist oligi organisatsiooniga, kes suunas kodanikke tervislike eluviiside poole ja oli küla seltsielu keskus. Selleks ei olnud siis palju vaja – igas külas, kus oli eestvedaja, rajati ühistöös spordiväljak. Seal said külanõured aega veeta ja treenida. Vanematele olid allüksuste kodud

KAITSELIIDU TULEVIK

kui klubid, kus sai toimetada ja vaba aega sisustada nii nagu tahtmist oli. Ja mis kõige tähtsam – Kaitseliit pakkus tegevust tervele perele.

Selle, 1930. aastate lõpuks välja kujunenud Kaitseliidu sõjalisi võimeid ei õnnestunud (vähemalt Eesti lippude all) järele proovida, kuid vaba aja veetmise turul oldi kõva tegija. Seda just väiksemates kohtades. Mõistagi oli sellel turul toona ka vähem konkurente: vabatahtlikud pritsimehed, skaudid, karskusklubid, spordiseltsid ja kindlasti veel tüht-teist. Neid ei saa pidada isegi konkurentideks. Kindlasti osalesid aktiivsemad kodanikud mitme organisatsiooni töös.

Võistlus vaba aja turul

Paraku on see olukord nüüdseks kõvasti muutunud. Meelelahutustööstus töötab täie auruga ja inimeste vabale ajale käib tõsine tormijooks. Tõsi, enamasti on eesmärgiks saada kätte nende tööga teenitud raha, kuid paljudele see meeldibki. Mille nimel end lisatööga vaevata, kui palgana teenitugi eest ei saab lõbutseda?

On ka näiliselt tasuta asjad, nagu televisioon ja nüüdseks ka internet, mis täidavad paljudel inimestest kindla osa päevast. Ajakulutamise turg on kaupais ja uuel Kaitseliidul ei ole õnnestunud kuigi jõuliselt sellele turule tungida. Ei ole enam inimesi, kes vabatahtlikult hooldaksid spordiväljakuid ja allüksuste kodusid. Põhiline argument on: "Aega ei ole." See tähendab, et inimeste vaba aeg ei ole vaba. Kaitseliidu liikmeks olles tehakse küll aeg-ajalt midagi põnevat, näiteks käiakse laskmas või rühmaga metsas möllamas, kuid see on ka kõik.

Neid, kes oleksid valmis tegelema üksuste ülematele vajalike paberite määrimisega, on üksikud. Needki on selleks valmis suhteliselt lühikest aega, sest kui Kaitseliidus oma vaba aja veetmisest kujuneb teine suhteliselt ebameeldivate kohustustega töökoht, ütleb kohusetunne mingil hetkel üles. Vaba aja veetmine peab andma positiivse emotsiooni ja tunde, et sind vajatakse.

Paraku on Kaitseliidus selles osas seis halb. Positiivsed elamused tulevad headest väljaõppeüritustest või suurematel õppustel, kuid vahepealne aeg on täidetud tegevusega, mida märgivad lausekatked, et paberid ei ole korras, teavita oma üksust, pea arvestust, ole kohal, moluta siin terve ööpäev jne. Ei oska neist ühtegi positiivseks pidada. Nii surevadki praktilistest kogemustest sündivad suurepäraseks ideed, mille ajel plaanitakse

Kaitseliidu sõjaaja üksuses kuulipilduja MG-3 väljaõppe saanud meeskonnad õpivad nädalavahetusel ümber – kasutama Rootsi kuulipildujat KSP-58.

se järgmiseks korraks kõva ettevalmistust, vahetult pärast õppust pika planeerimise ja dokumentide täitmise kätte.

Seega on Kaitseliidul vaba aja mõnusa veetmise korraldamisega probleeme. Reklaamikampaanias välja pakutav "Tõeline elu!" või "Kaitseliit see on seiklus!" ei pea päriselt paika.

Võimalus oleks inimeste aega millegi põnevaga osta. Näiteks võimalusega kasutada tasuta Kaitseliidu spordikompleksi. Kasutad tasuta, aga selle eest maksad ajaga – osaled teatava hulga tunde mingitel kohustuslikel üritustel. Mingil määral see nii ka toimib, kuid see ei ole reegel, sest Kaitseliidul pole suurt midagi pakkuda. Paarikohaline jõusaal või pallisaaliaeg kord nädalas ei ole eriline ahvatlus.

Tänapäeval jõulisemalt vaba aja veetmise turule sissetulekuks on vaja teha märgatavaid investeeringuid. Siit kõik probleemid algavadki. Kaitseliidule eelarves eraldatav raha on valdavalt ette nähtud sõjaaja struktuuri ülesehitamiseks ja organisatsioon ei suuda ise piisavalt lisa teenida. Aga tänapäeval ei ole enam teistmoodi võimalik. Odavad asjad on reeglina kehvad või ei tööta üldse.

Vaba aja veetmise seisukohalt töötavad paremini Kaitseliidu noorteorganisatsioonid. Noortel on veel aega ja selle veetmist ühiskonnale kasulikku vormi suunata on väga tähtis. Kui hakata noorteorganisatsioone Kaitseliidust lahutama, sarnaneb see mõtteviisiga, et kevadel ei olegi vaja kartulit maha panna, ainult sügisel on vaja noppimas käia – küll ta kasvab.

Lisan üksnes tööga, et Kaitseliidu Tartu malevast on kaitsejõud saanud üle saja ohvitseri. Paljud neist on oma teed alustanud just noorteorganisatsioonides.

Kaitseliit kui sõjaline jõud

Kaitseliidul on täita tähtis roll tsiviil- ja militaar maailma piiril. Ta suudab seda täita sageli just tänu nende liikmete initsiatiivile, kes sõjaaja mõttes tunduvad kasutatud. Sõjalises tegevuses on toimunud võrreldes sõjaeelse organisatsiooniga väga suured muudatused. Kuid see on toonud kaasa ka palju probleeme.

Kaitseliidu sõjaeelne struktuur oli territoriaalse ülesehitusega. See oli kantud heast Vabadussõja vaimust. Küllast salk kokku ja sõtta. Vanus, tervis ja väljaõpe polnud eriti olulised. Ka 1990. aastatel ehitati Kaitseliit samal põhimõttel üles. Püssi pidid jaksama kanda, käed-jalad pidid otsas olema ja hullumajas ei tohtinud arvel olla. Nii käis see ligi 10 aastat.

Siis hakati järsku vabatahtlikult organiseerunud ja kokku harjunud kaitseliitlastest reservüksusi moodustama. Nüüd algasid hädad: tervist tuli kontrollida arstlikus komisjonis, ei tohtinud kuuluda mõnda kaitseväge reservüksusesse, olid vanuselised piirangud jne. Sellega seoses läks kaduma territoriaalne printsiip, sest pärast nõuetesõela läbimist kõlbas igast küllast sõjaaja üksustesse vaid paar meest. Märkamatu muutusid põhiülesande täitmisega seotud struktuur ja nõuded liikmetele.

Samas jäid püsima ka endised territoriaalsed allüksused, kel olid oma juhatused ja muud organid. Kõik kodu-

korra järgi. Need, kes sõjaaja üksustesse pääsemise künnist ei ületanud, moodustavad oma suuskur-ratturite üksusi edasi. On jao- ja rühmaülemad, puudub ainult vajadus nende järele.

Uuele sõjaaja struktuurile ülemineku-ga tekkisid käärid aktivistide ja spetsialistide vahel. Senised rühmaülemad olid tavaliselt veidikene aktiivsemad kaitse-liitlased, kes olid pikka aega oma mehi eest vedanud, kuid kellel sageli ei olnud rühmaülema koolitust ega ohvitseri aukraadi. Ja vastupidi – kellel on koolitus ja aukraad, see ei ole pahatihti kas hea administraator või pole tal aega osaleda Kaitsealiidu igapäevastes tegemistes.

Kuidas siis edasi? Kas keskenduda reservarmee suunale, st jätta ära igapäevane administreerimine ja koosolekud. Kõik on riuliüksustes kirjas ja kui vaja, kutsutakse mees rivvi. Kuid äkki varie-seb siis ka kogu initsiatiivil püsinud or-ganisatsioon kokku. Mis peaks asenda-ma senise aatel põhineva eneseteostu-se? Raha eest saab osta vaid kohustuse täitmist. Aga kas ka aadet? Kahtlane.

Moodsad väljakutsed

Kaitsealiidu kodukord ei räägi mida-gi reservõppekogunemistest. Sõjalise väl-jaõppe vaatekohast on see vorm tundu-valt parem kui nädalalõppude kaupa

koos käimine. Kuid nii kujuneb Kaitsealiidust vaid sõjaväekohustuste täideviija, kes kamandab oma liikmeid lihtsalt kui reserviste. Tööandjatele on kaitsealiitlased niigi riskirühm, kes aeg-ajalt mõne nädala töölt ära käivad. Ka peredel tuleb harjuda, et aeg-ajalt tuuakse normaalse palga asemel koju tubli neljandik miinimumpalgast. Aga kas see on enam see-sama organisatsioon? Tegelikult mitte.

Kõrgemalt paistab asi üsna roosiline – on leitud jõud (organisatsioon), kes suudab odavalt läbi viia reservõppeko-gunemisi. Milleks veel jantida teiste Kaitsealiidu liikmetega, kes ei tundugi kasu-likud? Kutsealused poisid saavad ju aja-teenistuses sõjaväelised oskused ja pen-sionärid mängigu puhkpilli külaorkest-rites. Kuid selleks, et koort riisuda, on vaja ju piima. Lehma piima asemel koort lüpsma pole veel õpetatud.

Üks võimalik suund on muuta vaba aja veetmine Kaitsealiidus teiseks tööks. See on rahvuskardi printsiip. Käid üksuse päevikuid täitmas või paraadil, palk ikka jookseb. Kuid riigieelarves tu-leks selle kinnimaksmiseks leida üha rohkem raha, sest altruiste, kes praegustel tingimustel reservõppekogunemistel käiksid, ei jätku kauaks. Ja sellisel juhul ei ole enam tegemist odava rahvaarmee-ga, mis oli kord üks Kaitsealiidu plussi-

dest. Aga kellele tänapäeval seda rah-vaarmee üldse vaja on?

Kui lähtuda Eesti riigi kohustustest osaleda rahvusvahelistel missioonidel, ei olegi see riigi seisukohalt nii halb. Siiski on see minu arvates väga lühinägelik. Kui laia spektriga rahvaorganisatsiooni ase-mele tekib kodus pesitsev *Scoutspataljon 2*, kaotab just riik kodanike riigikaitseesse suunamise vahendi. Poliitilised otsused on nendes küsimustes kindlasti vajali-kud, kuid neid ei tohi teha kergekäeliselt.

Juba kuu aega pärast päästekompa-niide kaotamist kostis hädakisa, et ta-hame neid tagasi. Kaitsealiit oleks võime-line ka seda tühimikku täitma, kuid asi takerdub erinevate ministereumide eral-di rahakottide taha. Kui puudub laia põhjaga militaarorganisatsioon, mis korjab kokku aktiivsed noorukid ja kas-vatab neid isamaalises vaimus, jääb kao-tajaks just riik. Kust kasvavad siis välja järgmise põlvkonna palgasõdurid? Kas raskestikasvatavate last kolooniast?

Muudatused Kaitsealiidus on parata-matud, kuid need peavad olema eelne-valt põhjalikult läbi mõeldud ja neid tu-leb rakendada korraga, vastavalt Kaitsealiidus kehivatele organisatsiooni toi-mimise protseduuridele ja riigi huvisid silmas pidades. Iga viivitus tuleb kõigi-le osapooltele kahjuks. ■

KAITSELIIDU JÕGEVA MALEV ÜLLITAS AASTAPÄEVAALBUMI

Anne Rosenberg, veebel

23. augustil tähistas Kaitsealiidu Jõgeva malev organisatsiooni taasutamise ja maleva asutamise 15. aastapäeva. Just sellel kuupäeval 1990. aastal protokolli koosolek, kus otsustati ellu kutsuda Jõgeva malev.

Jõgevamaal tegutsesid 20. sajandi al-guses malevkonnad ja üksikkompaniid, kuid et tookord polnud Jõgeva maakonda, kuu-lusid praeguse Jõgevamaa territooriumil te-gutsenud kaitsealiitlased Sakala ja Tartumaa maleva koosseisu.

Jõgeva maakonna territooriumil Kaitsealiidu taasloomise 15. aastapäevale mõel-des otsustati tähistada juubelihõngulist tä-hist mahuka kogumikuga maleva ja malev-laste tegemistest, samuti kõigest sellest, mis on seotud Jõgeva kaitsealiitlaste ja malevaga – ajaloo, tänapäevast ja pilguheidust tu-levikku.

Igal teosel on autor. Nii ka sellel albumil – maleva propagandapealik Ülo Pärnale on

kõnealune kogumik järjekorras kaheksas, ma-leva arenguloost pajatavate üllitiste reas aga kolmas. Talle omasel, mõnusalt ja muhedal vii-sil on jäädvustatud sündmustes osalejate ja pealtnägijate mälestused, mis on seotud konk-reetse hetkega Jõgeval, Jõgeva maakonnas ja tihti ka lihtsalt Eestis.

Aastapäevaalbumis on 206 lehekülge. Tekst on faktirikas ja illustreeritud rohke pil-dimaterjaliga. Detailset, aastaarvudest ja ni-medest kirjut teksti oleks igav lugeda, seetõ-ttu on selle albumi koostaja lähenenud emot-sionaalselt ja humoorikalt, mis muudab luge-mise elamuslikuks.

Küsimuse peale, miks käsitles autor nii-võrd üksikasjalikult ja täpselt 15 aasta jook-sul toimunut, vastas Ülo Pärn, et eesmär-giks oli see, et käesolevat kogumikku saaks tulevikus kasutada koduloolise teabemater-jalina. Jõgevamaa patrioodi Ülo Pärna su-lest on varem ilmunud sellised kogumikud nagu "Politseid Jõgevamaal nüüd ja varem", "Vabadussõja Jõgevamaa sündmuste luge-mik" jt.

Albumi tiraaž ei ole küll suur – 500 ek-emplari –, kuid mõeldi eelkõige koduma-leva liikmetele.

Väljaandmiskulud tasuti Jõgeva maleva omavahenditest, toetas ka Kaitsealiidu kesk-juhatus. ■

KAITSELIIDU VALGA MALEVA PEALIK KAPTEN REIN LUHAVÄLI

Sündinud 1. detsembril 1968 Kaliningradis

Haridus:

1986 Rakvere 2. Keskkool

Sõjaline haridus:

2002 Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste pataljoni juhtimise baaskursus

Teenistuskäik:

1987 ajateenistus Nõukogude Armees
1993–1996 Viru Üksik-jalaväepataljon, staabiohvitser
1996–1997 Viru Üksik-jalaväepataljon, staabiülem
1997–1998 kaitsejõudude peastaabi suurtükiväe osakond, staabiohvitser
1998–2004 VÕK Tapa suurtükiväegrupi ülem
2004 Kaitsealiidu Järva maleva vaneminstruktor
2005–... Kaitsealiidu Valga maleva pealik

Auastmed:

1993 – lipnik
1995 – nooremleitnant
1997 – leitnant
2001 – kapten

Autasud:

Suurtükiväegrupi teeneterist
Mälestusmedal “10 aastat taastatud kaitseväge”
Kaitseväe teeneterist
Viru pataljoni teeneterist

Hobid: maakodu

Perekonnaseis: abielus, kaks tütart ja poeg

KAITSELIIDU PEASTAABI RAHANDUSOSAKONNA JUHATAJA RAIT PERSIDSKI

Sündinud 14. septembril 1963 Tartus

Haridus:

1981 Tartu Karlova Gümnaasium
1989 Eesti Põllumajanduse Akadeemia, põllumajanduse ökonomika ja organiseerimine

Täiendkoolitus:

1989 Juhtimise Kõrgem Kool
1991 Eesti Majandusinstituut
1995 Ariko MG
1998 USA, IBM marketingikoolitus
2001 Rootsi ERP müügi- ja arendusjuhtide kursus

Töölane tegevus:

1993–1995 Tartu Jõesadama ülem
1995–1996 AS Fanaali peadirektor
1996–1997 RAS Silmeti finantsdirektor
1997–2004 eraettevõtlus
2004–2005 keskkonnaministeeriumi siseaudiitor
2005–... Kaitsealiidu peastaabi rahandusosakonna juhataja

Hobid: Kaitsealiit, Eesti Jahimeeste Selts, Tartu Ülikooli puhkpilliorkester

Perekonnaseis: abielus, poeg ja tütar

SÕJATRAUMAD JÄÄVAD KOLLITAMA

EHK

MIKS ON VAJA MÕELDA MISSIOONISÕDURITE PERETOETUSPROGRAMMILE

Tiiu Meres

Ekstreemsete olukordade, sh sõdade psühholoogilistest tagajärgedest on kirjalikke tunnistusi juba antiikajast. Arusaamad nende tagajärgede olemusest ja põhjustest on olnud seotud konkreetse ajastu sotsiaalsete ja poliitiliste iseärasustega ning muutunud koos käibetõdedega.

Teaduse huviorbiiti sattusid sõja psühholoogilised tagajärjed seoses Esimese maailmasõjaga: selles hukkus nelja aasta jooksul umbes 8 miljonit meest, sõja lõpuks oli hävinud neli impeeriumi ja hakanud murenema paljud lääne tsivilisatsiooni põhiarusaamad.

Sõdimisau tuhmumine

Üks murenenud arusaamadest oli usk sõjameeste kangelaslikkusesse ja ausse lahinguväljal. Pika kaevikusõja tingimustes, kus mehed olid kuude kaupa kaevikutes tunnistajaks oma kaaslaste piinarikkale hukkamisele, ütlesid paljude närvid üles ja nad hakkasid käituma nagu hüsteerikutest vaimuhaiged. Ühed karjusid ega suutnud oma soolestikku valitseda. Teised tardusid ega reageerinud millelegi. Kolmandad kaotasid mälu ja tundlikkuse. Psühhiaatriahaiglad ei suutnud kasvanud patsientide hulka ära mahutada. Ühe hinnangu kohaselt oli 40% kõigist hospitaliseerimistest Briti armees seotud psüühika-häiretega. Sõjaväe juhtkond püüdis olukorda avalikkuse eest varjata, sest see ähvardas üldise demoraliseerumisega (Showalter 1985: 168–170).

Algul püüti vaimse kokkuvarisemise sümptomeid seletada füsioloogiliste põhjustega. Briti psühholoog Charles Myers (1873–1946) põhjendas neid pörutusega seoses tekkinud keharakkude lõhkemisega ja nimetas tagajärjena tekkinud häiret *rakušokiks*. Nimetus levis ja jäi püsima isegi siis, kui oli avastatud hulgaliselt sama sündroomiga mehi, kellel mingeid kehalisi vigastusi ei olnud. Kui *lahinguneuroosi* (järgmine nimetus sama sündroomi kohta) olemasolu enam eitada ei saanud, tekkis erinevaid

arvamusi selle põhjustest. Tavapärane vaade sõjale oli niisugune, mille kohaselt tõeline sõdur on täis vaprust ja indu ning jätab lahingus emotsioonid kõrvale. Loomulikult ei kuulunud hirmutundmine, veel vähem selle tunnistamine või sellele allumine sõduri aktsepteeritud käitumisviisi juurde. Lahinguneuroosiga sõdureid koheldi kui viletsa kvaliteediga alamaid inimesi, peaaegu nagu reetureid.

Pöörde traumaatiliste sõjasümptomite tõlgendusse tõi Briti psühhiaater W(illiam) H(alse) R(ivers) Rivers (1864–1922), kelle uuringute tulemusena selgus, et ka kõige vapramad võivad kannatada neurootiliste sümptomite all ning kõige efektiivsem viis hirmu ja teiste neurootiliste sümptomitega toimetulekuks on sõdurite omavaheline lähendus.

Toimetulekuhäiretega kangelased

Kahe maailmasõja vahel huvi sõja psühholoogilise toime vastu vaibus: uusi ohvreid lisandus vähe, vanade ega uute ohvrite vaevuste leevendamiseks konstruktiivseid meetodeid ei leitud. Uurimistööd jätkusid väheses mahus vaid USAs. Teine maailmasõda tõi unustatud temaatika jälle päevakorda. Näiteks leidsid USA psühhiaatrid John W. Appel (sünd 1911) ja Gilbert W. Beebe (sünd 1912), et 200–240 päeva järjestikust lahingutegevuses viibimist on piisav selleks, et murduks ka kõige tugevam sõdur (Appel & Beebe 1946: 1468–1471). Sõja lõppemisega seoses kadusid uurimisrahad ja teenistusest vabastatud meeste saatuse vastu ei tuntud taas erilist huvi. Kui nad minimaalselgi tasemel igapäeva eluga toime tulid, peeti neid taastunuks. Ent üksikute entusiastide (nimetagem Abram Kardineri (1891–1981) ja Herbert Spiegeli (sünd 1914)) tegevus jätkus ja tänu sellele avastati, et traumajärgsed sümptomid kujunevad sageli väga aeglaselt: tõsised toimetulekuhäired võivad tekkida mitmeid kuid, aga ka aastaid pärast sõjast tagasitulekut.

Vietnami veteranide võitlus

Psüühikat kahjustavate sõja mõjutegurite süstemaatiline uurimine algas alles seoses Vietnami sõjaga. Siin olid surveavaldajateks veteranid, kes sõja mõjusid omal nahal tundsid. Nad ei tahtnud end vaimuhaigeks silditatult vaikselt psühhiaatriahaiglasse matta lasta ega ka igäiks omaette vaikselt kannatada. Selle asemel teavitasid nad aktiivselt avalikkust sõja tagajärgedest ja üritasid leida viise, kuidas oma häireid inimväärikal viisil ravida. Laialt levis nn *rap group'ide* (sõjast naasnute omavahelise nõustamise grupid) liikumine, kus sõjas osalenud said üksteisele rääkida oma üleelamistest ja kogemustest.

Vietnami veteranide hoiakut võib kirjeldada merejalaväes teeninud Michael Normani sõnadega:

“Perekond ja sõbrad on hämmastanud ja küsivad, miks me nii vihased oleme. Mispärast me nutame? Miks me oleme nii pahurad ja kõigega rahulolematud? Meie isad ja vanaisad käisid sõdades, täitsid oma kohust, tulid koju ja läksid oma eluga edasi. Mis on meie põlvkonnas siis nii erinevat? Tuleb välja, et midagi erinevat ei olegi. Kui “vanade heade sõdade” sõdurid müütide ja sentimentaalsuse kardinat tagant välja tõsta, paistavad ka nemad sama ärrituvad ja võõrandunud. Nii et me kõik olime vihased...”

1970. aastate keskel tegutses juba sadu *rap group'e*. Veteranide poliitilise surve mõjul loodi programm nimega Operation Outreach, mis muu tegevuse kõrval tegeles aktiivselt ka süstemaatilise uurimistööga. Kuna Vietnami sõjaga seoses oli kogu Ameerika ühiskond sõjaprobleemataikale tundlik, aitas avalik arvamus nüüd probleemi avamisele kaasa. Sõjale järgnevatel aastatel tegeles USA Veteranide Administratsioon põhjalike uuringutega kaardistamaks sõja mõju osalejate elukäigule. Lõpptulemusena ilmus viieköiteline kogumik, mis tõendas kahtlusteta traumaatiliste stressinähtude otsesest seost lahingutes viibimisega (Egendorf *et al.* 1981). Oluliseks tähiseks oli ka posttraumaatilise

Sõda jätab ka parima sõjamehe hinge jälje. Meie asi on õigel ajal seda hingehäda märgata ja appi minna.

stressihäire kandmine ametlikku haiguste klassifikaatorisse 1984. aastal.

Sõduriabi tänapäev

Nüüdseks on suuremate lääneriikide armeedes sõjaväelaste psüühilise vastupidavuse parandamiseks mahukad programmid. Ühelt poolt püütakse miinimumini viia missioonil viibija kodumured: toetatakse igati sõjaväelaste, eriti missioonil viibijate lähedasi ja seda mitte ainult hea sõna, vaid ka märkimisväärse hulga praktiliste teenustega, nagu lapsehoidmine, juriidiline ja meditsiiniabi jne. Teisalt on välja töötatud põhjalikud sekkumisskeemid kõikvõimalike traumaatiliste sümptomite vältimiseks, ja kui see on võimatu, varaseks avastamiseks ja raviks. Ainuüksi Lahe-sõja järel finantseeris USA kaitseministeerium psühholoogilisi ja psühhiaatrilisi uuringuid 200 miljoni dollariga.

Viimaste aastakümnete neurobioloogilised uuringud näitavad, et mis tahes ekstreemolukorras viibimine mõjutab inimest tervikuna: sümpaatiline närvisüsteem erutub, verre sattub suures koguses adrenaliini, tekivad muutused taju- ja mälu protsessides, samal ajal ei tunta nälga, väsimust, valu. Ohuolukorras on inimene valmis võitluseks või põgenemiseks. Traumaatiline reaktsioon tekib siis, kui kumbki käitumisviis – põgenemine ega vastuhakk – pole vahetult võimalikud. Kui tavapärased ohuolukorraga toimetulemise viisid osutuvad kasutuks, kipuvad erinevad reaktsiooni komponendid alles jääma ka siis, kui olukord ise on lahenenud.

Traumaatilised sündmused tekitavad kauakestvaid muutusi kehalises erutuses, emotsioonides, tajus, mõtlemi-

ses ja mälus. Kui tavapäraselt on kõik need protsessid omavahel seotud, siis trauma järel kaldub nende omavaheline seostatus kaduma. On võimalik kogeda tugevaid emotsioone ilma konkreetse mälestuseta või mäletada mingeid sündmusi ilma mis tahes emotsioonita. Inimene võib tunda end pidevalt rahulolematuna ilma selge ettekujutuseta sellest, millega ta rahul ei ole.

Ebamugava enesetundega toimetulekuks kasutatakse sageli alkoholi kui tuimestajat ja lähedussuhete vältimist (tugevate emotsioonide ärahoidmiseks). Pidev rahulolematuse ja heitlikkuse muudab raskeks püsiva töö leidmise, suhted sõprade ja perega. Sümpaatilise närvisüsteemi pidev erutus viib immuunsüsteemi pidurdumise ja kõikvõimalike haiguste tekkeni (Herman 1997).

Traumateraapia ja Eesti

Kirjeldataud häirete ravi on üsna keeruline. Tablettidest ja süstidest ei piisa. Enamasti on vaja psüühilised protsessid ja kehalised reaktsioonid uuesti ühendusse viia ja selleks on tarvilik kõik juhtunu uuesti mälu taastada. Traumateraapia on psühhiaatria ja psühholoogia piirimail tormiliselt arenev distsipliin. Traditsioonilise psühhiaatria alla ei sobi ta hästi seetõttu, et tegeleb normaalsete inimeste normaalsete reaktsioonidega (ebanormaalsed on olukorrad, kus nood reaktsioonid tekkisid), traditsiooniline psühholoogia ei tegele aga raviga. Kvaliteetne sekkumine eeldab eriväljaõppega spetsialiste, keda Eestis praegu ei ole. On küll hulgake entusiaste, kes on end omal käel siin-seal koolitanud ja hoolega kirjandust lugenud, kuid süstemaatilist

väljaõpet ja sellele vastavat erialast tööpaika pole kellegi.

Eestis on tavainimese ja pahatihti ka kaadrisõjaväelaste hoiakud väga sarnased brittide omale enne Esimest maailmasõda. Miks see nii on, selle üle võib mitmeti spekuloida. Hoiakud kujunevad ja muutuvad aeglaselt. Nii nagu üks inimene võib olla traumeeritud, nii võib olla traumeeritud ka kogu ühiskond. Nii nagu üks inimene võib talumatute emotsioonide eemalhoidmiseks kasutada tuimestina alkoholi või kaotada mälu, nii võib seda teha ka kogu ühiskond.

Teine maailmasõda ja sellele järgnev puudutas Eestis igat perekonda. Toibumine ja toimetulek jäid igapäevase hooldeks. Oma tegelike tunnete ja reaktsioonide avaldamine võis pärast sõda olla eluohtlik. Avalikult räägiti vaid saabunud enneolematust õnneajast. Ebameeldiva mittemärkamise ja tunnete tähtsusetuks kuulutamise aitasid siis ellujäämisele kaasa. Missugune elukvaliteedi langus sellega kaasnes, seda me ei tea.

Kirjandus

Appel, John Wilberforce & Beebe, Gilbert Wheeler 1946. Preventive Psychiatry: An Epidemiological Approach. *Journal of the American Medical Association* 131, August, lk 1468–1475.

Egendorf, Arthur *et al.* 1981. *Legacies of Vietnam: Comparative adjustment of veterans and their peers: A study 1–5*. Washington DC: US Government Printing Office.

Herman, Judith Lewis 1997. *Trauma and Recovery*. New York: BasicBooks.

Showalter, Elaine 1985. *The female malady: Women, madness, and English culture, 1830–1980*. New York: Pantheon Books. ■

Tagavaravägi

Nr 12

Eesti Reservohvitseride Kogu väljaanne

september 2005

Head sõbrad rservis!

Täna, taasiseseisvuse 15. aastal võib öelda, et kui suurõnnetustega tegelevad struktuurid ja elemendid on suures osas loodud, siis päästetöödeks vajaminevaid ressursse ja juhtimist pole siiani suudetud koondada ühe ametkonna vastutusalasle. Need on jaotatud erinevate jõustruktuuride (sise- ja kaitseministeerium) vahel, mis tekitab segadust nii suutlikkuse arvestamise kui ka kasutamise vallas. Tundub, et enamik meie riigi juhtidest pole ikka veel aru saanud, mis on riik ja riigi kohustused ning mis on riigi juhtide vastutus.

Tallinna linn on alustanud sõjakäiku Mii-nisadama vastu, et "avada rand linnakodanikele". Vaevalt, et valimiseelne tänavate lööktöö korras asfalteerimine "randade avamiseks" lähiaastatel palju raha jätab. Kaitseministeeriumi otsust pöörduda kohtu poole riigikaitseliste õiguste jaluleseadmiseks tuleb igati mõista ja toetada.

Suvised puhkused on sedakorda läbi ning ees huvitavaid sündmusi täis sügis. Nimetaksin siin mitmeid rahvusvahelisi kohtumisi, nagu Baltic Talks septembri lõpul Saksamaal Kielis ja Soome vennasorganisatsiooni liidupäevi septembri keskel. Palju on tulekul võistlusi, eelkõige meie endi laskekarikavõistlused 17.–18. septembril Männikul.

Suve jooksul on juhatus jätkuvalt tegelenud koolituse ja väljaõppe teemaga. Koostöös Maaväe ja Kaitseväe Lahingukooliga loodame lähikuude jooksul saada paberile reservohvitseride täiendkoolituse põhimõtted. Enesetäiendamise lisavõimalusi (pidades silmas võimalikke tulevasi missioone) on pakkunud ka kaitseministeerium. Algamas on ka uue vabatahtliku reservohvitseride kursuse komplekteerimine.

Mais alustas EROK Kaitseliidu-teemaliste seminaride korraldamist. Suve hakul peetud

kahele seminarile on jätku oodata oktoobri alguses. Seminaride formaat avardub: kavast on töörühmade moodustamine Kaitseliidu organisatsiooni eri tahkude läbiarutamiseks ja vajadusel muudatustepanekute tegemiseks.

Tegusat sügist!

HEINO PIIRSALU,
kapten,
EROK juhatuse
esimees

NATO reservohvitseride militaarne viievõistlus 2005

Raul HINDOV, Kaido RUUL

Eesti reservohvitserid saavutasid Belgias Elsenborgis peetud CIORI (Confederation interallie des officiers de reserve) sõjalise mitmevõistluse orienteerumisvõistlusel üldarvestuses esikoha.

CIORI sõjalise mitmevõistlus peeti saksa keelses piirkonnas Elsenborgis. Orienteerumise üldarvestuses tuli Eesti Reservohvitseride Kogu (EROK) võistkond võitjaks, kuid viievõistluse üldkokkuvõttes pidi leppima 20. ja ekspertide kategoorias 3. kohaga. Aastal 2004 saavutas EROKi võistkond samal võistlusel Austrias noviitside kategoorias esikoha.

CIORI viievõistlus – mis see on?

CIORI viievõistlus koosneb viiest alast: automaadist ja püstolist kiir- ja täpsuslaskmine vastavalt 200 ja 25 m kaugusele, 500 m pikkune maataktusriba ja 50 m pikkune veetakistusriba ning orienteerumine. Esimesel päeval on kavast püstolist ja automaa-

dist laskmised, teisel päeval takistusribad ja kolmandal päeval orienteerumine.

Eesti võistkond komplekteeriti 28. mail Soomes peetud katsevõistluse põhjal. Võistkonda kuulusid leitnant Raul Hindov (võistkonna kapten), nooremleitnant Ralf Neemlaid, nooremleitnant Kaido Ruul ja varumeheena uus tegija lipnik Erik Uudevald. Võistkonna esindaja ja tugimeheena löi kaasa leitnant Lauri Kurvits.

Olgu selgituseks toodud kategooriad (kehtivad ainult NATO riikidele): noviitsid – kõik kolm võistkonna liiget osalevad võistlusel esimest korda; eksperdid – vähemalt üks liige on võistlusel osalenud 2–5 korda; veteranid – vähemalt üks liige on võistlusel osalenud rohkem kui viis korda; naised ja rahvusvahelised võistkonnad – koostatakse võistkondade varumeestest. Lisaks osalevad võistlusel külalised NATOsse mittekuuluvatest riikidest Soomest ja Šveitsist.

Püstolilaskmises sündis EROK rekord

Automaadist laskmine viidi läbi FNC 5,56 mm püssist, püstolilaskmine GP Browningu 9 mm relvast. Automaadist täpsuslaskmises tuleb 200 m kaugusel sooritada märklehte 5 minuti jooksul 9 lasku, kiirlaskmise puhul 200 m kaugusel märklehel kujutatud kolme kiivrisse 1 minuti jooksul kokku 9 lasku. Püstolilaskmine käib analoogselt automaadilaskmisele, kuid distants on 25 m ning täpsuslaskmise ajalimit 2 minutit ja kiirlaskmisel 35 sekundit.

Püstolilaskmises saavutas EROK võistkond läbi aegade parima tulemuse.

Võistkondlikult sai EROK võistkond automaadist laskmises 438 (2004: 481) ja püstolist 446 (2004: 414) punkti. Pärast laskmist olime üldarvestuses 53 võistkonna hulgas 18. (2004: 9) kohal (2004: 56).

Takistusribal saab paremaks aegamisi

Võistluse teine päev algas 500-meetrise maismaataktusribaga, millel oli 20 takis-

tusest. Rada tuleb läbida kolmekesi koos rōivastatult vālivormi ja aeg läheb kinni siis, kui viimane vōistkonna liige on ūletanud lõpujoone. Parimad läbivad takistusriba alla 3 minuti. EROK vōistkonnal kulub raja läbimiseks aega 3 minutit ja 26 sekundit (2004: 3:30). Veetakistusriba pikkus on 50 m ja seal on viis takistust. Vōistkond peab raja läbima koos, seljas vālivormi püksid ja frentš. Parimad vōistkonnad läbivad raja umes 37 sekundiga. Eestlased läbisid raja 49 (2004: 47) sekundiga.

Saladusi täis orienteerumisvōistlus

CIORi mitmevōistluse kolmepäevase vōistluse viimasel päeval oli kavas kombinēritud orienteerumine, kus lisaks orienteerumisele tuleb lahendada mitmeid ūlesandeid, millest osa on vōistlejatele ūllatuseks. Kolmanda päeva tegemised ongi viimase hetkeni suuresti salastatud – vōistluseelset briifingul ei anta isegi vihjeid, kus vōivad start ja finiš olla, ega isegi selle kohta, kui palju on kontrollpunkte.

Seekord viidi vōistkonnad Elsenborgist kōmmē kaupa bussidega Vervieri vāikelinna lähedale veehoidla tammile. Seal viidi vōistkondi 5-minutiliste intervalliga mikrobussides kauguste hindamisele ja kaardiharjutusele.

Kauguste hindamisel oli viis objekti 60–600 m kaugusel ja aega 5 minutit. Objektideks oli elektripostid, puu, hekiots, liikluspeegel. Vaid ūhega (puu) saime maksimumpunktid, peaaegu ilma punktideta jāime liikluspeegli kaugust hinnates (270 m kaugusel).

Pärast kauguste hindamist oli kaardiharjutus: nōelatorkega kaardil tuleb tähistada looduses kuni 3000 meetri kaugusel olevad viis objekti, aega antakse selleks 15 minutit. Vaatluskohtade vahel liikumiseks oli aega kokku 5 minutit. Meeskonna koostōo oli vōga hea – Kaido Ruul vōttis peegelkompassiga täpseid asimuute, Ralf Neemlaid tuvastas objektide maastikul ja Raul Hindov tegi tōo kaardil – kokku maksimumtulemus (55 vōistkonnast saavutas sama veel neli konkurenti).

Lōpuks o-jooksule

Sealt taas bussi peale ja o-jooksu starti, mis asus Vesdre jōe kaldal Eupeni linnast (Belgia saksakeelse osa pealinn) läänes. Vōistkonnad startisid 5-minutilise intervalliga. Eelstardis anti mōōtkavas 1:5000 kaart, mille järgi pidi 4 minutiga liikuma 600 meetri kaugusele pārisstarti, st jooksma veel ei pidanud, aga pidi täpselt kaarti lugema, et starti mitte hiljaks jādada.

Stardis anti kätte tavaline o-jooksu kaart (1:10 000), millel olid kōll alles kōik reljefifooned, kuid muu informatsioon vaid valikuliselt, st kohati kustutatud. Selle kaardiga liikumise kuni viienda kontrollpunktini, kus anti uus kaart.

Esimesed kontrollpunktid ei olnud tehniliselt rasked, kuid kōvasti oli tōuse – 2,5 kilomeetriga umbes 100 meetrit.

N-ltn Kaido Ruul, n-ltn Ralf Neemlaid ja ltn Raul Hindov on tulemusēga rahul.

Kolmandas punktis olime juba koos meist 5 minutit varem startinud sakslastega. Punktis nr 5 anti uus mōōtkavas 1:20 000 koordinaatvōrgustikuga kaart, millel polnud oma asukohta ega järgmisi punkte. Punktide koordinaadid anti eraldi lehel. Selles punktis pūidsid oma asukohta määratleda meist 10 minutit varem startinud inglased ja palju varem startinud Lāti naised. Saime asjale kiiresti pihta ja kohe liikuma hakates endale ka britid sappa.

Enne 9 punkti pūidsime kinni veel hollandlased ja šveitslased, samas pūisid ka inglased meie tempos. Punktidesse 9 ja 10 tuli liikuda teedeskeemi abil – sellisel juhul tuleb ūlitāpselt lugeda samme ja teederiste. Seda tegime rongis inglaste ja šveitslastega. Inglise jooksid vahepeal edasi-tagasi ja tekitasid ka meis ebakindlust, aga midu kruvisime tempo ūles, kuigi summaarset tōusu oli selleks ajaks kogunenud juba ūle 200 meetri.

Kūmnendas punktis suunati vōistlejad granaadiviskeplatsile (aega ei peatata, st tuleb visata kiiresti). Iga mees sai neli granaati viskamiseks 20 m kaugusel olevatesse sihtmārkidesse tāpsust (esimene kaevikusse 75 x 150 cm, teine 2-meetrise diameetriga ringi, kolmas 100 x 100 cm aknasse). Granaat peab maanduma sihtmārgil ja vōib vee-reda sealt kuhu iganes. Neemlaid tabas kaevikust kahe ja Hindov ringi kolme granaadiga, Ruul ei suutnud saata aknasse ūhtki.

Sealt suunati vōistlejad edasi paralleelkōitele ja kummipaadiga tiigūletusele.

Aerofoto lahtimōtestamine andis esikoha

Paadietapi lõpus anti aerofoto, millel oli kolm järgmist punkti, aga nāidatud polnud enda asukohta. See oligi vōtmekoht, sest mustvalgel fotol paistavad mustana nii vesi, kuusemets kui ka kivi. See tiik oli riskūlik (paadis ei pruukinud seda mārgata) ja paljud ei leidnud end kaardilt ūles. Ka eelmistel

aastatel ūlvōimsad taanlased olid kaotanud seal saatuslikult palju aega. Aerofotol liikudes õnnestus lōpuks ka inglased maha raputada, samas nāgime metsas juba palju varem startinud vōistkondi, kes olid tōsiselt kimpus aerofoto sidumisega maastikuga.

Viimane punkt (14) aerofotol oli Eupeni veehoidla tammil (mitte Gilleppe tamm, mille juurest startisime) ja sealt edasi lāks karmiks – alustuseks 200 meetrit kottpimedas tunnelis tammikere sees, siis treppe pidi 66 meetrit alla, siis tammikere vālja ja mōōda ūlevoolunōlva trepjat seinā 66 meetrit ūles tagasi ning seejārel veel ronimine 35 meetri kōrguse torni otsa. Sel teel mōōdusime veel ūhest Saksa vōistkonnast.

Tornis pandi ajutiselt aeg seisma, et saaksime rakmed selga panna ja nn ahviraudteega alla sōita. Pāris lahe tunne oli lennata. Maa peal pandi jālle aeg kāima ja järgmised kolm etappi tuli läbida ilma kaardita, ainult asimuudu ja distantside järgi. See oli jālle meie leivanumber. Pärast asimuutjookse anti huvitav kaart (1:10 000), mis oli kustutatud malelauaks, st pool kaarti oli ruutude kaupa alles ja pool valge. Palju peamurdmist see siiski ei pōhjustanud ja panime omas tempos edasi. Sel teel kohtame ka meist ligi 2 tundi varem startinud Briti nāisi. Samuti saime kätte ūhe Poola vōistkonna, kes pūis ūle kilomeetri meiega kaasas.

Viimases kaardivahetuses anti meile rālimeeste tuttav nn road-book. See viis finiši lähedale (teadustajat oli juba kuulda). Enne finišit tuli aga veel ūhest vōrkredelist ūlesalla ja raudteerelssi pidi kraavist ūle ronida ning staadionil 300 meetrit joosta.

Kokku 13,5 km ja 590 meetrit summaarset tōusu, meie puhās jooksuaeg 1 tund ja 55 minutit. Teise koha saanud norralastel oli kulub aega umbes 1 minuti vōrra rohkem.

Kolmanda päeva ūldarvestuses saavutas EROK vōistkond esikoha.

BALTJOLDS 2005 peeti Lätis

Tiit LING, leitnant, EROK liige

Igal aastal korraldatakse Rootsi Reservohvitseride Föderatsiooni (SVEROF) eestvõtmisel seminar BALTJOLDS (*Baltic Junior Officer Leadership Development Seminar*). Käesoleva aasta seminar peeti Riias 16.–19. juunini.

Seminari juhatas major Jan Sjölin ja teda assisteeris major Sven Hugosson (SVEROF). Võõrustajaks oli Läti Reservohvitseride Assotsiatsioon LRVA (*Latvijas Rezerves Virsnieku Asociācijas*). Kokku oli kohal 22 inimest neljast riigist. Eestist osalesid leitnant Tiit Ling, lipnik Jimmy Karp, lipnik Andres Kostiv ja lipnik Kuno Peek.

Käesoleva aasta märksõnadeks olid PSYOPS, CIMIC, LIAISON. Õppetöö käiski sellest lähtudes kolmes rahvusvahelisel komplekteeritud töörühmas.

CIMIC (*civil and military co-operations*) ehk tsiviil-militaarkoostöö põhineb NATO ohvitseride ja missioonipaiga tsiviilvõtmeisi-

kute, avaliku elu tegelaste ning avalik-õiguslike ja rahvusvaheliste organisatsioonide kasutamises sõjategevuse piirkonnas. Tulevikus on reservohvitseridel sellel alal avarad perspektiivid, sest meil on kogemused mõlemas valdkonnas.

PSYOPS (*psychological operations*) ehk psühholoogilised tegevused haaravad mitmesuguseid toiminguid, kus otseselt sõjalist tegevust vastase suunas ei tehta, vaid pigem mõjutatakse erinevate vahenditega tema vaimset seisundit ja tugevusi-nõrkusi. PSYOPS toimib propaganda põhimõtetel. Selle kohta võib lugeda lähemalt internetist (www.psywarrior.com).

LIAISON tähendab otsetõlkes teadlikku suhtluskanalit kahe osapoolte vahel. Põhimõtte seisneb kahe võitleva poole mõjutamises diplomaatiliste vahenditega eesmärgiga osapooled maha rahustada ja rahu-likku ellu tagasi restruktureerida.

Kolmanda päeva pärastlõunal kutsuti meid külastama lennubaasi, kus Läti õhujõudude ülem tutvustas meile nende ülesehituse põhimõtteid ja tulevikuplaane. Lennubaasi saunakompleksis korraldasime vastavalt traditsioonidele Eestit tutvustava õhtu.

Intensiivsele õppele pani viimasel päeval punkti iga töörühma esinemine. Kõik EROKd esindanud ohvitserid pidasid 20-minutilise ingliskeelse ettekande. Igaüks sai seminari diplomi sertifikaadi. Lõppvaatus – pidulik lõpetamine – oli aga Rootsi kuningliku sõjaväe atašee residentsis.

EROK tiimi hinnang seminarile:

- ajakava oli väga hea ja asjalik, kõik sujus plaanipäraselt, täpselt ja kiiresti;
- käsitletud teemad olid kasulikud ja ajakohased, nendest kuuleme kindlasti edaspidigi;
- tippsündmusteks oli lendamine helikopteriga Mi-8 ning Rootsi ja Saksamaa kogemuste kuulamine.

CIORi Keelteakadeemia 2005 kohtus Ungaris

Erik BOLTOWSKI, nooremleitnant

Juba traditsiooniliseks muutunud CIORi suvine Keelteakadeemia (CLA-05) korraldati sel aastal Ungaris Budapesti loodepoolses eeslinnas Szentendres asuvas sõjakoolis.

Eestist osales sel aastal Keelteakadeemia töös 14 reservohvitseri. Nii arvuka osalejaskonnaga oli NATO üks väikseim liige ülekaalukalt suurim osaleja. Kokku osales CLA-05 töös sel aastal 19 riiki kokku 69 õpilasega, ning veel kolm riiki, mida esindasid ainult õpetajad.

Keelteakadeemia on kasvanud

Aastatega on Keelteakadeemia kasvanud. Tänavu oli inglisekeelne "kontingent" jagatud nelja klassi: algajad, madalam kesktase, kõrge keskase ja *advancers* ehk edasijõudnud.

Prantsuskeelne "kontingent" oli paigutatud kahte klassi: algajad ja edasijõudnud. Prantsuse keele õpperühmi juhendasid sel aastal eelmise aasta Kanada ohvitseride asemel Belgia ohvitserid, inglise keele klasse ameeriklased, inglased ja üks kanadalane.

Kahe nädala jooksul oli vaid üks tundi vaba päev. Siis käidi bussiekskursioonil Põhja-Ungari piirilinnades Esztergomis ja Komaromis.

Õpetajad olid oma hooletustega, niipalju kui nad oma arvamust õpilaste kohta üldse avaldasid, väga rahul. Suurem osa õpuritest oli kõrgharidusega ja väga motivee-

Eesti keeleõppijad Ungaris.

ritud inimesed ning koguni 45% neist teaduskraadidega. Tsiviilerialadelt olid rohkem esindatud arstid, juristid, õpetajad, ärimed, kuid leidis ka spordijuhte, lendureid, kunstnike, pangaametnikke jt.

Keelteakadeemiaga kaasneb silmaringi laiendamine

Nagu 2004. aastal Bulgaarias, nii ka tänavu Ungaris korraldasid eestlastest õppurohvitserid enne kursuste lõppu Eesti õhtu, kus pakuti natuke eesti jooki, tehti eesti nalja, räägiti Eesti kaitsejõududest, Erna retkest ja näidati filmi Scoutspataljonist. Keelteakadeemia juhtkonna liikmed käisid järgmisel päeval vist kõikide Eesti õppuroh-

vitseride juures eraldi tänamas ja kätt surumas.

CLA-05 viimased kaks päeva sisustasid kursustelaste ettekanded erinevatel sõjalistel teemadel ja seda loomulikult õpitavas keeles. Iga vabalt valitud teemal ettekannete tsükli koostav rühm moodustati spetsiaalselt segamini paigutatud riikide esindajatest, nii algajatest kui ka edasijõudnutest, et õpilased üksteist aitaksid ja kursuste üldine tase seega paremini nähtav oleks. Ettekandeid hindas CLA akadeemiline juht professor Theresa Savard isiklikult. Ta jagas oma hinnangulehed välja ka õpilastele.

Poola esindaja pakkus juba läinud aastal Bulgaarias välja idee,

et talvel, näiteks novembris või detsembris, võiks korraldada nädalase CLA värskenduskursuse Poolas. See on sisukas ettepanek, sest kui vaid igal suvel keeleoskust harjutada, jääb liiga pikk vaheaeg. Näib, et ka see ettevõtmine saab käesoleval aastal alguse.

CLA õppesessioonide korraldamise õiguse saamine on riigile ja selle kaitsejõududele mainekas. CIORi Keelteakadeemia kasvab. Juba praegu mõeldakse, kuidas korraldada asju siis, kui reservohvitseridest õpilasi registreerub kursustele korraga näiteks paar-kolmsada.

2006. aasta CIORi Keelteakadeemia saab suure tõenäosusega teoks Rumeenias Brasovis.

Esinduslik reservohvitseride rahupartnerlusseminar Rynias

Tiit MEREN, kapten, EROK välisloimekonna esimees

Poola kuurortlinnas Rynias armee taastuskuses korraldati 30. juunist 3. juulini 2005 NATO reservohvitseride organisatsiooni CIOR rahupartnerlusseminar.

Seminar kandis nime "Reservohvitseride roll NATO liikmesriikides ja rahupartnerluses (PFP)" (*The role of reserves in NATO member states and the Partnership for Peace*). Poola reservistide organisatsiooni korraldusel ja Ühendriikide Euroopa vägede peastaabi tuumikfinantseerimisel korraldatud foorumist võttis osa 60 ohvitseri 15 riigist. Nende hulgas CIORi president kolonelleitnant Hans-Jürgen Schraut ja PFP komitee juht kolonelleitnant Jean Pierre Vincke. EROKd esindasid nooremleitnant Priit Heinsalu ja kapten Tiit Meren.

Seminaripäevade ühe osa moodustasid Poola Seimi spiikri, Poola Armees ülemjuhataja, CIORi presidendi ja PFP komitee juhi, rahvusvahelise meditsiinireservohvitseride organisatsiooni CIOMR endise peasekretäri, Poola kaitseministeeriumi kaitseplaneerimise osakonna esindaja ja Poola reservistide konföderatsiooni presidendi pikad ettekanded.

Kokkuvõtvalt saime kuulda, et CIOR ühendab 1,2 miljonit reservisti 26 maal. Reservi rühmitamine, koolitamine ning kodumaal ja missioonidel kasutamise ülesanne lasub iga NATO riigi kaitseministeeriumil.

Sobilikumad seltskonda kui reservohvitserid, kes suudaks sõjaväe eesmärke ja muresid selgitada arusaadavas keeles tsiviilühiskonnale ja ka vastupidi, ei ole leitud. Tõdeti, et nad on justkui sillaks tsiviil- ja militaarmaailma vahel, kes aeg-ajalt otsesuhetluses teineteist ei mõista. Ka Poolas on märgatud äriemeeste ja eraettevõtjate töötavate edukate spetsialistide kasvavat huvi reservohvitseriks saamise vastu. Eeskätt CIMIC ülesannetes hakatakse edaspidi kasutama üha rohkem tõlke, juriste, IT-spetsialiste, inseneri, pangandusinseneri, arste jt.

Seni lahendamata küsimus pea kõikides NATO riikides on reservohvitseridele optimaalse kompensatsioonimehhanismi leidmine ja neile missioonileoleku ajaks tsiviililõuakoha säilimise kindlustamine.

Seminariteise poole täitsid paneelarutelud, kus taheti kuulda ka osalejate arvamust. Eestlastel esinemisaktiivsust ja küsimuste esitamise motiivi seekord jätkus. See tuli ilmsiks ka paneelis "Quo vadis, NATO?", kus korraldajad palusid allakirjutajalt 10-minutilist ettevalmistamata esinemist teemal "Kas NATO on ainus julgeolekugarant Euroopas?".

Et väikeriigi arvamust suuremate partnerriikide tegemiste jälgijana ka kuulata, kinnitasid hilisemad koridorivestlused.

EROK suvelaager 2005 Pärnumaal

Lembit MIIL, leitnant

EROK 2005. aasta suvelaager (suvepäevad) Pärnumaal viidi sel aastal läbi 20.–21. augustil Pärnu maakonnas Toris ja laskevõistlus Suigu jahilasketiirus.

Traditsiooniliselt algas EROK suvelaager Eesti taasiseseisvumispäeva puhuse piduliku jumalateenistusega Tori Eesti Sõjameeste Mälestuskirikus. Jumalateenistusel teenis ka meie EROK liige kaplan leitnant Eduard Kakko.

Pärast jumalateenistust liiguti Vabadussõja võidu ja Eesti taasiseseisvumise ratsamonumendi juurde, süüdati küünlad, asetati pärjad ja peeti kõnesid. Seejärel mängis Eesti kaitseväge orkester dirigent kapten Indrek Toompere juhatusel Tori ratsaplatsil. Jagati sõdurisuppi ning Pärnu üksik-jalaväepataljoni demonstreeris oma sõjatehnikat ja sõdurivarustust.

EROK liikmed ja külalised olid kutsutud õhtuks Tori vallas asuvasse Veski Villasse, kus peeti kõigepealt EROK juhatusel laiendatud koosolek ja diskussioon EROK tulevikuplaanidest. Pärast õhtusööki oli viktoriin. Viktoriini küsimustik puudutas Teist maailmasõda. Võitjaks tuli meeskond, mille koosseisus

olid kapten Heino Piirsalu, kapten Andre Lilleleht ja kapten Olavi Tammemäe.

EROK suvelaagri teine päev kulus tavaliselt laskevõistlusele. Et korraldajad teadsid Tallinna laskurite kõrget taset, otsustati korraldada pealinlastele laskevõistlus, mille laskeharjutused on ebatavalised: laskmine liikuva märklehe pihta püstolist-revolvrüst, lendava märki ("pigituvi") pihta siledaraudsest relvast (kaliiber 12), "granadivise" täpsusele. Et asi kindlam oleks, kutsusid pärnakad appi Tuomo Erkkola ja Matti Korri Turu Reservohvitseride Kogust.

Kuid võistlus lõppes nagu alati. Võitis laskevõistlused eelnimetatud kaptenite võistkond, kes omandas aastaks rändauhinna. Hästi esinesid veel nooremleitnant Tanel Järvet, leitnant Jaan Berg ning noored mehed Mihkel Piirsalu ja Taivar Lumiste.

Tänan ürituse hea kordamineku eest Kaitseliidu Pärnu malevat, Pärnu üksik-jalaväepataljoni ja Pärnu Jahimeeste Liitu. Eriti tuleb esile tuua nooremleitnant Jüri Kase, leitnant Rein Kännapi, nooremleitnant Sulev Saarna ja kapten Väino Malmi tehtud tööd ürituse ladusal ja sujuval õnnestumisel.

Eesti Reservohvitseride Kogu laskmise karikavõistlused

17.–18. septembril 2005 Kaitseliidu Tallinna maleva Männiku lasketiirus (vt kaarti <http://www.trapp.ee/?pg=asukoht>).

Laupäev, 17. september

- KI 8–9 registreerimine Männiku tiirus
- KI 9–9.15 avarivistus
- KI 9.15–12 laskmised
 - Galil AR (5,56 x 45 padruniga auto-maat) laskmine 100 m distantsilt CIORi laskevõistluse formaadis (kiivrite formaadis märklehed) + 10 lasku lamades Kaitseliidu laskurinormide täitmiseks
 - Galil Snaiper 300 m tiirus
 - Püstol 25 m tiirus CIORi laskevõistluse formaadis (kiivrite formaadis märklehed)
 - Püstoli *practical*
- KI 12–14 lõuna Männiku tiirus
- KI 14–18 laskmised jätkuvad
- KI 18–19 õhtusöök Männiku tiirus
- KI 20–23 koosviibimine ja kokkuvõte

Pühapäev, 18. september

- KI 9.30–13 laskmised
- Võistkondlik (4 laskurit patrullis) Galil ARi patrull-laskmine 50–300 m distantsilt
- KI 13–14 lõunasöök Männiku tiirus
- KI 14–14.30 lõpuvistust ja autastamine

EESTI RESERVOHVITSERIDE KOGU JUHATUS

Valitud EROK üldkoosolekul 10. veebruaril 2005

Juhatuses esimees kapten **Heino Piirsalu** (heino.piirsalu@baltflex.ee, tel 502 6797)

Üld- ja finantstoimekond kapten **Andre Lilleleht** (andre@falck.ee, tel 501 6178)

Personalitoimekond kapten **Olavi Tammemäe** (Olavi.Tammamae@ekm.envir.ee, tel 501 1675)

Propagandatoimekond nooremleitnant **Priit Heinsalu** (raul.hindov@rk.ee, tel 693 5778)

Välisloimekond kapten **Tiit Meren** (meren.est@neti.ee, tel 502 4084)

Teabe- ja tavanditoimekond leitnant **Lauri Kurvits** (lauri.kurvits@eelk.ee)

Väljaõppeoimekond lipnik **Tanel Järvet** (tanel.jarvet@kkp.pol.ee)

EROK postiaadress: Narva mnt 8, 10117 Tallinn

Eesti Reservohvitseride Kogu infoleht *Tagavaravägi* ilmub ajakirja *Kaitse Kodu* vahelehelena.

Toimetaja leitnant **Lauri Kurvits** (lauri.kurvits@eelk.ee, tel 508 6355)

Leitnant Andres Lehtmetsa sugulastest ja parameedikutest koosneva "näite-trupi" poolt etendatud realistlik meditsiiniülesanne oli Erna võistluse vaatamängulisemaid osi.

ERNA: MÜÜDID JA TEGELIKKUS

"Neli vaenuliku ajalehte on ohtlikumad kui tuhat tääki," on öelnud Napoleon Bonaparte.

Madis Milling, lipnik

Laanatud pealkiri müütidest ei ole kõige originaalsem algus, kuid kirjutamaks võistlusest Erna retk 2005 sobib see ideaalselt.

Tähekombinatsiooni Erna ümbritsevad müüdid nii aastal 1941 kui ümbritsevad ka tänapäeval.

Erna Selts ja press

Nõukogude propagandamasin jahvatas lugu purukslöödud pataljonist (*sic!*) ning "hea naaber ja südamesõber" ajakirjandus on produtseerinud taas ja taas lugusid fašistide jälgedes käimisest. Lisame siia veel kolmandaks müüdi maailma ühest raskeimast militaarvõistlusest ja saamegi kokku üpris kena mai-nepaketi.

Olgu esimese kahe müüdiga kuidas on, aga selle kolmandaga, mis ju päris müüt ei olegi, võib küll rahule jääda. Iseasi, kui hästi oskame seda kõike enda kasuks tööle panna.

Pressi ja teavitustöö tähtsusest tänapäeva Eestis said kõigepealt aru erafirmad – suhtekorraldajaid tekkis kui seeni pärast vihma ja siit oli loogiline jätk

pressitöötaja jõudmine riiklikesse struktuuridesse. Paraku esineb veel kohati tänaseni jõustruktuurides kivinenud mõtteviisi, et pressiohvitseri ülesanne on lillevaasi täitmine ja "tüütute ajakirjanike" eemalehoidmine sündmusest ning tähtsatest tegelastest.

Ja mitte ainult. Tants äsjase kopteriõnnetuse ümber oli ere näide meie piisavalt suurest arenguruumist antud valdkonnas. Mida suurem on struktuur, mida rohkem on otsustajaid, mida pikem on käsuliin, seda rohkem kaotab pressitöötaja närvirakke. Pressitöö põhialused on aga samad, sõltumata kajastatava sündmuse iseloomust.

Erna Selts kui hobiklubi

Nüüd olen pannud ennast raskesse seisu. Täiesti objektiivselt vaatepunktist ma seda artiklit kirjutada ei saa, sest olen Erna Seltsi liige, aga enesekriitika pidi olema üks arengutunnuseid – eks ma siis proovi.

Erna Selts ei ole keeruline struktuur. See on mittetulundusühing, kus puudub jäik käsuliin ja subordinatsioon. See teeb organisatsiooni paindlikuks, aga lisab ka miinuseid. Plussideks on kiire rea-

geerimisvõimalus situatsioonile ja probleemide lahendamine ilma kõrgemalt juhtnõrde ootamiseta põhimõttel "kohane ja improviseeri", miinusteks... käsk on käsk, aga väljend "äkki teeks nii" on midagi muud.

Sisuliselt moodustab seltsi tuumiku seltskond fanaatikuid, kes vabast ajast ja kohati ka üritusele peale makstes seda asja ajavad. Iga üritus – olgu see siis Erna retk, Utria dessant või koolinoorte militaarvõistlus Juku – on projektipõhine. Iga konkreetse ürituse läbiviimise kaasatakse vastavalt vajadusele erinevaid jõustruktuure koos materiaaltehnilise baasi ja isikkoosseisuga.

Kui on koos erinevad struktuurid, on ka palju erinevat infot ja palju nn vastutulelikke infojagajaid. Kohe on kohal ka kodu- ja välismaised ajakirjanikud, kes seda infot lahkelt vastu võtavad. Et pilt veel keerulisem oleks, jagunevad viimased paraku kaheks: positiivselt ja negatiivselt meelestatud ajakirjanikeks.

Vältimaks koordineerimata infomüra teket ja kontrollimata teabe väljastamist ongi Erna retke juurde loodud pressiohvitseri ametikoht. Varasematel aastatel on retke pressitöö olnud pigem ju-

huslikku laadi *à la* "vastan siis, kui küsitakse", tänavu oli pressitöö juba süsteemne.

Kätt südamele pannes pean tunnistama, et täielikku ettekujutust mul eesootava pressitöö mahust ei olnud. Olen eelnevatel aastatel tegelnud retke tagaladega ja logistikaga, sestap oli pilt retkel toimuvast selge ja konkreetne. Ka pressitöö kogemus pole võõras, kuid teoreetilised teadmised olid praktikas veel proovimata. Suurim proovikivi oligi kogu pressitöö maht, millest mul oli veidi roosilisem ettekujutus.

Siinkohal ongi aeg võtta korraks valvel ja tänada spetsialiste, kes mulle nõu andsid ja n-ö kätt hoidsid: kapten Peeter Tali, leitnant Ingrid Mühling, leitnant Andres Sang ja nooremleitnant Uku Arold kaitsejõudude peastaabi teavitussakonnast.

Pressiohvitseri sisuline töö Erna retkel

Mida siis tehti? Retke eel kirjutati valmis meediaplaan, mis koosnes retke ürituste kavast, nende kajastamise võimalustest, võimalikest ja võimatutest meediakontaktidest, ajakirjanike ülestähendamisest põhimõttel, kellele mida "müüa", erinevate meediakanalite võimalike huvide prognoosimisest, positiivsete ja negatiivsete meediapäringute analüüsist jne. Olulisemad üritused pressitöö seisukohalt olid retke avamine Tallinnas Kaarli puistes, pressikonverents Okupatsioonide muuseumis, Erna dessant Salmistus, VIP-päev koos ajakirjanikega avatud kontrollpunktis Golf ja retke finiš.

Kummalisel kombel sujusid eelnimetatud üritused, mida pidasin raske- maiks, kõige paremini. Rohkem peavalu valmistas igapäevane rutiinne infojagamine. See töö koosnes peaaesjalikult pressiteadete koostamisest, nende laialisaatmisest ja telefonitsi meediapäringutele vastamisest (lehed, raadiod, uudisteagentuurid jne). Ainuüksi ühe pressiteate koostamine, selle info kontrollimine ja veel kord kontrollimine, teate trükkimine ja laialisaatmine (üsna ebastabiilse internetiühendusega) võttis rohkem aega, kui oleksin osanud prognoosida – ja aega on alati vähe.

Enim esitatud küsimus oli: kes hetkel juhib? Sellele oli väga raske vastata, sest kontrollpunktidest laekuv teave tuli alati loomuliku viivitusega, selleks hetkeks, kui andmed said selekteeritud, võis olukord rajal olla juba teistsugune.

Võistluse juhtstaabist on teabe kättesaamine paras Kolgata tee ja seda mitte

staabi koostöövalmiduse puudumise pärast, vaid info puudumise pärast. Ei tahaks ju välja anda spekulatiivse iseloomuga informatsiooni. Ilmselt on Erna Seltzil (loe: meil) aeg hakata soetama analoogset tarkvara nagu spordivõistlustel – sisesta uued andmed ja hetkesituatsioon jälle teada. Siinemaani on abiks olnud ikka pastakas, paber ja tubli inimene.

Mis teeb näiteks suusavõistluse jälgimise huvitavaks? Eks ikka reaalarajas laekuv teave sellest, kes juhib. Kindlasti on uudisväärne ka pressiteade sellest, kuidas kaitseministeeriumi kantserlerid retke külastavad, aga paraku läheb see üldsusele märksa vähem korda kui hetkeseis rajal.

Retke pressitööga käib alati kaasas mõningane negatiivne ajakirjanduslik huvi. Sellel aastal oli seda üllatuslikult vähem kui ootasime. Teemaks ikka fašistid, nende käsilased ja muu analoogne demagoogia. Et võimalikud stsenaariumid olid aegsasti läbi arutatud, said kõik provokatiivse iseloomuga situatsioonid elegantsete liigutustega lahendatud.

Korraldus ja vabatahtlikud

Erna retke korralduses on igal aastal üks iseloomulik joon – logistiline alguspaanika. See ei ole ainult Ernale iseloomulik. Ei mäleta ühtegi õppust, kus alguses ei oleks olnud vähemal või rohkemal määral samasugust segadust. Kuid õnneks ei tulene see korralduslikest puudujääkidest, vaid ülienergilisest pealehakkamisest ja mõningasest üle reageerimisest. On ka loomulik, et aas-

taga lähevad mõned detailid meelest ära ja tekib tunne, et peaks justnagu jalgrattast leiutama. See on aga möödunud – kiirelt leitakse probleemidele parimad lahendused ja tekib loomulik rütm. Isegi subordinatsioonilised ebakõlad vabatahtlike ja tegevteenistuses olevate erenalaste vahel muutuvad sujuvalt kolmandajärgulisteks ja kõik hakkavad koos ühist vankrit vedama.

Retke baaslaagris võib kohata kolme tüüpi inimesi: vabatahtlikud tsiviilistid, vabatahtlikud kaitseväelased ning tegevteenistuses olevad kaitseväelased ja kaitseväelased. Et kogu see kirju seltskond ühte sammu astuma panna, on vaja mitmekülgeid võimeid. Tänavu olid ülesannete kõrgusel laagrikomandant vanemveebel Jaanus Enno, reamees Lauri Pääslane tagalateenistusest, lipnik Omari Askileiskiri ja kapral Margus Spirka (Kaitseväe Tallinna malev) sõjaväepolitsei, transiülem kapten Aivar Helstein ja loomulikult paljud teised – kokku ligi 400 inimest. Sellist üritust on võimalik teha ka ainult tegevteenistuses oleva personali ja käsukorras. Kuid kas see oleks siis selline Erna, nagu me tahame ja millelega oleme harjunud?

Erna retke korraldust saan võrrelda ühe teise alaga, milles ennast veidi rohkem kodus tunnen – see on meelelahutusäri üks tahke üritusturundus. Sisuliselt ei erine korralduslikud nüansid oluliselt, erinevus on detailides. Võimalikud vead on samad, reeglid, mida jälgida, samuti, vahe on ainult riskides – ühel juhul riskid raha, teisel juhul sadade sõjameeste püha vihaga. Raha tuleb,

Salmistu ranna risti-rästi mineerinud pioneerid nautimas oma kätetöö viljana sündivat tulevärki merevees ja rannaliivas.

raha läheb, maine on aga see, mida raske võita, kuid kaotada kerge.

Tänavu ütles Erna Seltsi president kapten Meelis Rätsep välja mõtte: "Erna retk on nagu Eesti militaarstruktuuride laulupidu, nagu festival!" Õige. Ei ole just palju kohti, kus kaitseväelased ja kaitseväelased ühist asja ajavad – ja seda veidi vabamas vormis kui Kevadtormil. Nn sisemise sideme seisukohalt on ülimalt liigutav vaadata, kuidas kaks tsivilisti, noorkotkas, Kaitseväe veebel ja kaks kaitseväe nooremleitnanti koos telginööre pingutavad. Vabatahtlikkuse printsiip oli, on ja jääb üheks vaalaks, millel Erna retk seisab.

Ohud ja tulevikuperspektiivid

Erna retk on juba ammu lapsekingadest välja kasvanud ja hakkab tasapisi suguküpsaks saama. Erinevad jõustruktuurid teevad ürituse nimel kvaliteetset koostööd ja retke rahvusvaheline maine on ülihea. Kõik oleks nagu kõige paremas korras ja ongi. Kuid... kui midagi hakkab sujuma, tekib alati oht jääda loorberitele puhkama. Sealt ei ole palju maad stagnatsioonini ja märkamatult ongi üritus alla käinud. Imelihtne on siia tuua näidet mõnest muusikaüritusest, öökлубist või telesaatest.

Mida siis teha, et asi ära ei vajuks?

Erna retke värskena hoidmine on probleem, millega tuleb juba lähitulevikus kokku puutuda. Fantaasial ju piire pole, piirid on mujal. Ajaloolis-geograafiliselt on retke ainumõeldav trass seal, kus ta on, mängimisvõimalused on suhteliselt piiratud. Uuendada saab võistluse kahte külge: ülesandeid kontrollpunktides ja tsiviilelanikkonnale suunatud tegevusi.

Mida uut võistlejatele pakkuda? Kogu sõjapidamine muutub üha tehnoloogilisemaks. Äkki peaks selles suunas muutusi tegema?

Rahuvälmissioonid on järjest aktuaalsemaks muutuv teema. Võiks ju siduda ajaloolise Erna luuregrupi improviseeritud ülesande ja aja nõuetele vastava tegevuse ning lasta võistkonnal kümnekond kilomeetrit eskortida suhteliselt kontrollimatut tsiviilkampa, seda loomulikult vastutegevuse tule all.

Ühe ülesandena võiks näiteks loosiga komplekteerida mitmest (eri riigi) võistkonnast koosneva üksuse, kes siis koostööpunktide saamiseks mingit ülesannet sooritab. Oleks kirjeldamatult huvitav jälgida, kuidas Hiina, Soome ja Belgia kaheteistliikmeline üksus koostööd teeb või üksteist pidurdab. See oleks juba teema, mida ei pea pressile poolvägisi "müüma".

Ka baaslaagrisse saaks rohkem tegevust tekitada alates spordist ja lõpetades arvutimängude turniiriga. Päris põnev oleks vaadata, kuidas eritiksuse võitlejad arvutiekraanil rammu katsuvad.

Erna dessant Salmistu rannal on kena vaatamänguline üritus, kuid kahjuks liiga lühike. Olen palju kuulnud arvamus, et tuleks küll, aga selle viieteistkümne minuti pärast ei viitsi sõita. Ärme tee ainult viisteist minutit, teeme kauem.

Salmistu rannas võiks olla terve päev kestev üritus, kus erinevad jõustruktuurid esitlevad ennast ja oma tehnikat, lastele on kiiged ja klounid, emadele kenad kaitseväelased ja isadele õlu ning huumorikad militaarvõistlusmängud. Juhul, kui võtta sinna ka mõned ansamblid, võiks isegi sümboolset piletiraha küsida. Kogu päev tipneks dessandiga ja kõik oleksid õnnelikud.

Erna retk väljaõppeprotsessina

Kaitseväe üritus on juba mõnda aega sõjaaja pataljoni tarbeks koolitatud staape ja staabikompaniisid. Äkki oleks mõttekas saata igale Ernale nii-öelda praktikale meie tublisid võitlejaid osakondadest S-4, S-3 ja S-1? Iseasi, kui palju saab retke korraldust võrrelda struktuuripõhise väljaõppega, aga hindamatu kogemuse saab sealt kindlasti.

Kindlasti aga leiaksid reaalselt rakendust staabikompaniide võitlejad alates kompaniülematest ning lõpetades rüma- ja jaopealikega. Omal kohal oleksid ka võitlejad formeerimismeeskondadest. Malevate propagandapealikuid saab rakendada pressiteenistuses ja Naiskodukaitsel oleks tegemist toitlustusega.

Kõike seda juba tegelikkuses tehakse, küll aga oleks aeg-ajalt vaja värsket verd ja uusi ideid.

Lõpetuseks

Ernal on alati ka nalja saanud. Ega kõik naljad kannatagi trükimusta ja mõnigi oleks äärepealt põhjustanud rahvusvahelise skandaali, sellepärast piirdun ühe värskes situatsioonikirjeldusega:

Kontrollpunkt Golf. Belgia võistkond veab mürsukasti läbi vee ja liivasest mäest üles. Meeste nägudel võib suurest pingutusest näha huvitavat värvigammat – tumelillast roheliseni. Viimased meetrid enne lõppu kukub üks võistleja, ajab end ebainimliku pingutusega püsti, haarab kastist ja teeb viimased kolm sammu lõpuni. Harjutuse lõpus variseb

Erna Seltsi "spidermanid" ei loe inimtunde ja kõiemetreid, kui püstitavad retkelistele palju jaksu nõudvaid ronimisülesandeid.

mees maha ja ahmib õhku nagu latikas paadipõhjas.

Murelik kohtunik küsib võitlejalt: "How do you feel yourself, is everything ok?!" (Kuis Sa end tunned, ons kõik korras?)

Õhku ahmiv Belgia võitleja, endal hing paelaga kaelas, leiab üles tiba sise-mist huumorisoolikat ja vastab: "This competition for Pussys!" (See on võistlus siidikäppadele!)

Erna retk oma vooruste ja puudustega on unikaalne nii ürituse kui ka nähtusena. Maailmas on mitmeid militaarvõistlusi, kuid nii reaalsel ajalooüldmudel ei põhine neist ükski.

Eesti-siseselt on jõustruktuuridele vaja sellist üritust, kus on töö ja lõõgastus käsikäes ning töögi erineb argipäevast. Ja ega veidi rahvusvahelist kuulust meile ka halba tee... Erinevalt ajakirjanikest ei pea välismaal olles sõjaväelasele seletama, et Eesti asub Soome lahe kaldal – tänu Erna retkele teatakse maailma erinevate riikide "laiguliste" seas Eestit suhteliselt hästi. Meil jääb üle ainult areneda. ■

Kaitseväe Tallinna maleva liige lipnik Madis Milling oli Erna retk 2005 pressiohviter.

HIINLASED LUURELAAGRIS VANAMÕISAS

Gunnar Richter

Maanteel 110-kilomeetrise tunni-kiirusega kihutav mikrobuss pidurdab ja võtab hoo maha ning pöörab paremale, et ületada tee kohale ehitatud ülesõidusild. Hetkeks heidavad väliskülalised pilgu läbitud peegelsiledale Tallinna-Tartu maanteele – teeviit näitab Patikale.

Algab konarliku asfaldiga külavahetee. Vasakul avaneb kaunis vaade hobusetallile ja suksudele, kes rahulolevalt kõrvu liigutades koplis rohtu söövad. Buss jääb hiinlaste suureks rõõmuks peaaegu seisma, tõsi küll, mitte selleks, et külalised saaksid hobuseid imetleda, vaid ületamiseks nn lamavat politseinikku meenutavat kungast. “Mis see oli?” pärib vana hiinlane, kui tema prillid, mis toetusid piisavalt jämedale ja päevitunud ninale, olid teinud bussi lae all 30 cm pikkuse kaare. Hiinlaste koordinaator kehtitas küsimuse peale õlgu ja vastas küsimusega: “Kas teil Hiinas emake loodus teetöölilistele vempe ei viska?”

“Siin vist on teetöölisele kehvasti makstud,” vastab hiinlane ja hakkab kõva häälega naerma.

Buss keerab vasakule kruusateele, mida kohati katavad rusikasuurused

munakivid. Sõiduk hakkab hüppama nagu kevadine kits. Külaliste näod muutuvad murelikuks. Sideohvitser teatab, et kohe jõuame pärrale. Lõpuks keerab sõiduk vasakule nõgeste, putkede ja lepavõsa müüris haigutavasse avasse. Hiinlaste näkku tõuseb rõõmusära. Lõpuks ometi lubatud eesti kodu! Kaunilt viimistletud aia taga turritavate majade vahelt vilksatab midagi punast.

Veel viivuke ja buss peatub värava ees, mille taga hoovis lehvib Hiina lipp. Majaperemees juhatab külalised lahkelt aeda, ise muiet peites: “Naabrid arvad, et olen täna peast segi läinud – näe, loll on punase lipu masti ajanud. Kuulge, eesti poisid, õelge hiinlastele, et nad marju sööksid! Nendes on palju vitamiine ja... Pagan, ma peaksin neile ämbriiga marju kaasa andma.”

Peremees laseb otsival pilgul ajas ringi käia. Kogu Hiina delegatsioon on aeda laiiali valgunud.

Vanamõisa

25. juulil saabusid Tallinna viisteist Hiina kodanikku, et osaleda Erna retkel 2005. Kõigepealt ootas neid ees sõit Vanamõisa aklimatiseerumislagerisse, mida tuntakse meistrite kursuse nime all.

Vanamõisas on MTÜ Kroonuklubi kohandanud vana talukoha sõjandus-

huviliste treeningupaigaks. Mõned aastad tagasi ehitatud kahekorruseline klubihoone koos abihoonete ning sinna juurde kuuluva treeninguplatsi ja lasketiiruga on nagu loodud militaarhuviliste treeningukohaks. Kogu selle kompleksi omanik Peeter Laur on tagasihoidlik inimene ja sellest tulenevalt reklaami eriti ei ihka. Seega peab piirduma kommentaariga, et kõik vajalik treeningulaagriks oli olemas.

Juulikuu viimasel nädalal osalesid meistrite kursuseks nimetatud kaugluure treeningukursusel neli meeskonda – Hiina I, Hiina II, Luurepataljoni ja politsei võistkond. 26. juuliks saabusid kõik asjaosalised kohale ja kursus võis alata.

Meistrite kursus

Esimesel päeval piirduti kergemate loengute ja varustuse kontrolliga. Esmalt seati üles operatiivplaan eelseisvaks Erna retkeks. Selle loeng-seminari nimi on traditsiooniline – Kaarna *show* –, sest põhilektoriks on major Neeme Kaarna. Veterani staatuses olev ernalane tõi kõigepealt väliskülalised taevast maa peale, selgitades Erna retke olemust ja põhimõtet.

Järgnevalt arutati erinevad võistlustaktikaid ja kavalusi. Eelnevad võistlused on pakkunud palju mõtteainet ja kogemusi. Vaadati üle varustus. Major Kaarna isiklikult raputas hiinlaste seljakotid tühjaks ja pani vajalikud asjad kotti tagasi. “Te olete nagu keskaegsed raudrüütli! Mida kuradit te nii palju kola kaasa veate? Kuulge, sideohvitserid, need viskenoad on nagu möögad – ega te mammutjahile lähe?” aasis Kaarna.

Näost üha punasemaks muutuv hiina keele tõlk püüdis tõlkida, aga jäi sootuks vakka. Äkki tekkis võistlejate keskele kurjakuulutava ilmega Hiina kindral, kes oli väljas nurga taga rahulikult teed joonud. Eesti major lükkas tõlgid kõrvale: “Paistab, et nad ei saa minust aru!” Seejärel esitas kogunud ernalane kohkunud Hiina delegatsioonile *misterbeaniliku* osavusega viieminutilise pantomiimi, kus võis näha kurje vastutegutsejaid, kes jälitasid surmani väsinud ja raske seljakotiga koormatud väikest hiinlast. Selle peale hakkas kindral plaksu-

Fotod: 3 x Gunnar Richter

Laskmisinstruktor leitnant Rivo Meimer (luurepataljon) jagab hiinlastele algavaks ülesandeks juhtnõure.

HIINLASED EESTI KODUS

On üsna selge, et iga maa esindaja kannab endaga sünnimaa kultuuri. Hiinlastel on saanud tavaks igal aastal külastada üht Eesti kodu – tutvuda emade, isade, vanavanemate ja lastega. Tänavu mindi külla Peeter Laurile, seal korraldati grill-õhtu. Räägiti maast ja ilmast, söödi ja joodi ning tehti koos pilti.

Pereema oli enne hiinlaste külaskäiku nii närvis, et ei saanud öösel magadagi. Nüüd aga igatseb neid jälle külla. Rääkis, et hiinlased on toredad ja lahked inimesed. Nendega võis rääkida kõigest ja tema arvates on jutt hiinlastest kui kurjadest kommunistidest täiesti vale.

Hiina mehed suhtuvad lastesse kuidagi teisiti – nad on tähelepanelikumad ja püüavad nendega suhelda samal tasandil.

Hiina peredele on seadusega reguleeritud pereliikmete arv – üks laps on lubatud, teise lapse ilmumisel peresse kaotab pere kõik soodustused ja oh häda – riigile tuleb liigse lapse pealt koguni riigilõivu maksta. Pole siis imestada, kui täiskasvanud hiina mees võõra lapse kõrval käpuli maas juttu ajab.

Märkimist vääris ka hiinlaste lahkus teha suurepäraseid ja läbimõeldud kingitusi.

Väliskülalised kiitsid Tallinna vanalinna ja kurtsid ajapuuduse üle sellega tutvumisel.

tama ja läks sõnagi lausumata rahulikult poolelijäänud mediteerimist jätkama. Sideohvitserid said ülesande reedeks varustus korda seada.

Äramärkimist vääris ka leitnant Andrus Lehtmetsa meditsiiniloeng, milles rõhuasetus parameedikute tegemistel. Leitnant Lehtmets võttis pikaleveninud loengu kokku sõnadega: „Kallid sõbrad, see, mida ma teile rääkisin ja näitasin, ei ole mitte ainult kasutamiseks võistlusel, vaid ka tänaval, kodus, sõprade ringis, pereliikmete abistamisel. Keegi ei tea, millal te peate elu päästma, aga põhiline on, et te olete alati valmis hädasolijat aitama.”

Õhtul mindi õigel ajal magama, sest ees ootas 34-tunnine võistlusmaiguline treeningupäev. Kuigi hiinlaste tegemised olid minutilise täpsusega päevaplaanidesse kirjutatud ja minimaalne uneaegki kokku lepitud, nägi Hiina võistlejaid juba kolm tundi enne äratussignaali hommikuvõimlemist tegemas.

27. juuli varahommikul mindi metsa orienteeruma. Pärast lõunasööki lasti tiirus oma relvad sisse ja tehti tutvust vastasvõistkondade arsenaliga. Kui eestlasi huvitas hiinlaste automaadi QBZ¹ mudel 95, siis hiinlasi ei jätnud külmaks automaadid nimega Heckler & Koch.

Pärast pikaleveninud relvade uurimist ja treeninglaskmisi võeti mõõtu kombineeritud kiirlaskeharjutusel. Eestlased läbisid küll ülesande ajaliselts kiiremini, kuid laskmisel maksid kiirustamisele lõivu. Hiinlased kaotasid keskmiselt viie sekundiga, aga olid tiirus kindlakäelised. Võib-olla mängis oma osa selles NORINCO² valmistatud plastikkorpussega kerge automaat, mille tühikaal on 3,35 kg (4,2 kg), vintraua pikkus 490 mm (652 mm),³ relva kogupikkus 758 mm, kaliiber 5,86x42 (51).⁴ (Lisaks relvatuvustusele olgu öeldud, et seda relva näidati läänemaailmale esimest korda 1997. aastal Hong Kongis Hiina eriuksuse pidulikul rivistusel. Esimesteks tegevteenis-

tujatest välissõduriteks, kes said seda relva proovida, olid Erna retkega seotud Eesti kaitsevälalased.)

Õhtul koguneti uuesti metsaservale, et minna öisele orienteerumisele ja mängida läbi luureülesanne. Luureala oli kavandatud väike, kuid väga aktiivse vastutegevusega. See oli ühest küljest mineeritud lõksmiinidega. Vastutegevus oli varustatud öövaatlusseadmetega. Ilmnes, et nii hiinlaste kui ka eestlaste laiguline vorm on öövaatlusseadmetega samahästi nähtav kui rahvariites keenialane⁵ päise päeva ajal rukkipeolul, aga Hiina laigulist vihmakeepi võis eristada öövaatlusseadmetega vaid juhul, kui keegi omanik kiiresti liikus.

Üldiselt olid hiinlased luureala uurimisel üsna nahaalsed, nemad nähtavasti põhjustasid ka kõva tulevargi mineeritud luureala servas. Nende luurajad kasutasid kõikvõimalikke nippe, et pääseda lagedal väljal asuva vastutegevuse südamesse. Eestlased seevastu, olles aru saanud, et vastutegevus on karm, istusid metsa varjus ega võtnud riski asja lähemalt uurima minna.

Pärast luureraporti esitamist veedeti viimased öötunnid metsas magades ja alles hommikul etteantud kellaajal ning kohas võisid võistkonnad metsast välja tulla.

Kolmas treeningupäev pärast öist mahvi

Hommikusöögiga lõppes teine treeningupäev ja samas algas juba kolmas. Mootu võeti miinivälja läbimises ja kõieharjutustes. Viimase harjutuse treeningusse suhtusid nii hiinlased kui ka eestlased üleolevalt sinnamaani, kuni hallipäine matkaspordimeister Jüri Rokko, kes oli harjutuse peainstruktor, demonstreeris, kuidas vabade kätega ja ilma julgestusköieta tornist laskuda. Luurepataljoni poisid, olles nipi kätte saanud, lükkasid hiinlased tseremooniata kõrvale ja hakkasid seda elementi harjutama, hoolimata sellest, et niisugust ülesannet pole kunagi Erna võistluse kavas olnud ja nähtavasti ka ei võeta kavva.⁶ Kaval "spidermanist" instruktor jõudis veel öelda, et torni külge on kinnitatud lisaks sellele ühele köiele veel teisigi laskumiseks mõeldud köisi, kui kõik see mees tormas torni laskumist harjutama. Nii nad kõik kõõlusid, polnud vahet, kas hiinlane või eestlane, ja

MIDA MEISTRITE KURSUS ANDIS?

Pärnumaal korraldati meistrite kursusega samal ajal juba teist aastat järjest rahvusvaheline kaugluurekoolituslaager, kus tegeldi samade küsimustega. Eelmisel aastal oli luurelaagris osalenutele Erna retkel parimaks kohaks pärnakate viies, välisvõistkonnad võtsid kohad kolmandas kümnes.

Soome võistkonnad on käinud juba aastaid suve keskel Eestis Ernaks valmistumas. Parimaks saavutuseks on olnud esikoht, kehvimaks katkestamine.

Meistrite kursust on korraldatud juba aastast 1999. Kehvim tulemus on olnud hiinlaste 22. koht, aga samas on maitstud ka kolmikvõitu, see oli aastal 2002, mil hiinlased said kaksikvõidu ja nendega koos Master Yoda kursusel treeninud Kaitseliidu Harju malev tuli kolmandaks. Tänavu saavutas meistrite kursusel osalenud Luurepataljoni võistkond teise koha. Hiinlaste tulemus oli ka hea – 5. ja 6. koht, mis näitab, et sportlikku õnne jäi pisut kasinaks. Teisest küljest pingutati pisut üle. Siin oli ka oma osa Erna retke kohtunikel, kes kontrollpunktides ei mõelnud oma tööd läbi.

demonstreerisid, kuidas laskuva sõjaväelase "vabad käed" relva kasutavad.

Õhtule mindi rahvusvahelise sõjaajaloo viktoriini ja UN-sideprotseduuride kordamisega. USAs West Pointi akadeemia lõpetanud leitnant Rain Ottis kommenteeris sõjaajaloo viktoriini tulemusi kiitvalt, eriti hiinlaste tulemusi. Eestlaste vastuseid pidas ta pigem kasinaks – neil vist ei olnud Bingo lotos õnne.

Järgnevatel päevadel jätkati obligatoorsete seminaridega, mis pidid kokku võtma treeningute head ja vead ning meelde tuletama mõned kahe silma vahele jäänud nüansid.

Kokkuvõtteks jäi Hiina delegatsiooni juht vanemkolonel⁷ Zhang Shaokui ettevalmistusega rahule. Nii võeti vastu otsus soovitada soojalt meistrite kursust järgmisel aastal Erna retkele tulijaile. Lisaks hiinlastele ja eestlastele avaldas ka USA võistkond soovi sellisel kursusel osaleda.

Võidu ja kaotuse hind

Autori arvates on tegemist Erna vaimega, mis kutsub loodusesse saama temaga üheks. Meie kliima on ettearvamatult, see pakub ekstreemseid tingimusi. Eesti sõdur on selles karastunud ega pea paljaks jagada oma teadmisi teistele ja samas õppida ise juurde.

Kõige selle juures paelub välismaalasi eestlaste huumorimeel. Üks Hiina kolonelidest on öelnud, et Erna retke võitja on naerusuine ja positiivse ellusuhtumisega sõdur. Erna retkel osalenu saab piiritu kogemuse võrra rikkamaks. Puudub tähtsus, mis saavutus on lõpu-protokollis kirjas. Viimase koha omanik võidab vaat et rohkem kui esimesele kohale tulija, sest kaotada on tunduvalt raskem kui võita. Eks see ole nii ka tavaliselt: kui millestki ilma jääd, mõistad selle asja tegelikku hinda.

Autor tänab meistrite kursuse nimel Hiina suursaatkonda, MTÜd Kroonuklubi ja Peeter Lauri, Ardu külalistemaja, autorent Avist, Kaitseliidu Järva malevat ja loomulikult kõiki meistrite kursuse lektoreid. ■

Gunnar Richter on Erna Seltsi juhatuse liige ja Erna retkel Hiina võistkonna koordinaator.

Kommentaariid

¹ QBZ – *Qing Buqiang Zu* (eesti kergekaaluline automaadiseeria).

² *China North Industries Corporation*.

³ Mõlemad sulgudes olevad andmed kehivad snaipriversiooni puhul.

⁴ 5,86 mm (need andmed puuduvad relvakataloogis).

⁵ Keenia rahvariided on oranži värvi.

⁶ Erna võistluse kavas ei võeta harjutusi, mida ei julgestata – ohutus eelkõige.

⁷ Hiina vanemkoloneli auaste vastab meie brigadikindralile.

Hiina I võistkond valmistub edasi liikuma.

Foto: Ivar Jõesaar

Ootealas seistes ei osanud tänavuse Erna võistlejad arvatagi, milline ränk kautsumus neid miiniväljal ees ootab.

MIS OLEKS ERNA ILMA PIONEERIDETA?

Nele Sarrapik

Omeilus suvehommik merekaldal – päike paistab, vesi sillerdab, tuuleke puhub, keegi karastab end varase suplusega. Salgake hommikumantlis meesterahvaid istub rannaliivale seatud toolidel ja joob portselan-kruusidest hommikukohvi. Toila sanatoorium 1985? Ei, hoopis Erna 2005, pioneeride laager Salmistus.

Elu pioneeridega on meelakkumine

Pioneeridele, nagu ilmselt ka kogu ülejäänud Kaitseväele, on Erna retk aasta suursündmuseks. See on nagu vennaskonna kokkutulek, mida terve aasta oodatakse. Mida lähemale Salmistule, seda kiiremini hakkavad südamed pöksuma. Taas näeb vanu kamraade, jälle saab katsetada aasta jooksul pähe tulnud ideid, kuidas dessandi maabumisel efektsemalt pauku teha ja miiniväljal salakavalamalt võistlejaid püüda.

Üsna sama seltskonnaga on Ernal käidud juba aastaid. Seega on välja kujunenud sõpruskond. Pioneeride hulka

kuulmine on tegelikult auasi, sest ega igapäevaste kampa võetagi. Igal aastal lisandub meeskonda siiski paar uut nägu, kes oma vajalikkust ja seltskonda sobivust vanadele kaladele tõestada püüavad.

Nii nagu pioneeride meeskond on aasta-aastalt suurenenud, kasvab järjest ka mugavuste hulk laagris – kellel on kaasas hommikumantel ja portselanist serviis, kellel sülearvuti või isiklik dušš. Kõik ikka selle nimel, et lisaks tähelepänu nõudvale ja vahel ebameeldivusi taluma sundivale tööle oleks Erna ka meeldiv ajaviide ja tõhus puhkus.

Ent see, mis teeb elu pioneeride laagris meelakkumiseks, ei ole mitte mugavused ja looduskaunis koht, vaid eelkõige seltskond. Just seltskond on see, mille pärast Ernale tullakse ja miks järgmist korda juba enne eelmise lõppemist ootama hakatakse.

Jumalik veesein

Aado Metsa juhitalval ligi kolmekümnepealise pioneerimeeskonnal oli Erna retkel 2005 täita kaks ülesannet: avadesant Salmistu rannas (omad mehed muidugi teavad, et ametlikult on tegu

hoopis Valkla rannaga) ja miinivälja harjutus Albu karjääris.

Dessandi ettevalmistused Salmistus algasid juba neli päeva enne avapauku. Ja veel millist avapauku! Kahel eelneval aastal pole dessandi ajal nn veesein välja tulnud, see tähendab, et see pole tegelikult kunagi välja tulnud, sest varem seda lihtsalt polegi proovitud. Ent pioneerid ei kaotanud lootust: "Kolm on kohtu seadus, sel aastal peab veesein välja tulema!" Ja tuligi. Veest kerkinud uhke lausa jumalik sein oli 2005. aasta Erna retkele vääriliseks alguseks.

Et ka ülejäänud osa sujus plaanipäraselt, oli dessandijärgne rõõm pioneeride laagris suur. Ohus hõljus liisaks hajuma hakkavale tossule teatud kõikvõimsuse aura: "Ei ole asja, millele pioneerid hakkama ei saaks, oleme ületamatud, peaaegu et kõikvõimsad!"

Selles mõttes peitub tegelikult teatud tõeteragi. Sest üks omamoodi pooljumalateks pea pioneere vist kõik, kes kord oma silmaga Erna avadesanti näinud. See vetemõll ja jalge all väri-sev maa on midagi sellist, millega üks tavaline inimene tõesti hakkama ei saaks.

Sõimusõnad miiniväljal

Salmistus missioon täidetud, sõitsid pioneerid juba pisut vähendatud koosseisus Albusse, valmis vastu tõttama uutele väljakutsetele. Uus väljakutse seines miinivälja ülesseadmises kontrollpunktis Golf. Et asi põnevam oleks, vaadati kohe välja kolm rinnuni ulatuva veega lompi, kuhu miiniraadid ja muu petteks mõeldud praht üles seati. Pioneeridele on miiniväljaga antud vaba voli oma riikalikkust näidata, seetõttu pidi skeeme paberile panev Aivar Kaldjärv ideede genereerimise faasis innukatele väljameistritele rohkem kui ühe korra meelde tuletama, et eesmärk pole mitte see, et kõik miinivälja ületades surma saaksid, vaid et vähemalt teoreetiliselt oleks väli ilma pauguta läbitav. Ja selline ta saigi.

Oli võistkondi, kes läbisid miinivälja puhtalt, ja oli ka neid, kes said maksimaalsed karistuspunktid. Sellest tulenevalt võib öelda, et järelkult oli hästi tehtud väli – läbitav, aga mitte kerge.

Kui kõik võistkonnad miiniväljal läbi olid käinud, tehti järelejäänud laengud kahjutuks, võeti laager maha ja pakiti autodele ning likvideeriti endast jää-

Rinnuli vees miinivälja lappivad pioneerid olid oma tänavuse vingerpussiga ülimalt rahul.

tud jäljed. Ühesõnaga, valmistuti koju sõiduks.

Pioneerid lahkuvad enne lõppu

Sagedasele küsimusele, miks pioneerid alati enne võistluse lõppu lahkuvad, vastati naerdes, et miiniväljaga on endale nii palju vaenlasi kogutud, et tuleb enne nende rajalt naasmist Erna tolm jalgedelt pühkida. On see nüüd tõsi või mitte, aga mitmekeelset sõimu oli miiniväljalt lisaks laenguplahvatustele kuulda küll. Ega seda saagi pahaks panna, sest mina võin ainult kõrvalt vaadata ja kujutleda, kui

halb on rampväsinuna rinnuni vees ja lõpuni pingul närvidega traate otsida.

Ja nagu sellest veel vähe oleks. Vaevalt on võistleja märja olukorraga harjunud ja vee jälgimisele keskenduda jõudnud, kui tõenäoliselt lausa öelana tunduvad pioneerid kuivalt kraavipervelt vette tossupommi viskavad. See võtab ikka vanduma küll.

Aga ega need pioneerid tegelikult nii kurjad olegi, kui miiniväljal tunduda võib. Pigem võiks neid ikka eelmainitud pooljumalateks pidada. Sest mis oleks üks Erna retk ilma pioneerideta? Poolteki mitte see, mis ta on praegu.

Erna nädal pioneeridega möödus vägagi kiirelt. Oligi käes hüvastijätuaeg – segu lahkumiskurbusest ja kojuminekuröömust. Kätt südamel hoides võib öelda, et oli hea Erna. Tehti tublit tööd. Aga üks järgmise aasta veelgi pöörasemad ideed on juba vaikselt idanema pandud. Mis pioneeride peas aasta jooksul toimuda võib ja mis sellest lõpuks välja tuleb, mina küll öelda ei oska. Eks seda peab järgmisele Ernale kaema minema.

Väsinuna kodu poole rappudes püüdsin kujutleda, kuidas võistlejad ikka veel metsas rassivad. Ei suutnud. Minu jaoks oli Erna tõesti läbi. ■

NAISKODUKAITSE VÄLIKOKAKURSUSLASED KÄISID ERNAL PRAKTICAL

Elle Vinni

Juba kolmandat suve aitab Naiskodukaitse Erna retkel toilitustada, tehes selles vastutusrikkas paigas oma välikokapraktikat.

Tervisenõuded on ranged

Suvi hakkab lõpule jõudma ja meie tublid välikokad saavad natuke hinge tõmmata. Kokad võivad terve kompanii võitlusvõimeks teha ühe söögikorra, sellepärast ongi köögis alati väga ranged nõuded ja kõrvalisi inimesi kööki ei lubata. See on väga suur vastutus, räägime alati oma liikmetele, kui tähtis töö ja suur risk kaasneb söögi tegemisega.

Tihti ongi seda nõuet kõige raskem täita. Inimesed, kellega ollakse koos õpusel ja sõbrad tavaelus, ei mõista, miks neid äkki köögist eemale tõrjutakse, kui

gi piisab vaid ühest kõhatusest “õigesse kohta” ja toit võib olla rikutud (nakatunud) ning siis ei tea keegi, mis see endaga kaasa toob.

Kõikidel köögimeeskonna liikmetel peavad olema tervisetõendid. Siinkohal ongi mul palve kõigile, nii malevate pealikele kui ka toitlustusrühmade juhtidele: kandke hoolt selle eest, et need tõendid tõesti olemas oleksid.

Oleme oma kursuse raames hankinud korralikud tööriided nii toidu ettevalmistuseks kui ka jagamiseks. Minu meelest on aeg nii kaugel, et malevates võiks ka selle peale mõtlema hakata, et hankida välikokkadele eririietus. See säästaks naiste isiklikke rõivaid ja vaatepilt oleks ka ilusam ja ühtlasem.

Ernal olid meie kokad oma uute riie-tega väga rahul. Igal aastal on praktikal uued inimesed ja nii on võimalik koguda palju häid mõtteid nii praktika kui

ka Erna retke toilitustamise paremaks korraldamiseks.

Praktika Ernal

Oma välikokakursuse teooriaosas räägime Ernast kui väga raskest etapist sellel kursusel. Võib-olla oleme mõne inimese oma juttudega karmidest ilmastikutingimustest ja raskest tööst ka ära hirmutanud. Meie praktika kestab 8–9 päeva. Naised võtavad Erna ajaks puhkuse, et praktika läbi teha. Esimesel päeval pakime asjad lahti, joonistame köögiskeemi ja ühtlasi selgub, mis on ununenud. Paralleelselt sellega tuleb umbes 30 inimesele süüa teha. Iga päevaga kasvab sööjate arv ja kokkade töökoormus koos sellega. Normaalse köögimeeskonna suurus oleks 15–16 inimest, siis saaks tööd teha kahes vahetuses.

Ärgatakse hommiku kell 6, kui terve laager veel magab, ja magama saab kell

Erna retke laager on Naiskodukaitse välikokkade praktikapaigaks juba kolmandat aastat.

23, kui potid-pannid puhtad ja hommikused ettevalmistused tehtud.

Töö hulka kuulub ka kandikute pesu ja toidujagamine. Leti ääres ollakse ka teenindajad. Toitu jagama peab rõõmsa meele ja hea tujuga, siis tundub sööjale toit maitsvam ja temagi tuju paraneb. Seepärast õpetame oma liikmetele ka teeninduskultuuri. Toiduvalmistamise ajal võib sulle ju pott varba peale kukkuda, kuid poole tunni pärast, kui sa suppi jagama lähed, tuleb valu alla neelata ja naeratada – valugi läheb siis kiiremini üle.

Välilaagris on omad võlud: parmud söövad, telgid lasevad vihma läbi ja hommikul ärgates avastad suureks üllatuseks, et riided, mis sa hommikuks valmis panid, on öö jooksul märjaks saanud ja tuleb naabrilt pükse laenata.

Hakkama tuleb saada ka inimestega, kes tulevad sööma halvas tujus või tahavad niisama norida. Nuputa siis, kas võib vastu lööpida või on parem wait olla. Tore näide sellest on, kui sööma tuli tütarlaps, kellele ei meeldinud, et peab oma käega võtma – kõik võtavad ju samast kohast leiba. Soovitati panna leiva juurde tangid, et saaks leiba nendega võtta. Kui sama tütarlaps järgmisel päeval sööma tuli, kirtsutas ta taas nina: näe, nüüd on meditsiinitelgist tangid siia toonud.

Ernale tuleks veel ja veel

Eelkirjeldatule sarnaseid juhtumeid on selle kolme aasta jooksul olnud nii naljakaid kui ka kurbi. On kandikuid loobitud ja söimatud. On kiidetud ja ülistatud, kuid meelde jäävad sellised juhtumid väga eredalt.

Oleme organisatsioonis, mis tegeleb suurelt osalt vabatahtlikkuse alusel ja tihti ei saa valida me inimesi, kellega meeskond moodustada. Meil on selle aja jooksul vedanud nende inimestega, kellega oleme pidanud koos Ernal olema. Imetlen naisi, kes naudivad koosoldud aega ja lahkuvad nuttes. Nad trotsivad ilma ja sitikaid, tulevad toime meestega, kes vajavad tähelepanu ja kellega tuleb suhelda toiduvalmistamise ajal. Naeratada inimestele, kes pidevalt pildistavad ja filmivad. See, kui tore on koos tööd teha, on ainult meist endist.

Oleme kahel aastal teinud koostööd toitlustusfirmadega. Nad on toonud meile poolfabrikaadid, millest oleme toidu valmis keetnud. Nii on lihtne toitu valmistada, kuid eks igal heal on ka hal-

HAKKLIHASUPP MAITSEROHELISEGA

Koostisained (1 ports = 300 dl)

toiduõli	3 ml
värske till	2 gr
mugulsibul	10 gr
hakkliha	60 gr
lihapuljong	4 gr
porgand	30 gr
kartul	68 gr
vesi	230 ml
maitseained	

Valmistamine

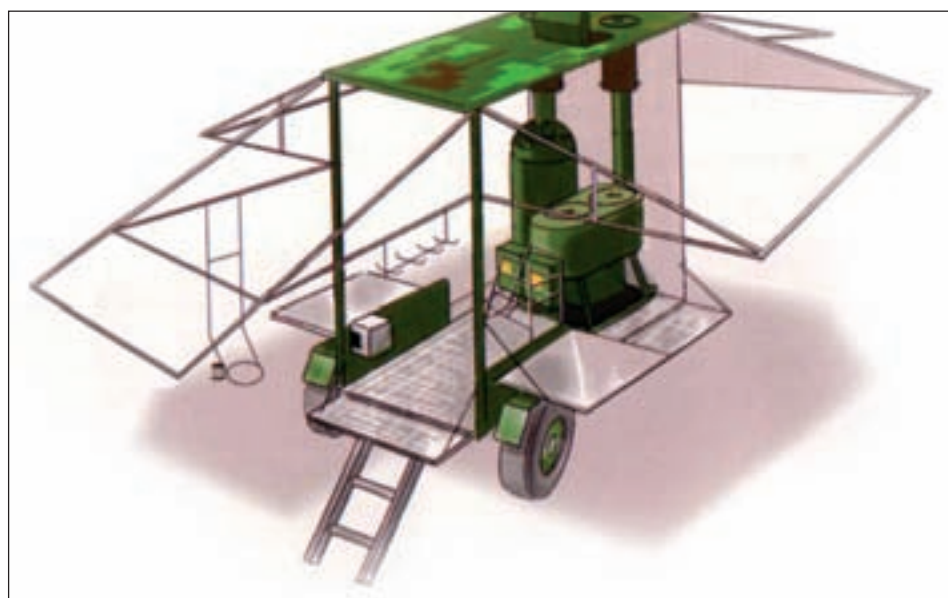
Prae hakkliha kuumas õlis, maitsesta, lisa kuubikuteks tükeldatud porgand ja sibul. Hauta, kuni köögiviljad on pehmed, lisa keev puljong või vesi ja kuubikuteks tükeldatud kartul. Maitsesta ja serveeri.

vad küljed: toiduvalmistamisprotsess jääb kesiseks ja maksab see ka pisut rohkem. Ise toiduaineid hankides on küll raskem, kuid huvitavam ja hakkama saab odavamalt.

Tänavu tegid naised ettepaneku järgmisel aastal kõik ise teha alates varustamisest ja lõpetades jagamisega. Nad kõik tahavad järgmisel aastal jälle Ernale tulla. See teeb vaid rõõmu.

Oleme jõudnud organisatsioonis toitlustamise vallas tasemeni, kus tuleb sammuke edasi astuda. Tuleb hakata mõtlema järgmise kursuse peale. Jääb üle loota, et Erna Selts soovib kasutada meie oskusi ka edaspidi.

Täna naise, kes on läbi teinud praktika Erna laagris, samuti sellel aastal tagalas olnud personali. See oli väga meeldiv koostöö. ■

Auto järelkärul asetsev Rootsi väliköök Erna laagris.

Kangelaste jalas on HAIX®

HAIX International, Saksamaal asuv ülimalt funktsionaalsete erijalatsite tootja varustab edasimüüjaid kogu maailmas.

Kõrgtehnoloogilised jalatsid raskeimategi missioonide tarbeks
Tänu spetsiifilistele uuendustele, ülimale funktsionaalsusele ja kvaliteetsele tööle on 1948. aastal Müncheni lähisel Mainburgis asutatud HAIX International kujunenud viimase kümne aastaga Euroopa turuliidriks sõjaväe-, tuletõrje- ja politseijalatsite vallas. Kvaliteetseim tooraine, moodsad seadmed ning pidev teadus- ja arendustöö on võimaldanud ettevõttel oma edumaad konkurentide ees üha suurendada.

Keskendumine inimesele

Inimelude kaitsjatel ja päästjatel on vaja kõigepealt olla ise hästi kaitstud, mistõttu missioonidel tuleb kasutada parimaist parimat varustust. Eriti tähtsad on jalatsid. Just need kannavad kogu meie keharaskust ja varustust. Nad aitavad meil liikuda ka kõige raskemal maastikul. Nad annavad meile kindla toetuspinna. Nad hoiavad meid tasakaalus. Kuid kõik see on võimalik vaid juhul, kui kantakse jalga tunnetavaid funktsionaalseid jalatseid, mis liidavad jala ja jalatsi üheks tervikuks.

HAIX® tähendab funktsionaalset jalatsit, mis on valmistatud kvaliteetsest nahast, ei sisalda pentaklorofenooli ega ohtlikke aso pigmente, konkreetsele missioonile sobivatest kummitaldadest, GORE-TEX®-õhumembraanist ja hoolikalt valitud sisetaldadest. Kõigile jalatsitele antakse kuju spetsiaalsetel HAIXi® liistudel, mis on valmistatud jala anatoomilise kuju järgi.

Kvaliteet valitseb kõikjal

Suurem osa politsei ja tuletõrje eriüksustest usaldab oma igapäevases töös tervise ja ohutuse tagamise HAIX Internationalile. Nii Saksamaal, Araabia Ühendemiraatides kui ka Austraalias lähivad sõdurid ja eriüksused missioonidele mugavate ja kõrgtehnoloogilistes HAIX®-saabastes. Registreeritud kaubamärkiga HAIX® tähistatud funktsionaalne jalats tagab, et selle kandja jalg saab piisavalt tuge ja kaitset ka kõige keerulisemate ja raskemate missioonide ajal. Profi jalatsi mõiste on antud uus tähendus – see on jalats, mida iseloomustab optimaalne funktsionaalsus, täiuseni viidud ohutus, esmaklassiline kvaliteet ja suurepärase disaini.

Võite olla täielikult rahul mudellitega **Desert Boot** ja **BW Bergschuh leicht**.

Need saapad peavad vastu ka kõige karmimates tingimustes. Optimaalse mugavuse tagamiseks on **BW Bergschuh leicht** varustatud HAIX®-MSL-süsteemiga. Selles kasutatav polüuretaanvaht tagab jalatsi veekindluse, pehme toetuspinna kannast päkani nii kõndimisel kui ka seismisel, samuti tugeva ühenduse jala, sisetalla ja talla vahel.

Selles kõrgtehnoloogilises funktsionaalses jalatsis kasutatakse veekindlat nahka, GORE-TEX®-membraani ja HAIXi® kliimasüsteemi. See on antistaatiline ning vastab standardile DIN EN 344/345.

Jalatsi mäetallaprofiiliga libisemist takistav kummitald annab sellele stabiilsuse nii seismisel kui ka maastikul liikumisel. Selle talla tunnusteks on kantsa teravalt joonistuv esikülg, õli- ja bensiinitaluvus ning mittemäärivus.

AIRPOWER® DESERT suudab toime tulla isegi rasketes kliimaoludes.

Velvetnaha ja riide segu aitab sellel saapal aktiivselt hingata ja muudab selle samas äärmiselt vastupidavaks. Tänu HAIXi® päivavõlvi toele saab jalg meeldivalt laias esiosas suure liikumisvabaduse, mis tagab suurima võimaliku mugavuse. Samas on jalg ülimalt hästi juhitud ja stabiilne tänu kitsale kann- ja liigeseosale. Vooderdatud multifunktsionaalset talda iseloomustab kergus ja paindumus ning selle profiil lubab liikuda igasugusel maastikul ja koguni läbipääsmatuks peetavates kohtades.

HAIX® pakub seda, mida klient tahab

Iga HAIXi® jalats saab oma spetsiifilised omadused paljude detailide koostmõjus. Kõik jalatsid läbivad intensiivse optimeerimisprotsessi. Toodetes kasutatakse uusimaid avastusi ja kogemusi. See tagab kandjale ergonoomilised jalatsid, veelgi suurema mugavuse, ohutuse, funktsionaalsuse ja parema jalasistumise. Seda on mõistnud paljud tuletõrje-, politsei-, sõjaväe- ja päästeorganisatsioonid. Pidades tähtsaks optimaalset ohutust ja kestvust, pööravad nad pilgud HAIXi® uue põlvkonna kaitsejalatsite poole ning hangivad oma üksustele ja liikmetele varustuse, mis sobib ideaalselt nii missioonideks kui ka väljaõppeks. Meistri hoolikus, tehniline oskusteave ja uuenduslike materjalide range kvaliteedikontrolliga annavad tulemuseks igas olukorras usaldusväärse toote.

BW Bergschuh leicht

AIRPOWER® DESERT

<http://www.bac-military.ee>

Baltic Armaments Co. Ltd, Veerenni 56 PK 21 Tallinn, 11313, Eesti

Tel: +372 6 460 113, faks: +372 6 460 113, e-mail rifle2@rifle.ee

KODUTÜTREKS JA NOORKOTKAKS SAAB LAAGRIS PÄIKESELOOJANGUL

Üle 200 Tartu linna ja maakonna noorkotka ja kodutütre veetis 27. juunist 1. juulini 2005 Annimatsi telklaagris killukese suvest, õppis tundma muinaseestlaste tegemisi, matkas, sportis, näitas näpuosavust ja lustis laagriõhtutel.

Viire Villandi

Pühajärve-tagune kruusatee pöörab Annimatsi telklaagri poole ja juba on selge, et Tartu noorkotkad ja kodutütred ei pea oma viiepäevast laagrit juhuslikus paigas – küngastevaheline maastik on kui telkimiseks loodud. Naiskodukaitsjast noortejuht Nele Sarrapik ütleb, et laagrit peetakse igal aastal eri paigas – ikka selleks, et kodumaad paremini tundma õppida. Eelmisel aastal oldi Võrtsjärve ääres Vaiblas.

Laager on laager

Laager on laager kõigi hüvede ja pahedega. Kirevad kuppeltelgid kannatavad õnneks kerged vihmahood välja ja lõbusate nimedega külad – Saunaküla, Jaaniussiküla, Krooksuküla jne – elavad oma igapäevast elu. Külad on teadagi laagripäraselt lõbusaks kujundatud, laagrilapsed on seda nagunii.

Tartu kodutütarde rühma Mõmmikud juht, keskkonnaohvitseri ametist unistav geograaf Nele Sarrapik tutvustab, et seekordse laagri teljeks on talude ja mõisate teema. Tegelikult kujunes sellest küll pigem muinaseestluse teema – külas olid muinaseesti klubi mehed, kelle hobikorras loodud relvade ja rõngassärkide proovijatest moodustus lausa järjekord. Ka tegevuspunktid toetasid muinaseesti teemat – näiteks oli võimalik valmistada endale vibu ja nooled. Vanade eestlaste elamise ja tegemiste tundmaõppimine tähendas ühtaegu ka Kaitseliidu noorteorganisatsioonidele omast isamaalise aate kandmist. Peituvad ju eestluse juured just muistsete maakondade vabadusvõitluses.

Rasketel rõngassärkide ja mõökade-piikidega on nii, et need toovad lasteni tüki sellist pildilist ajalooteadmist, millest kitsas klassiruumis peetud koolitundides vajaka jääb. Ja mis selleks ajaks, kui programmiga uusima ajani jõutakse, meelest ei unu.

Eelmise aasta Vaibla laagris oli valdavaks näiteks Kalevipoja teema, selleks puhuks valmistas iga rühm ette mingi episoodi Eno Raua proosaraamatuks jutustatud "Kalevipojast".

Aga laagris tahetakse ka tänapäeva tunda. Tartu kodutütred ootasid väga "Kodu keset linna" Beritina tuntuks saanud näitleja Mirtel Pohla külaskäiku. "Mulle on tema järel nimigi pandud," kinnitab Tartu Tamme Gümnaasiumi tüdruk Mirtel Daniel. "Ta elas varem minu kõrvalmajas." Ent samas selgub, et oodatav ei saabugi – autorike ei lase teda metsade ja mägede keskele.

Väikesed pettumused käivad laagriga ikka kaasas, nii nagu rõõmudega koos ka tillukesed naginad. Ja mõni päev ongi ebaõnnestumiste päev, teab öelda Nele Sarrapik, kellel Kaitseliidu staaži viis aastat ja Kodutütarde juhi oma aasta võrra vähem. Meiegi külaskäigu päeval oli juhtunud mõndagi – kes kaotas ujudes rõivaid, kes ei jaksanud 13-kilomeetrist matka läbi teha ja sõitis osa teed autoga.

"Aga see maa polnud üldse pikk ega raske," kinnitavad Tartu Descartes'i Lütseumis kolmanda klassi lõpetanud Agnes Blank ja Raili Kuusik. Pisikesed blondid piigad on endiselt särtsu täis, kuigi tunnistavad, et on väsinud.

Suured ja väikesed

Laagris on koos 8–16-aastased tüdrukud ja poisid. Eks olegi raske leida neile kõigile korraga jõukohast ja huvitavat ning panna nad nii otseselt kui ka kaudselt ühte jalga astuma. Aga laagrisse kisub neid kõiki ja korraga. Öörahuhaegagi on keerukas paika panna. Esimesel õhtul sai lustida südaööni, kui teisel päeval vaid kella 11ni, mis mõnes pisemaski piigas nurinat tekitab, poistest rääkimata.

"Miiiiiiks?" venitab Nõo kooli vallatu näoga poiss Alo Ollisaar on rõõmsa näo pikale.

"Ma ainult laagris olengi, tegelikult ma kodutütar pole," vadistab jutukas Saunaküla elanik Iti-Mai Raudsepp Tartu Katoliku Koolist. "Aga kui saan, võib-

Fotod: 4 x Maarja Lõhmus

Kas pole turvaline paik? Sarvikute küla värval sattusid kokku tõeline laiguline kaitsja ja otsekui tema peegelpilt – külaelanike kätetööna valminud tehisvalvur.

Tartu Mõmmikute rühma Ernakese-kogemusega "raudvarast" Maria Künist, Julia Siimbergist, Kaisi Künist ja Kerly Vahurist loodab noortejuht Nele Sarrapik täiendust Naiskodukaitse ridadesse.

olla hakkan kodutütteks kah."

"Laager on ikka üle kõige," kinnitavad Agnes ja Raili ühest suust.

Aga jah, mõnigi n-ö väiksemate seast vaatab vilksti "oma küla" metsaservale jäävate telkide suunas ning tunnistab tasakesi, et natuke probleeme ju on, nimelt kaugemate telkide juures liikuvate suuremate tüdrukutega, kes õpetama ja kamandama kipuvad. Ka Nele Sarrapik tunnistab, et väike rivaalitsemine suuremate ja vähemate vahel mõistagi käib. "Suuremad tahavad väga tublid olla ja kindlasti võistlusi võita," selgitab ta. "Ütlevad, et kui väikesed lähevad palliplatsile, siis me ju võib-olla ei võida, peame ikka ise mängima. Nii suured nad ju veel ka pole, et saaksid aru: oluline on see, et igaüks mängida saaks."

Need suuremad tüdrukud osutuvad ütle mata rõõmsameelseteks ja toimekateks Tartu neidudeks. Maria Künist Forseliuse Gümnaasiumist ning Karlova Gümnaasiumi õpilased Julia Siimberg, Kaisi Künist ja Kerly Vahur kiidavad Kodutütarte organisatsiooni mitmekülg susest, kuid lisavad, et väikeste eest vastu tada ja neid juhendada on kohati keerukas. Tüdrukute enda üheks suuremaks elamuseks senini on kodutütarte võistlusmatka Ernake läbimine. Seal jäid piigad küll eelviimaseks, sest eksisid soos.

"Laager on ütle mata tore," kiidavad nad, "kuid see pole kohe kindlasti see peamine, mille pärast kodutütar on tore olla." Viimane lauseosa tuleb neil kui ühest suust. Peamine on hoopis seltskond ja ühistegemised. Olulisel kohal on matkad.

"Ja Nele," ei jäta nad lisamata kiitust rühmajuhi aadressil. "Nele on häs-

ti aktiivne ja kui me midagi tahame ette võtta, siis tema leiab alati võimaluse kaasa tulla ja kaasa teha. Temaga seda ei juhtu, et pole mahti või ei saa."

Ei mingit kõögitoimkonda

Nele Sarrapik ise jääb tagasihoidlikuks ka siis, kui tüdrukud kiidavad, et tema kui geograaf oskab neile suurepäraselt topograafiat õpetada, muidu poleks juletud Ernakesele proovimagi minna – esialgsele eksimisele vaatamata sai seal ju rada lõpuni käidud. Nele tunnistab, et üks ta seda kõige enam õpetagi, mida ta kõige paremini oskab. Ja kiidab samas tüdrukuid, et just need suuremad,

Kodutütarte Tartu ringkonna Mõmmikute rühma juhendab juba neli aastat Nele Sarrapik.

kellega ta juba neli aastat koos on olnud, paistavad kasvavat tulevasteks naiskodukaitsjateks.

"Kõige rohkem ootan ma ööhäiret," kinnitab Agnes, kellele samas sekundeerib Raili ja kiidab takka Mirtel – ikka see sama, kes olla oma nime külla saabumata Mirtel Pohla järgi saanud.

Aga kohustused?

"Laagris käibib külaraha, mida saab heategudega juurde teenida ja millest tuleb vahel ka trahvi maksta," selgitab Nele Sarrapik. Laagrit valitsevad ja laagriraha jagavad mõisnik, keda kehastab Tartu kaitseliitlane, Noorte Kotkaste organisatsiooni vanematekogu liige Ernst Tungel, ja mõisaproua, kelle rolli täidab Kodutütarte Tartu ringkonna vanem Mirjam Link. Selgub, et raha võib saada igasuguste heategude eest – küll kohtunike abistamise, külas korra hoidmise, spordivõistlustel osalemise, aga ka auhinnaliste kohtade, õhtuste etteastete jms tasuks. Ja seda raha oli ka võimalik kulutada: laagri lõpul käsitöölaadal sai osta kõikvõimalikke laagrikaaslaste valmistatud suveniire, nagu liivakaarte, nahkkotikesi, puupärle jms.

Käsitöö on üks kodutütarte meelistegevusi ka talvel, kinnitab Sarrapik, kelle sõnul Mõmmikudki peaaegu igal koondusel muude tegevuste sekka midagi valmis nokitseda armastavad.

Ja söök? Nagu selgub, on see kuninglik, sest kõögitädid on kui kuningakoja kokad ning toitu jagatakse neli korda päevas. Erinevalt nõukogudeaegsetest pioneerilaagritest pole aga laagris kõögitoimkonda. "Seda ei luba tervisekaitse," teab Nele Sarrapik selgitada.

Tõsi, oma noorkotkastest kõögipoisid on Annimatsilgi. Ent nendega on nii, et nad ongi kogu laagri aja kõögipoisid ja nende koht on kõögis kokatädi kõrval. Laagrikülades nad ringi ei sebi, ainult õhtul, kui kõögitööd lõppenud, võivad käia esinejaid vaatamas-kuulamas.

Niisamuti tegutsevad noorkotkastest majanduspoisid, kelle najal laager igal aastal suuresti püsibki.

Laagri järel kuulen aga Agneselt, et erilisel oodatud ööhäire jäi tulemata.

"Mitte just päriselt," selgitab Nele Sarrapik. "Aga just see öö, milleks häire oli kavandatud, juhtus olema tavatult külm ja seetõttu otsustati lapsi mitte telkidest välja ajada. Ent viimasel õhtul sai siiski pisut "ööseiklusi" nautida." Nii ei pidanudki ööhäire ootajad pettuma: lõpudiskol teatas "mõisaproua" äkki, et nüüd on pidu läbi ja algab öörahu. Et aga osa lastega oli kokkuleppe, et selle

peale algab mäss, see tõrvikute valgusel algaski. Lõpuks sõlmiti kokkulepe: kui laagrilised tõmbavad Unimogi üle määratud joone, võib pidu edasi minna. Nii et tavalise, kadunud-röövitud-peidetud seltsilise öisest metsast otsimise asemel oli vaatamängulisem ja muinaseestlusega seonduvam julguseproov.

Kaelarätik kaela päikeseloojangul

Parim osa laagrit on ikka kõige pidulikum osa – organisatsiooni uute liikmete pidulik vastuvõtt. Selles laagris sai kodutütarde kaelarätiku teiste hulgas kaela ka aastapäevad koondustel käinud Agnes. Klassiõde Raili, kes ta Kodutütarde Mõmmikute-rühma meelitas, kannab kollast rätikut juba läinud suvest.

Organisatsioon võttis uued liikmed oma ridadesse kaunil traditsioonilisel viisil – eelviimase laagriõhtu päikeseloojangul. Et ikka oleks, mida meenutada. Sest laager jääb laagriks, linnas koondusel midagi nii kaunist korraldada ei saakski.

Kodutütred ja noorkotkaks ihkajad kogunesid juba aegsasti lavale. Kõik

Külaelu pakub nii tegevust kui ka puhkust. Pildil Krookusküla asukad Mirtel, Alo, Hannes ja Agnes.

need aga, kellel kaelaräti kandmise õigus varem käes, kõndisid hanereas läbi kogu laagri, kuni jõudsid lava ette. Organisatsiooni uued liikmed seisis laval ja andsid töötuse ning said kaela kaelarätid.

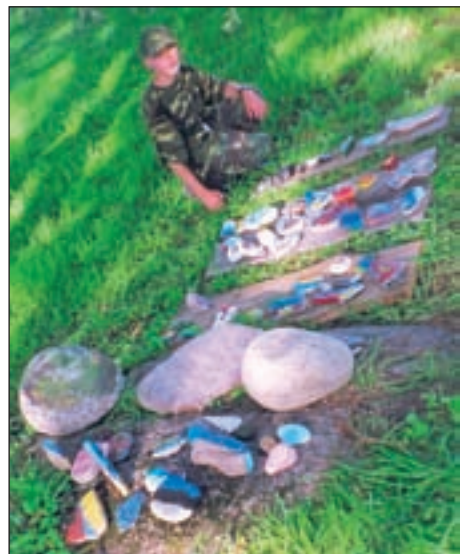
Seejärel laulis kogu laager. Nii, nagu laager ikka laulab. Sellised asjad ei saa meelest minna, seetõttu aitavad need hoida organisatsiooni järjepidevust. Ja organisatsiooni oma vaimu. ■

SAKALA MALEVA NOORED SÕITSID PÄRNAKATELE KÜLLA

Kerstin Käärik

Sakala kodutütred ja noorkotkad, kes olid külla sõitnud pärnulate maa-konnalaagrisse, esinesid sealsel lõkkõhtul lauluga: *Kotkanoored sõitsid külla/Lõuna-Eestist Sakalast./Tõstamaal meid võtsid vastu /päike, meri, kadakad.*

Kaks laagripäeva imeilusas looduses möödusid lennates.

Kivimaalingute õpitoa tööde näitus.

Vilgas elu õpitubades

Õpitubades käis vilgas tegevus. Iga-le tegijale jäi mälestuseks rohutrükitehnikas valmistatud kaelarätt. Otsisime loodusest taimi ja aetasime need kunstipäraselt riidele, mille all oli laud. Taimede peale tuli asetada kile ja seda kiviga toksides jäi taimede jäljend riidele. Vildikatega sai veel juurde kirjutada, nt Kastna 2005. Kivimaalingus valmisid samuti kenad tööd: mererannalt tuli leida sobiv kivi ning kanda vesivärvide ja liimi seguga oma mõtted kivilõuendile. Valmis töödest sai tore näitus.

Meditiinipunkt oli eriti vahva. Seal sai oma kehal imiteerida haavu: katki võis olla silm, murdunud sõrm, jalal marrastused, kuulihaavad jne. Kõige selle juurde kuulus kaameks võõbatud nägu ja haavu kattev vere aseaine.

Suurim innukus avaldus mereäärses tegevuspunktis. Seal sai ennast proovile panna kaheinimesesüstas. Huvitav oli püüda tüürida süsta kaldast kaugel just sinna, kuhu vaja. Lainetus oli korralik ja seepärast tüürimine hästi ei õnnestunud. Märjaks saime kõik ja õnnelikult kaldale ka.

Spordipäev

Teine päev oli spordi päralt. Eriti vingele oli nokkloomade jalgpall. Jalgpall nagu jalgpall ikka, aga vaateväli jäeti ahtaks – nimelt olid mängijatel peas suured nokataolised maskid, mis katsid silmi ja mille alt võis näha ainult lapikest mänguväljakust. Kõrvaltvaatajatele tundus imelik, miks mängijad pallile pihta ei saa, see ju nelend nina all.

Sakala kodutütarde ringkond korraldab sõpruskohtumisi juba neljandat aastat. Aprillikuus tulevad külaliskonnale noored külaskäigule Sakalasse, kus toimub õpisõit Vabadussõja radadel ning tutvumis- ja spordimängud. Augustikuus väisame külaliskonnale. Noored ja nende juhid on eelnevatel aastatel leidnud huvitavaid mõtteid ja sõpru Alutaguse, Jõgeva, Valgamaa ja nüüd ka Pärnumaa malevast. Tahame kindlasti jätkata sellist toredat lõimumistava ja ootame huviga, milline malev järgmisel aastal meile külla tuleb.

Täname südamest kõiki korraldajaid meeldivate laagripäevade eest. ■

Kerstin Käärik on Sakala maleva instruktor-noortejuht.

KODUTÜTRED JA NOORKOTKAD SUURLAAGRIS

Tänavune kodutütarde ja noorkotkaste suurlaager peeti 12.-15. juulil Võrumaal Kirikumäel.

Vibulaskmine oli kodutütarde ja noorkotkaste suurlaagris üks meelis-tegevusi.

Angelika Naris

Suvi seostub igale kodutütarele ja noorkotkale ilmtingimata ka laagris olemisega. Lisaks oma maleva laagri ole alati väga oodatud ka üleriigiline suvelaager, mis sellel aastal toimus Võrumaal Kirikumäel. Mägi oli seal tööpoolest ja sellest sai neljaks päevaks telklinnak. Kõik, kes Vastseliina poolt tulid, nägid juba kaugel meie ööbimispaika.

Laagris osalesid lisaks iga maleva kodutütardele ja noorkotkastele julgustuspolitseinike laste rühm ja Läti Jaunsardze esindus. Kokku oli laagri liigi nelisada.

Laager algas piduliku avarivistusega, kus jäi kõlama mõte, et püüdkem loodusliku päikese kõrval särama panna ka igaüks oma sisemine päike. Ja nii see läkski. Päike soojendas meid kõik need päevad ning sõbralikku ja rõõmsat meelt jagus igale poole.

Nelja laagripäeva sisse mahtus hulgaliselt mitmesuguseid tegevusi. Tege-

vuspunktides sai õppida rohutrukki, liivakaardi tegemist, vibulaskmist, kõielturnimist, õhupüssist laskmist ja muudki põnevat.

Sporti sai ka tehtud. Peeti maha ägedad pimevõrkpalliheitlused, kus tublimateks osutusid Jõgeva, Võru ja Valga võistkonnad. Paadirallil olid kiiremad Tallinna noored ning kõieveos olid võitmatud Harju kodutütred ja noorkotkad.

Neljäpäev oli ekskursioonipäev: käisime uudistamas Võru linna ja turnisime Paganamaal. Laagriõhtud olid sisustatud esinemistega. Esimesel õhtul sai iga maleva esindus matkida oma lemmiklauljat või ansamblit, teisel õhtul löödi tantsu koos Põlva folklooriansambliga Käopojad ning viimasel laagripäeval etendati Vanapagana lugusid.

Selleks korraks on meie suurlaager ajalugu. Ees on uued põnevad kohtumised ja ettevõtmised. Suur tänu laagri korraldajatele Võru malevast. Järgmisel aastal on tublid kodutütred ja noorkotkad oodatud Virumaale. ■

Paadiralli pakub alati põnevust ja kaasaelamisrõõmu.

KATKEID LAAGRIPÄEVIKUST

■ Mõni meist jooksis kohe endiseid sõpruttavaid tervitama. Pole ju terve aasta nähtud ning üksteisele on mõndagi rääkida. Need tüdrukud ja poisid, kes esmakordselt suurlaagris, uudistavad vaikselt ringi, ümberringi on ju nii palju uut ja huvitavat. Hinges on kõigil väike ootusärevus. Töötab tulla põnev laager ilusate ilmade ja uute tutvustega (Võru noored laagri algusest).

■ Alguses tekitasid mõned tegevuspunktide nimetused segadust. Tundus, et nad ei ole huvitavad. Hiljem, kui jõudsime esimese tegevuspunkti – see oli rohutrukk –, avastasime, et see oli vahva. Aga rividriill oli meie arvates meie rühmale kõige vajalikum (Valga rühm tegevuspunktidest).

■ Kõievedu toimus võrkpalliplatsi juures, et oleks võimalik jälgida nii võrkpalli kui ka kõievedu. Võistlema pidi paljajalu, kindaid ei tohtinud kasutada. Kõige tugevamad pääsesid finaali. Kõige viimases võistluses võistlesid Harju ja Läti. Tasavägise võistluse võitis Harju (Järva rühm kõieveost).

■ Meil oli siin väga tore (noored Lätist).

KUIDAS MINUST RÜHMAPEALIK SAI

Oma lapsed on tihti need, tänu kellele isast rühmajuhht saab. Eriti, kui laagripisik tedagi nakatab.

Tarmo Lehes

Oli 2003. aasta kevad, kui minu pojad Timo ja Remo hakkasid peale käima, et sõidaksin nendega koos Noorte Kotkaste laagrisse Kurtnasse. Erilist soovi mul minna ei olnud, sest tööd oli palju, aga nad ei jätnud jonnki. Kui ma kaasa ei lähe, siis nemad ka minna ei saavat, sest keegi täiskasvanu pidi kaasas olema. Lastest hakkas kahju ja nii ma nõustusingi.

Oli vihmane maikuu. Kõik laagrikaaslased olid mulle võõrad ja ma askeeldasin oma poegadele – ruttu telk üles ja kuivad riided selga. Ma ei tundnud ühtki laagri korraldajat.

Laagrikogemus ahvatles

Orienteerumise kontrollpunktis sain tuttavaks Ülo Ahuga, kes oli laagrisse tulnud Illuka noorkotkastega. Tema rääkis lühidalt Noorte Kotkaste organisatsioonist ja Kaitseliidust. Pärast seda nägin, et minu sugulane Tiina Raudmäe on laagrisse tulnud Venevere rühmaga. Uuris ka temalt, mis värk see on ja kuidas saada ametlikult juhendajaks ja koolitust.

Kui olin poegadele teiseski laagris ka ära käinud, hakkas mind asi päriselt huvitama. Uuris nii ühelt kui ka teiselt ja lõpuks pani noorteinstruktor Ivar Rooma asjad paika – minust sai Noorte Kotkaste Atsalama rühma juht. Tutvunud olukorraga ja hakkasin rühma uusi liikmeid vastu võtma.

2004. aastal ei jätnud ma oma rühmaga ühtegi üritust vahele, käisin kõikjal, kuhu kutsuti. Ise läbisin Kaitseliidu korraldatud koolitusi ja poistelgi oli mitmeid õppepäevi. Palka keegi selle eest ei maksnud, sest tegemist on vabatahtliku organisatsiooniga, kuid Mäetaguse vald kompenseeris mõningad kulud.

Kui olin mitmed laagrid läbi käinud ja soovitusi saanud, otsustasin ka ise laagri korraldada ja nii teingi vallale taotluse. Kui valla eelarve oli vastu võetud, sain teada, et raha eraldati küll laagrite korraldamiseks ja toitlustamiseks, aga juhendamist ei tasustata.

2005. aasta märtsis valiti mind juba Alutaguse maleva Noorte Kotkaste pealikuks.

Atsalama noorkotkad koos juhiga Tartu rahu tähistamisel Vanemuise teatris.

liku abiks ja ühtlasi ka juhatause liikmeks. Märtsis 2005 saime oma toa nimega Kotka Kodu, kus on võimalus koosolekuid pidada ja külalisi vastu võtta.

Tegijaile jagub ka tunnustusi

2005. aasta märtsi lõpul korraldasin esimese suurema laagri Virunurme metsavendade radadel. Olin ise laagri kokaks. Ettevõtmine tundus suurepäraseks mulle, kotkastele kui ka teistele rühmajuhhtidele. Kotkastel oli tulekul meditsiiniõpe ja iga-aastane pa-

raad. Juunis korraldasin orienteerumislageri kodukülas Atsalamas, kus on olemas telkimisvõimalus ja lõkkeplats. Kotkastega on kavas ehitada takistusrada ja jooksurajad ning siis on põhjust korraldada juba suuremaid laagreid.

27. mail 2005 oli Noorte Kotkaste 27. aastapäev, mida tähistati Mäetaguse rahvamajas. Üritusel jagati parimatele nii peastaabi kui ka Alutaguse maleva tänukirju. Minagi sain peastaabi tänukirja ja Alutaguse maleva kotkaga kruusi.

10.–12. juunini 2005 korraldasin Atsalama külas noorkotkaste ja kodutütarde orienteerumise suurlaagri. Laager kestis kolm päeva: esimesel päeval andsime väljaõpet (laskmine, topograafia, meditsiin ja füüsiline test), teisel päeval läksid lapsed varakult metsa orienteeruma ja seal ootas neid palju üllatusi. Metsas oli näha, kes olid olnud väljaõppel tähelepanelikud. Kolmandal päeval puhati, mängiti palli, koristati laagriplats ja sõideti koju. ■

Tarmo Lehes on Alutaguse maleva Noorte Kotkaste pealiku abi ja Atsalama Noorte Kotkaste rühmapealik.

Talvine õppepäev Virunurmes metsavendade radadel: rivistus ausamba ees.

KAITSELIIT TULI JALGPALLIS KAITSEVÄE MEISTRIKS

Augusti keskel viidi juba 14. korda läbi kaitseväge meistrivõistlused jalgpallis.

Fotod: 2 x Boris Mäemets

Peeter Land

Mõne erandiga on enamik kaitseväge jalgpalliturniire peetud Pärnus. Turniiri eesmärgiks on arendada kaitseväes jalgpalli ja selgitada välja kaitseväge meister. Kaitsealiidu võistkond on osalenud sellel turniiril kuus korda. Võistkonda kuuluvad valdavalt Kaitsealiidu Tallinna ja Harju maleva liikmed.

Kaitsealiit samm-sammult võidule

Aastast aastasse on kaitsealiitlaste tulemused paranenud. Möödunud aastal saavutasime II koha ja lubasime järgmisel aastal võita. Õeldud, tehtud – ESS Kalevi rändkarikas suundus aastaks Kaitsealiidu valdusse.

Tänavusest turniirist võttis osa 11 võistkonda, kes jagati kolme alagruppi. Möödunud aasta kolm paremat paigutati erinevatesse alagruppidesse ja ülejäänud võistkonnad loositi juurde. Meie, II alagrupis olid veel Merväebaas, Piirivalve ja Sidepataljon. I alagrupi moodustasid eelmise aasta võitja Üksik Vahipataljon ja loositud Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste (KVÜÖA), Scouts-pataljoni ja Logistikakeskuse võistkonnad. III alagrupi koosseisu loositi lisaks eelmise aasta pronksile Kuperjanovi

Võistkonna kapten Sven Jarno Lullu ESS Kalevi rändkarikaga.

pataljonile Pärnu üksik-jalaväepataljon ja Tapa väljaõppekeskus.

Võidu otsustasid penaltid

Kaitsealiidu võistkonnale algas turniir täiseduga, oma alagrupis saavutasime kolmest mängust kolm võitu väravate vahega 7:1. Veerandfinaalis läksime vastamisi I alagrupi III kohaga, kelleks oli meie juba teada-tuntud KVÜÖA. Oleme

sõjakooliga mänginud juba kolm aastat järjest: üks kord võitnud ja kaks korda kindlalt kaotanud. Seekord suutsime tähtsa mängu võita tulemusega 2:0, mis tähendas edasiminekut poolfinaali.

Poolfinaali vastaseks oli Logistikakeskus, keda võitsime tulemusega 3:0. Seega olime jõudnud finaali ja ei kellegi teise kui Üksik-vahipataljoni vastu, kes seljatas meid eelmise aasta turniiril finaalis viimasel hetkel. Finaalmängueelne meeleolu oli pinev, sest võimalus eelmisel aastal kaotatud tagasi teha oli käeulatuses. Teada oli ka, et kergelt mängu ei tule – on ju Vahipataljonil tugev ja ühtlane meeskond ning sellel aastal võistles nende ridades ka kaks Levadia mängijat. Esimese poolaja mängisime viiki 1:1, teisel poolajal muudatusi ei tulnud ning mäng läks lisaajale. Ka lisa-aeg ei andnud tulemust, seega pidid mängu otsustama penaltid. Siin näitas hiljem turniiri parimaks väravavahiks premeeritud Siim Leppa oma klassi ja me võitsime 3:1.

Peale turniiri võidu ja parima väravavahi tiitli napsasime endale ka parima ründaja tiitli, selle sai Meelis Tasa.

Jääb loota, et suudame veel kaks aastat tulemust korrata, siis jääb hinnatud Kalevi karikas igavesti kaunistama Kaitsealiidu auhinnavitriini. ■

Võitjavõistkond. All (vasakult): Ergo Reinvald, Janek Kapsta, Margus Burdjukov, Siim Leppa, Karl Hendrik Põldmäe, Anti Kiik, Kenny Huntsaar, Indrek Palm. Üleval (vasakult): Peeter Land, Rando Krassov, Kert Kaevats, Meelis Tasa, Toomas Rumma, Marko Välik, Taavi Viik, Silver Jung, Raido Soolu, Sven Jarno Lullu, Andres Tõrs.

OMAALGATUSLIKU VASTUPANU ÕIGSUSEST JA RIIGIKAITSELISTE KÜSIMUSTE RAHVAHÄÄLETUSEST

Ilmselt on paljudes tekitanud küsimusi, mida tähendab täpsemalt omaalgatusliku vastupanu õigus ja miks ei saa Eesti Vabariigi põhiseaduse järgi panna riigikaitseküsimusi rahvahääletusele.

Aivar Engel, leitnant

Kalle Meruski ja Raul Naritsa järgi on riigikaitsekohustus põhikohustusena seotud ühiskonna üldise heaolu tagamisega: põhiseaduse (PS) § 124 lg 1 kohaselt on Eesti kodanikud kohustatud osa võtma riigikaitsest ja § 54 lg 1 kohaselt on Eesti kodaniku kohus kaitsta Eesti iseseisvust (Merusk & Narits 1998: 178–179). Seega on riigikaitsekohustus määratletud ka PSi II peatükis (põhiõigused, vabadused ja kohustused) ja see kuulub kodanike põhikohustuste hulka. Kui võrrelda PSi II peatükis kodanike põhikohustusi ja põhiõigusi, on viimased ilmselges ülekaalus.

Kodanike põhiõiguste kasutamisest

Riigi julgeoleku ja riigikaitse seisukohalt on oluline PSi § 54 lõige 2, mis sätestab, et muude vahendite puudumisel on Eesti kodanikul õigus osutada omaalgatuslikku vastupanu põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele. Seega on eelnimetatud tingimustel omaalgatusliku vastupanu osutamisel tegemist PSi II peatükis sätestatud **kodanike põhiõiguse kasutamisega**.

Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaande autorid on seisukohal, et “põhiseadusliku korra mõiste ei ole üheselt määratletud. Mitmetes riikides hoidutakse, eriti uuemal ajal, selle kasutamisest põhjusel, et selle sisu jääb liiga üldiseks. Tavaliselt mõistetakse selle all poliitilise ja sotsiaalse korra teraviklikkust, sh PS kehtivust” (Truuväli jt 2002: 335). PS § 54 lg 2 “**erineb olemuselt** siiski PS § 124 lg-s 1 sätestatud kohustusest võtta osa seaduses sätestatud alustel ja korras riigikaitsest. Viimasel juhul on tegemist seaduse alusel toimuva tegevusega, mida juhivad pädevad riigiorganid, § 54 lg 2 sätestab tegevuse, mis **toimub ilma eraldi käsuta**, eelkõige sõjaseisukorda või mobilisatsiooni väl-

Taktikaõpiku kõrval on haritud sõduri lugemislaua ka Eesti riigi põhidokumendid.

ja kuulutamata” (Truuväli jt 2002: 336).

Omaalgatusliku vastupanu “[- -] õiguse kasutamine eeldab muude vahendite puudumist. Sätte eesmärgist tulenevalt saab muude vahendite olemasolu enne õiguste kasutamist hinnata üksnes **kodanik ise**. Eelkõige tuleks siin silmas pidada olukorda, kus agressiooni tagajärjel sõjaseisukorda, mobilisatsiooni ei saa välja kuulutada ja riigiorganid ei asu riiki kaitsma” (Truuväli jt 2002: 337).

Omaalgatuslik vastupanu

Lisaks agressioonile täiendaksin loetelu erakorralise seisukorraga, sh olukorraga, kus erakorralist seisukorda ei ole jõutud välja kuulutada. Näiteks erakorralise seisukorra seaduse (RT I 1996, 8, 165; 2002, 63, 387) § 15 seab kaitsejõududele kohustuse kõrvaldada põhiseaduslikku korda ähvardav oht, mis näiteks ei vasta agressiooni tunnustele (vt lähemalt seaduse § 15 lg 3). Seega

võib kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaande autorite seisukohtadega järeldada, et kui kaitsejõud või pädevad riigiorganid põhiseaduslikku korda ähvardava ründe korral ei tegutse, on kodanikel õigus osutada omaalgatuslikku vastupanu.

Omaalgatusliku vastupanu õigus kehtib ka olukorras, kus “relvastatud riigipöörde või muude sunnivahendite (jõu) kasutamise tulemusel lakkasid põhiseaduslikud organisatsioonid tegutsemast, kuid riigikaitseorganisatsioonid ja politsei toetavad riigipöörde korraldajaid” (Truuväli jt 2002: 336–337). Kodanike omaalgatusliku vastupanu õigus on seadusereservatsioonita põhiõigus. “Seadusega ei saa eeltoodud põhjustel ka õiguse kasutamist täpsemalt reguleerida” (Truuväli jt 2002: 337).

Nõustuda tuleb eelnimetatud õiguste adlaste seisukohaga, et PSi § 54 lg 2 puhul on tegemist sisustamata õiguse mõistega ja seadusereservatsioonita põhiõigusega, mida ei saa seadusega ammendavalt reguleerida.

Seadused ja põhiseadus

Samas aga võib öelda, et kui PS annab mõiste, mida ei saa seadusega ammendavalt reguleerida, tuleb lähtuda PSi mõttest. Laiemalt võttes loetakse PSi mõtte kohaselt õiguspäraseks tegevuseks vastupanu igale vägivaldaga (v.a õiguslikul alusel kasutatud vägivald) kaasnevale teole. PSi § 54 lg 2 sätestatu on aga seadusega **täpsustatud** erakorralise seisukorra seaduses, vältimaks sellise omaalgatusliku vastupanu õiguse väärilt tõlgendamist. Erakorralise seisukorra seaduse § 3 annab loetelu nendest tegevustest, mida loetakse “Eesti põhiseaduslikku korda ähvardavaks ohuks”. **Need on: põhiseadusliku korra vägivaldse kukutamise katse, terroristlik tegevus, vägivaldaga seotud kol-**

HARITUD SÖDUR

lektiivne surveaktsioon, ulatusliku vägivallaga seotud isikugruppide vaheline konflikt, Eesti Vabariigi mõne paikonna vägivaldne isoleerimine (vt ka seaduse § 15).

PSi VII peatüki "Seadusandlus" § 106 lg 1 sätestab, et rahvahäaletusele ei saa panna riigikaitseküsimusi. Samuti välistab sellise võimaluse rahvahäaletuse seadus (RT I 2002, 30, 176). Õigusteooria tunneb näiteks ka üleriigilist rahvaküsitluse korraldamise võimalust (Liventaal 2000: 33).

Rait Maruste on PSi § 106 lg 1 sätestatu suhtes seisukohal, et "selline lahenus on õigustatud kõigepealt praktilistel kaalutlustel, sest loetletud probleemid nõuavad üldjuhul operatiivset otsustamist ja toimumist. Teiseks ja ehk peamiseks põhjuseks on vajadus vältida populismi ja rahva hetkemeeleolude ja ajutiste raskuste fataalset mõju" (Maruste 1997: 55).

Lisaks eeltoodule tugineb teatud riigikaitseküsimuste otsustamine (nt sõjalise valmisoleku suurendamine) ka eelnevale konfidentsiaalsele (sh salajasele) informatsioonile, mida ei ole võimalik kolmandatele isikutele avalikustada.

Autor nõustub Rait Maruste eeltoodud seisukohaga. Nagu maksude puhul, on ka riigikaitseküsimustes raske leida ühiskonna kõiki liikmeid rahuldavat kompromissi. Samas peab riigi kaitsepoliitikas, mis eelkõige sõltub riigi julgeoleku- ja välispoliitikast, leidma poliitilise kompromissi, sh erakondade vahel.

Kasutatud allikad

Engel, Aivar 2005. *Riigikaitse õigustlike küsimusi taasiseseisvunud Eesti Vabariigis*. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Liventaal, Jüri 2000. *Sissejuhatus õigusteooriasse*. Riik ja õigus I & II: Õigus.

Teine, kogumikuks koondatud väljaanne. Loengumapp Õigusinstituudi üliõpilastele. Tallinn.

Maruste, Rait 1997. *Põhiseadus ja selle järelvalve: Võrdlevad selgitused: Kommentaarid: Tekstid*. Tallinn: Juura Õigusteabe AS.

Merusk, Kalle & Narits, Raul 1998. *Eesti Konstitutsiooniõigusest*. Tallinn: Juura Õigusteabe AS.

Truuväli, Eerik-Juhan & Kask, Oliver & Lehis, Lasse & Lindpere, Heiki & Lõhmus, Uno & Madise, Ülle & Merusk, Kalle & Narits, Raul & Olle, Vallo & Pöld, Jüri & Schneider, Heinrich 2002. *Eesti Vabariigi Põhiseaduse kommenteeritud väljaanne*. Tallinn: Juura Õigusteabe AS. ■

Õigusteade magister reservleitnant Aivar Engel on Riigikogu riigikaitsekomisjoni nõunik-sekretäriadijuhataja.

ETTEPANEK ASUTADA KRISTJAN PALUSALU PÄRIMUSKAPITAL

Ants Sild

Eesti rahva seast on kerkinud vähemalt kolm meest, kes on spordi raame ületanuna saanud rahva enda võrdkujuks: Georg Lurich, Kristjan Palusalu ja Paul Keres.

Vähe on rahvaid, kel sellist rahvusliku võrdkuju rolli täidab sportlane. Kristjan Palusalul oli õnn sobida sellesse müütilisse rolli lausa ideaalselt – olla suur, tugev ja hea.

Kristjan Palusalu kui sobiv eeskuju

Iseseisvuse taastanud Eesti eelistusteks on kujunenud kiire äriedu, jõukus, väline sära ja meelelahutus. Varju on jäämas kehalise ja vaimse täiuslikkuse saavutamine, milleni jõutakse vaid väga suurte pingutuste ja loobumiste hinnaga.

Ausa ja mehise võitluse, aatelise sihikindluse, vastupidavuse ja kannatlikkuse suurkujudis võib leida meie spordi ajaloost. Üks neist oli maadluskangelane Kristjan Palusalu – 1936. aasta Berliini olümpiamängude kahekordne võitja, eesti mehe eeskujuna läbi ajastute.

Kristjan Palusalu pärines lasterikkast Eesti maaperest. Tema elu sisuks poisipõlves ja noorukieas oli töö, mis arendas keha ja vaimu, valmistades tulevast rammumeest ette üleiniimlikeks pingutusteks. Tagasihoid-

likkus, kasinus ja kodust kaasa antud arusaam, et ausa tööga võib saavutada kõike, oli sportlase hiigelsaavutuste vundamendiks.

Rahva poolt armastatud sportliku suurkujuna nimelise pärimuskapitali loomise abil saab kosutada tänaste poiste ja noorukite võitlusvaimu, kasvatada kartmatust ja mehe-meelt, taastada kunagist rahvuslikku väärikustunnet ja tõsta esiplaanile hingeüllus, mille puudumise all kannatab praegu kogu meie ühiskond. Selle asutamine kõneleks ka meie oskusest väärtustada ja põlistada eesti rahvusliku elujõu sümboleid.

Pärimuskapitali taotlused

Pärimuskapitali idee peab suunama noorte perede mõtted tervete eluhoiakute kujundamisele, eesti kodu väärtuste kaitsmisele. Teotahelistest ja sportlikest noortest ja nende peredest peab sirguma rohkem tugevaid poisse, kelle isamaalises vaimus kasvatamine on kodu ja kooli tähtsaim tegevus. Nendest poistest peavad kasvama tõelised mehed, sportlased, sõdurid ja head isad oma lastele.

Vajame filosoofiat ja seda saatvaid tegevusi, mis on suunatud eesti poiste kehalisele ning intellektuaalsele eelisarendamisele, spordi-, haridus-, kasvatus-, kultuuri- ja militaarorganisatsioonide tegevussuundade sellisele muutmisele, et nad võtaksid esmatähelepanu alla poiste arengu edendamise. Pärimus-

kapitali eluhoiakuid ja suundumusi tuleb hakata käsitlema kui Eesti elu arengu põhiküsimusi, fikseerides tegevused kavakindlate, programmilistena.

Pärimuskapitali esmane taotlus on viia võitluslikkuse mõte perekonna, kodu, kooli ja ühiskonna kaudu iga noormeheni, et nende elusihiks oleks selge ja kindlalt rahvusliku püsijäämise teenistuses juba varasest noorusest alates.

Euroopa Liidu üheks juhtmõtteks on kuulutatud "Haridus spordi kaudu". See on hästi kooskõlas eelöelduga ja võiks kõlada stardikäsklusena kodudele, eriti aga koolidele, kus sportlike eeskujude näljal võiks saavutada noorte meeste hingemaailma vormimisel senisest paremaid tulemusi.

Pärimuskapitali väljundeid oskuslikult kasutades on võimalik luua terviklik ja just praegusel hetkel väga oluline positiivsete eluhoiakute programm, milles leiaks ühiskasu ja osalusvõimaluse kogu Eesti ühiskond.

Loodan, et siinne sõnum annab kõne-, mõtte-, eriti aga tegevuse alustamise ainet kõikjal, kus elab eesti rahva sugu ja kasvab tublisid eesti poisse. ■

Ants Sild on ühenduse Eesti Rahvuslik Elujõud vanem.

GRIFS OÜ

**TURVATEENISTUS
VÕTAB TÖÖLE:**

- Turvatöötajaid
- Valvetöötajaid
- Vahetuse vanemaid
- Objekti vanemaid

**Pakume kindlat tööd
rahvusvahelises turvaettevõttes ja
HEAD PALKA !**

CV-d palume saata:
personal@grifs.ee

Personaliosakond:
Peterburi tee 47, 2. korrus.
E-R 8.30-17.00

Lisainfot saab tel. 606 25 70
www.grifs.ee

Austusega, Teie JULGEOLEK